

საგჭოთა სელოვნება

GOBET'KROE
 UKRYGCTBO
 SOVIET
 ЯРТ
 SOWJETKUNST
 ЯРТ
 SOVIET'IQUE

3

1971

ლაიოზ მეშტერხაზი

მეთერთმეტი მცნევა

პარილში სსრ კავშირში ტარდება უნგრული დრამატურგიის დოკუმენტაცია. ამასთან დაკავშირებით მკითხველებს ვთავაზობთ გამოჩენილი უნგრელი დრამატურგის ლაიოზ მეშტერხაზის პიესას — „მეთერთმეტე მცნევა“. ლ. მეშტერხაზი დაიბადა 1916 წელს, ბუდაპეშტში. იგი შემოქმედებით სარბიელზე მეორე მსოფლიო ომის წინა წლებში გამოვიდა, მაგრამ ნაყოფიერ სამწერლო მოღვაწეობას ომის შემდგომ იწყებს. გამოცემული აქვს წიგნები: „სასწაულებს გარეშე“, „ეროგულება“, „ადამიანის სახელით“, „საზღვრამდე რიი ნაზიჯია“ და მრავალი სხვ. ლ. მეშტერხაზი ავტორია აგრეთვე ტრილოგიისა „მოწმობა“. ლაიოზ მეშტერხაზი თავის ნაწარმოებში უშთაჯრესად თანამედროვეობის მტკივნეულ პრობლემებს ეხება. სურს ჩაწვიდეს ჩვენი ექოქის ადამიანის სულიერი ცხოვრების ურთულეს ნიუანსებს.

ლაიოზ მეშტერხაზი ავტორია რამდენიმე ცნობილი პიესისა. 1958 წელს ბუდაპეშტის სახალხო დრამის თეატრში დაიდგა მისი პიესა „ბუდაპეშტელები“. ეს პიესა ითარგმნა რუსულ ენაზე და განხორციელდა მოსკოვის სტანისლავსკის სახელობის სახელმწიფო თეატრის სცენაზე სათაური „შვიდნი ფივის წინააღმდეგ“. მეთერთმეტე მცნევა (1960 წელი) ლ. მეშტერხაზის საუეთესო პიესაა. იგი დაიდგა ბუდაპეშტის ვიგინიზის სახელობის თეატრში, ითარგმნა რუსულ ენაზე და გამოიცა 1962 წელს, ხოლო 1965 წელს პიესა დადგა მოსკოვის ცენტრალურმა ტელევიზიამ.

ლაიოზ მეშტერხაზის პიესისათვის „მეთერთმეტე მცნევა“ მიენიჭა ატილა იოეფის სახელობის პრემია, იგი არის აგრეთვე კოშუტის სახელობის პრემიის ლაურეატი.

ლაიოზ მეშტერხაზი უნგრეთის სახალხო რესპუბლიკის სახელმწიფო კრების დეპუტატია, მისი ნაწარმოებები თარგმნილია რუსულ და სხვა ენებზე.

ქართული მკითხველი „მეთერთმეტე მცნევის“ სახით პირველად ეცნობა ლაიოზ მეშტერხაზის შემოქმედებას.

მოქმედნი:

- მწარალი
 - მარიკა — მისი ცოლი
 - ჯოლბან
 - მარბა.
 - იოზა — მისი საჰმრო
 - კალანი — იოზას მამა
 - ილონა კალანი
 - მლაღლი
 - სალაბო საბაოს თავეჯლომარი
 - მისაროში.
 - მასწავლებელი.
 - პაროლა.
 - ფერი.
 - პანსიონერი.
 - ფარაჯი.
 - ფარლო.
- უნიფონა: მარიკასა და ილონა კალანის რომლები ერთმა და იმავე მსახიობმა უნდა შეასრულოს.

შენსვლი

ამ დრამაში მე მინდოდა მეჩვენებინა შეჯახება თვითდამშვიდებასა და ჭკუშმარტივების დაუცხრომელ ძიების შორის. ამის საფუძვლად ავიღე პიესის გმირის ცხოვრების სამი დღე-ღამე. ამ სამმა დღე-ღამემ ძირს დაანარცხა მწერალი. სინამდვილეში ეს ძირს დანარცხება კი არა, აღმაფრენაა, რომელიც გამოიხატა მწერლის ფრანსუაში „ცხოვრებაში არაფერი არ გამოიკეთებია“. მან სწორედ თავისი დიდების ზეინტში ყოფნისას გასწვია რისკი და დაჰკარგა ყველაფერი, მაგრამ, დამარცხებული კვლავ ბრძოლას იწყებს და იგებს კიდევ. ჩვენს არსებაში სამართლიანობის გაგებას ორი სახე აქვს. ერთის მხრივ, ჩვენ ვეძებთ მის კანონებს, დოგმატურ კოდებს, „ხელშეასხებ საზღვრებს“ და ამის სიმბოლოდ ათი მცნება წარმოგვიდგება. ყველას გვსურს დავიცვათ ათი მცნება, დავიმსახუროთ სამოთხეში შესასვლელი ბილეთი და მივეცეთ სრულ თვითდამშვიდებას. რასაკვირველია, მოსეს ათმა მცნებამ დიდი ხანია აზრა დაჰკარგა, იგი შეცვალა ჩვეულებამ და ცრურწმენამ, მაგრამ, მეთრის მხრივ, სამართლიანობის გრძნობა ჩვენში ცოცხლობს, როგორც ყოველგვარ კოდებს და უმთრჩილებელი მოძრაობა, მუდმივი დაუკმაყოფილებლობა და სწრაფვა რალაც შეუცნობისაკენ. ეს არის ადამიანის ღირსი, ნამდვილი მორალი. თვითდამშვიდება არადადამიანურია, იგი სიკვდილს უდრის.

ამ ორი პრინციპის შეჯახება უწინარეს ყოვლისა თვითგმირის არსებაში ხდება. მის ირგვლივ იკრიბებიან ცუდი რწმენის, ათასგვარი ღოგმისა და „ძველი მორალის“ წარმომადგენლები — ამ თვისებებს ვხვდებით თითქმის ყოველ აქრონაჟში მუდლოით დაწყებული — დარავით დამთავრებული. პიესაში არიან სხვა პირებიც. სადაბო საბჭოს

თავმჯდომარე კომუნისტია, მაგრამ კადანისა და მისი ცოლის კონფლიქტს „ოფიციალური თვალთახედვით“ განიხილავს. მშვენიერი ყმაწვილია იოშუა, მაგრამ დედას მანდაცემულ ადამიანად თვლის. ქორწინების თაობაზე იგი მემის პოზიციებზე დგას და ვერ ურიგდება იმ აზრს, რომ შესაძლებელია დაჰკარგო ის, რაც სამუდამოდ გვეკუთვნის.

და ბოლოს ზოლტანი, ერთი მხებდვით სწორედ იგია დაუკმაყოფილებლობისა და ძიების განასახიერება. პირველ მთქმელებში, თავდაჯერებულ მწერალთან კამათისას, იგი მართალია, მაგრამ მისი შეხედულება სამართლიანობასა და ადამიანებზე, ძალიან ემთხვევა მღვდლის აზრს. იგი, ისე როგორც კადანი, მხოლოდ თავისი თავიდან გამომდინარე განიხილავს სამყაროს. სწორედ ზოლტანის მეოხებით ხდება პიესა სოციალისტური და შინაარსით ალსავე. მისი ცრუ სტიკვები მშვენიერ სამყაროზე გულისამრევი, ყალბი სიწმინდეა. სიკეთე შეიძლება არსებობდეს მხოლოდ ადამიანებს შორის, ზოლტანის დაუცხრომლობა მოჩვენებითია, სინამდვილეში ეს არის უმოქმედო, მოხერხებული და ობივატული თვითდამშვიდება. მორალის პოზიციებიდან სწორედ იგი უნდა იქნას მხილებული. სწორედ ამაზე ლაპარაკი პიესაში.

(მაშასადამე, მთავარი არ არის, რომ ზოლტანის ყოველი არგუმენტი უმაღ იქნას უკუგდებული კონტრარგუმენტით, ჩვენ მისი დარწმუნება კი არა, დამარცხება გვწალია). ყოველივე ამას ახლავს ვამბობ, რათა ცხადი გახდეს, თუ რატომ მსურს რომ სცენაზე იკრიბობოდეს ხალვათობა. მოქმედება „ოთახში“, „დრეფანში“, ან კიდევ რომელიმე კონკრეტულ დღივლას კი არ უნდა მიმდინარეობდეს, არამედ ვრცელ სამყაროში, ღია ცის ქვეშ.

პატრიკ

პროლოგი

სცენაზე ორმოცდაათს მიტანებული კაცია, აცუა გამოსასვლელი, ლაზთიანი კოსტუმი.

მწერალი ი. ძველ დროში მონეტებს წმინდა ოქროსაგან ჭრიდნენ. ხელმწიფენი მალე დაოსტადნენ და ოქროში იაფსაგანი მტკლის შერევა იწყეს. ამით ხაზინის შემოსავალი იზრდებოდა. სახელმწიფოში ფულის რაოდენობა მატულობდა და ფულს ფანი გვაჩვენებდა. ეს იყო ცუდ ხელმწიფეთა ცუდი ჩვეები. მაგრამ ხელმწიფეები სამართრო მიუხეობდნენ. მათ უნდოდათ თავიანთი ქვეყნებში გაეცურებინათ, ის კი ავიწყდებოდათ, რომ ასალ, ფასდაკარგულ მონეტებზე მათი მეფური პროფილი იყო გამოსახული. თქვენ, ალბათ, გაოცებით იკითხავთ — რითვის გავისწავთ ეს არაკი? განა ჩვენც არ გვემართება ასეთი რამ? განა ყოველთვის ჩვენი სულის წმინდა ოქროთი უფსაპინდობდით ერთიმიერსოვ? ჩვენ გვიყვარს ერთხანთვის გასკა... საამისოდ მზამარეული მტამები და სქებებიც გვაქვს, ათას რამეზე გაფოთქვამთ საკეთარი აზრს, და განა უზარალდ, განა მორბადლებით, არა... ჩვენ ძალზე პრინციპული ვართ ხოლმე. მაგრამ გვაიწყვდება — როცა სხვებს ვასამართლებთ, საკუთარ თავსაც ვუწერთ ნიშნს. აი, ამის თაობაზე მიხბ ვიამბობთ ერთი პატარა ამბავი, რომელიც უბრალოა და უჩვეული. თუ მომხმენთ, ვიამბობთ. მამ ასე, ზაფხულის უკანასკელი მზათი იდგა. ეს ჩვეულებრივი მზათი არ იყო — ჩემი დაბადების დღეც გახლდათ. შუადღვა (ამ მომენტთან იქნებოდა „როლიმ შედის“) იმდენ მაქვს, თავივად არ ჩამთვლით, თუ ვიტყვი, რომ თქვენ უკვე მიცხობთ. ბევრს, ალბათ, წაუციხება ჩემი წიგნები, თვარტებში უბასავს ჩემი პიესები, უკიდურეს შემთხვევაში, ჩენა უბასოვლები მაიხვ მოგისამბობთ ჩვენი კვირის მოთაბურთ პრობლემებზე. ამ საკითხზე მზირად გამოვიდეთა ხოლმე რადიოში. ვინც ვინცობს, იცის, რომ მე არასოდეს ამირჩევია ოლიო გზა, არასოდეს მურდა იღებოდანი თანმოკალმეებისა. მაშინაც კი არ გავბანჯებებულვარ ბედზე, როცა ჩვენ კომუნალურ ბინაში გვბედებოდა სული, ხოლო მათ ჩინებული აგარაკები ჰქობოდათ. მე საერთო ვაგონით დავდიდობ, ისინი კი საკუთარი მანქანებით მოგზაურობდნენ „ცხოვრების შეასწავლად“. რა ბიურკრატული დამრეკლება! ამას, ჩემი ოლით ვალწვედი ვაგვადფერს. ერთი ნამცვეც დიდება და აღიარება რომ მომეცებინა, უზარმაზარი მრბობა უნდა გამეწყია... არა, მე არა ვჭიკო... ბოლის მაინც მოვალევი მიზანს, ასრულდა ჩემი სიყმაწვილის ოცნება, ამდენი არც მოიცნებია. ამას წინათ, ქალაქ კომისალაშის გიმზაზიში მიმოვიწვიეს, ლიტერატურის ბაკვეთლებზე ბავშვები ჩენს ავტობიოგრაფიული მოთხრობას აყვებოდნენ. ღმერთო ჩემო, რა სასიამოვნო იყო მათი მოსმენა... თვალწინ დამიდა მამაჩემი, ლურჯ-თვალდა და მულოტი კაცი, ჭარბაკის პარტიის წაველი სიტყვებზე, ბრაზით რომ ვადაბრუნებდა ხოლმე დაფას. გამასხენდა ყველაზე ძვირფასი არსება ქვეყნად — დღეაჩემო... ჩემი ბავშვობა... (მწერალი მომობებით პროგრესული ინტელიგენციის წარმომადგენლები აყვენენ)... მე ვიჯექი და კარხასი კი არ შემეძლო. მოსწავლელებზე მტკბ ვდელავდი. რა მოხდებოდა, რომ მასწავლებლები მე გავეძახებ? ვერაფერსაც ვერ ვუბასუხებდი, მზად არ ვიყავი.

დიდება! როგორ ვიცნებობდი ამასე სიყმაწვილის ჟამს. რას ნიშნავს დიდება? გულახული ვიტყვი,

მე არ გავებოდი მას, მერწმუნეთ, ყველაფერს სინდისივრად ვცემებდი. მეოხი, მტკისმტკი ვილაპარაკე, მაპატკიეთ! ეს მხოლოდ დიდ არის ასე... ხუმრობას ხომ არ არის — 50 წლის გავები. ასეთ დღეს ადამიანი უნებურად ჩაუფიქრდება თავის ცხოვრებას... სამდურავს ვერ ვიტყვი... არც თუ ცუდი ჯამია... დილიდახვე სახეშით ხსიათხე ვარ, მართალია, დილით ერთი აპატარა შემთხვევა მოხდა... მაგრამ ვე არავფიქრობ (მოლუსული) ნათესავებს გუშინ დავაღწიეთ თავი. ბავშვები აგარაკზე დატოვე. ბებიასთან. სახლში სადღესასწაულო სადილი შელოდება, ორნი ვიქნებით — მე და მარიაკა. მარიაკა ჩემი ცოლია. დღეახდელი დღე მისი ზემოცაა. ლამის დამაიწყდა — ოცი წლი შესრულდა ჩვენი ქორწინებიდან. საკმაო დრო გასულა. ერთად ვიყოფდით ხალველსა და სიხარულს, გვიყვარდა ერთხანითი. მოკლედ, რაც იყო, იყო! რა არის ქორწინება? კომპრომისი! (სათს დახედვს) ახლა რადიოში ჩემს საუბარს დასაცემენ, „საუბარი სოციალისტურ მოზრალზე“. ვასასრულს მაინც მივუსწრებ (წასვლის აპირებს, უკვბ თავზე შემოიკრავს ხელს) ყველივები! კინალა დამაიწყდა. (გაქართება საწინააღმდეგო მიმართულებით) ქორწინების ოცი წლისთავე უთაიგულოდ მისვლა არ ივარგებს!

(გაღებს)

მოქმედება პირველი

მწერლის ბინა. პირველი და მესამე მოქმედების პირითაი დეკორაცია. წინის თარობი, ფურნალებს მაგილა, საკარბული, საწერი მაგილა, მაგილა საბეჭდი მანქანა. მარიაკა სუფრას აწუბს. დროდადრო რადიოხაც უსმენს.

მწერლის ხმა. (რადიოში) და აი, ახალგაზრდა ქალაქის შორის მომეფუდა კინოხეობა. ეს მონდა ორი წლის მშვიდი, თითქოსდა ბედნიერი ცხოვრების შემდეგ. ჩემო კეთილო მარტა, მე ვციცი, რომ თქვენ ვიქითი, ჩემზე ახლა დამაძიდება გეწერიათ, გინდათ გიხსობთ — ყველაფერი ჩაივლის და სიყვარული თავის გამარჯვებას იუვიმებს-მეთქი. არა, შარატანინვით ამგვარ წაასნბ არ მოვაწყვდიოთ, ამ საქმეს მხოლოდ ქორუტრასი საკალველი თუ უსწავს. (კარგით გამორბდება მწერალი. ხელში საბი ბოლით ღვიბი და თაიგული უჭირავს. შეჩერდება, რადიოს უსმებს) ნუთუ თქვენ შეგიძლიათ ბედნიერი იყოთ პრინციპული სულის მქონე მემწანათს. ახალი ფორმოაციის ადამიანი ვერასოდეს შეერვიდება ამას. ამავე აზრის იქნება ყველა, ვისც ჩვენს სასოკალდების მორალურ პრინციპებს ობიკტელობაზე მაღლა აყვენებს.

მწერალი. (ხმადალა) გამარჯობა, ძვირფასო! დიქტორი ხ მ მ ა. ძვირფასო რადიოსმენელობით, ამით ვამთავრებ გადაცემას ციკლიდან „საუბრები სოციალისტურ მორალზე“.

მ ა რ ი კ ა. (რადიოს გამორთავს) როგორც იქნა! (კონცინი ერთმანეთს)

მწერალი. (ბოთლებს მაგილაზე დგამს, თაიგულს მეუღლეს გაუწვდის) რას იტყვი?

მ ა რ ი კ ა. მადლობელი ვარ (ქმარს კონცინს. მიდის ყვავილობის ქობისკენ) ძალიან კარგი იყო, გადაცემას წესს ვერ დასდებ, მე მომიწონა.

მწერალი. ჩემი გამოსვლა?

მ ა რ ი კ ა. საინტერესო იყო.

მწერალი. სულ ეს არის?

მ ა რ ი კ ა. შენ გინდა ყოველ კვირაში შედგერი შექმნა? (იციინს)

მწერალი. (მწარედ იღიბს) არა, მაგრამ, რედაქციამი ძალიან მოეწონათ.

მარიკა. (განავრძობს სუფრის გაწყობას) ცოტა ჩქარა, ჩემო კარგო, ხელები დაიბანე და სუფრას მიუყუსდეთ.

მწერალი. (ბოთლი ასწია) განსაკუთრებული ჩამოსხმის „რისიღნვია“.

მარიკა. ამდენი რად ვინდოდა?

მწერალი. ერთი ჩემი დაბადების დღის გამო, მეორე ჩემი ქორწინების ოცი წლისთავის აღსანიშნავად, ხომ ასეა?

მარიკა. მესამეი რილასთვის მოიტანე?

მწერალი. იყოს, იქნებ დაგვიტყვი: ნუ დარდობ, არ წახდება (ორ სირჩაში ასხამს ღვინოს) ეს შენი ჯანმრთელობისა იყოს, ჩემო ძვირფასო ცოლო! კიდევ ოცი და უფრო მეტი წელი გვეცხოვრებს ერთად. მე კვლავ გეკითხები, დღეს რომ ხელი მიფიფუნა, ხომ თანახმა იქნებოდი ჩემს ცოლობაზე, იმე როგორც 20 წლის წინათ?

მარიკა. შენ კი გაბედავი დღეს ჩვენს შერთვას?

მწერალი. თუ გაგებდავი... (მიიხილავს, კაცის. პაუზა. მარიკამ გვერდზე გადადგა სირჩა, ჩაფიქრებული მწერალი სვამს ღვინოს) ერთ რამეზე კი შექნების სინდისი — შენ მასწავლებლობა გინდოდა, ეს იყო შენი მოწოდება, მაგრამ...

მარიკა. (სირჩას ასწევს) ჩემო კარგო, ნუ გაიხსენებთ ამას, გაგიმარჯოს, დაბადების დღეს მოგილოცე. წარმატებებს გისურვებ! (სვამს) ახლა კი ხელები დაიბანე და დაესხდეთ.

მწერალი. (ღვინოს ასხამს და, როგორც ჩანს, სიამოვნებით სვამს) ახლავე (გადის სცენიდან) გუშინ ასტრონომიის ინსტიტუტში გამოვიდეთ, რამდენი საინტერესო რამ მივითქვევ, დაბრუნებისას ერთ ჭიშკარს მივატყევი სურადლება, ნაცნობი ქუჩა სულ სხვანაირი მეჩვენება. მისამენ?

მარიკა. კი, გისმენ.

მწერალი. რამდენი საინტერესო აღამიანი გავიციანი ამ ერთ დღეში, მწერალი ყოველდღიურად უნდა წაწავობდეს ცხოვრებას.

მარიკა. მართალი ხარ.

მწერალი. (შემოდის, ხელებს იმშრალავს) არ ვიცი, რატომ ამბობენ ცხოვრების შუადღეო. განა აწი იმდენს ვიცოცხლებ, რამდენიც ვიცოცხლე? ასე რომ მხოდეს? ერთი წელიც ბევრს ნიშნავს ჩემს ასაკში. ათი წლის რომ ვიყავი, სასკოლო არდადეგები უფრო დიდხანს გრძელდებოდა, ვიდრე ახლა წლები. ეჰ, რას უხამ, ცხოვრება დაღმართზე მიქანება. აღამიანი ერთხელ ცხოვრობს, თვალის დახამამებას, ცხოვრებაში საკუთარი ადგილის მონახავს ვერ მოასწრებ, რომ...

მარიკა. რა ნაღვლიან გუნებაზე ხარ, მოხდა რამე?

მწერალი. არა, არაფერი!

მარიკა. თვატრში ან კინოსტუდიაში ხომ არაფერი შეგმთხვავ?

მწერალი. (თვალს არიდებს) არა...

მარიკა. მასმადამე დაიბოლო! უნდა დაისვენო. რა ხანია, დასაცვენებლად წასვლას ამირებ და ვერ წახვედი.

მწერალი. კარგი იყო ერთად წავსულიყავი, მწვიდად ვიმეუფებდი (მიუთითებს ქალღმობის გოგავაზე). ახლა დღეს მისდევს, ხელმეყრულების გადა იწურება. ახლა კიდევ პარიზის გამომეცემის მოხზეს ჩემი წიგნის ავტორიზებული თარგმანს. სათაურის შევსება უნდა „სოციალისტური ქორწინების პრიციპები“ არ მოასწონთ, „ქორწინება და თანამედროვეობა“ უკეთესიაო

ამბობენ, მაგრამ ევ არაფერი, მთავარია დრო, ასეი წიგნს დრო სჭირდება.

მარიკა. შენ ხომ მატრში მიგიაპტივეს დასაცვენებლად, წაიცი, მიფილი თვე შენს ხელში იქნება.

მწერალი. (ამითიხრა) ეჰ, ეგრე ადვილი რომ იყოს, კარგია. ხომ იცი, რადიოკომიტეტს ოთხი სტატია უნდა ჩააბაროს.

მარიკა. შენც დაწერე და ჩააბარე!

მწერალი. რა იოლად ამბობ? არც თენა ჩანს, არც შთაგრძობა...

მარიკა. ევ არაფერი, ხდება ხოლმე (მაგიადაზე მიუთითებს) მოკონა?

მწერალი. ჩინებულა! ისე როგორც ყოველთვის (მარიკა კაცის) შენც გიჭირდა, ჩემო საბაროლო... დიდი ჯაფა გადავს. სიამოვნება კი — არაფართო... ყოველი ჩემი წარმატება იმდენად ძნელი იყო, რომ სინარჩუნის თავიც აღარ გვექონდა.

მარიკა. (გამომცდელად შესქერის) არა, რაღაც მოხდა... რაღაც ურველო ხასიათზე ხარ, არ მომწონს (მწერალი თავს გაქაჩვებს) მაინც რა მოხდა?

მწერალი. ისეთი არაფერი... სათქმელადაც არ ღირს...

მარიკა. მიამბე, მე მიზღა ვიცოდე...

მწერალი. რადიოკომიტეტიდან ადრე წამოვედი. ქალაქში ცხელდა და ქალაქგარეთ, მთებისაკენ გავიციინებ. ჩინებულა იყო დამწიფებელი ყაყაფისა და მოცელოლი თვისის სუნი... ჩემს ცხოვრებას ჩავეფიქრდი. ხომ არაფერი ვემდრო-მეთქი, მე ხომ ყველაფერს მიაღწიე. მანქანა მსუბუქად მიჭირდა ტრასაზე. ახლომასლო არაფინ ჩანდა. უცებ მოსახვევთან თიფთ დატვირთული ურემი შევამჩიე, გვერდის აქცევა შეიძლება, სიჩქარე არც დაიჭილა, ისე გუქვევდი გვერდებდა და სწორედ მაშინ, როცა ხარებს გავუსწორდი, ვხედავ რომ ჩემსკენ ავტობუსი მოექანება.

მარიკა. წმინდაო მარია!

მწერალი. თავი დაანებე წმინდა მარიას! ხომ ხედავ, სალსალამაითი დავებრუნდი ვინ, ავტობუსი ოთხმოცი კილომეტრის სიჩქარით მოდიოდა. მეც ასეთივე სიჩქარე მქონდა ალბეულო. ტატრემში კატასტროფა გასსოს?

მარიკა. დღერთო ჩემო!

მწერალი. მოსახვევი არც თუ ისე დახვეული იყო, ვიგრძენი, რომ გასწრება შეიძლებოდა, მაგრამ ყველაფერი ეს იმდენად მორლოდნელად მოხდა, ამ ბეჭემტოტივ ავტობუსის გამოჩენამდე, ისეთ ტკბილ ფიქრებში და განცხრომავში ვიყავი, რომ ინსტინქტურად მუხრულა დავაჭირე ფეხი. ამაზე უარეს ყველაზე დიდი ყვენიც კი ვერ მოთფიქრებდა.

მარიკა. დღერთო!

მწერალი. მინც გავეყერი.

მარიკა. გაასწარი?

მწერალი. არც ვაფხავნილა მანქანა. ავტობუსის მძღოლმაც დაამუხრულა, მერე ფანჯრიდან თავი გამოკყო და...

მარიკა. რა მინდაო?

მწერალი. განა არ იცი, ასეთ დროს რას დამიძახებდა? ვიტი ხარო.

მარიკა. რამდენჯერ მოთქვანს, ფრთხილად იყავი-მეთქი.

მწერალი. ფრთხილად ვარ, მაგრამ ქუჩაში ათასი რამ ხდება. საქმე ევ როდია, ან, მე ცნობილი მწერალი ვარ, თითქმის ყველაფერს მიაღწიე, დიდების შენის და ვადეც ფეხი და უცებ ვიღაც მომიხსნა. ვიროს!... ეჰ, რაც იყო, იყო, ხვალ, ალბათ, დამავიწყდება კიდევ. მაგრამ იცი რა... იმ წუთში ისე ვიგრძენი თავი, თითქმის საწერ მაგეიდასთან ვიჯექი, ოთახში სიჩქარე, არა-

ვინაა და უკვებ საიდნადაც გაისმის ვილაცის ნაბიჯების ხმა. (რეკავს ზარი. მოულოდნელობისაგან ორივენი შეკრთებიან. პაუზა)

მ არ იკ ბ. (ციხისნი) ტორტი მოიტანეს (ვარბის. შემოსას-
ვლელიდან) ამას კი ვერ ვიფიქრებდი... სტუმარიც
ამას ჰქვია... (ოთახში შემოიხედავს) აბა, გამოიყანი,
ვინ მოვიდა, დაკარგული კაცი, არაფრით არ ველოდი.

მ წერ ალ ი. (გაოცებით) ზოლტან!
შემოღობ დაახლოებით მწერლის თანატოლი მამა-
კაცი. ისინი რაღაცით გვანან ერთმანეთს, მაგრამ
საბუარსი უფრო ახალგაზრდა და მოჩვენი ჩანს,
უბრალოდ და დაუდევრად აცხია.

ზო ლ ტ ა ნ. მადლი გამჩენს, მამ, ცოცხალი ხარ? ბოლოს
და ბოლოს, რა ჰქვია, ყველას უკრავ თავს თუ არა! თუმ-
ცა ჩვენის ასეთ ხალხს პატივისცემას არ აკლებენ (ერ-
თმანეთს ეხუვებიან)

მ არ იკ ა. ღმერთო ჩემო, რა ხანია არ გამოჩენილხარ...
ზო ლ ტ ა ნ. ათი წელი. ზუსტად ათი წელია. იმედი მაქვს,
დროულადრო მიგონებდი (მიმოიხედავს) შენი საგარ-
ძელი სალდა. ალბათ ეს არის, მამასადავამ. ეს ყვე-
ლაზე მოხერხებული საგარძელია. (ჩაქაღება, თამაშად
გაშლის ფეხებს) რასაკვირველია, როგორც ყოველთ-
ვის, ამჯერადაც უდროოდ დროს მოვედი.

მ არ იკ ა. პირიქით. ერთად ვისადილებთ (გაღის თუფშე-
ბის მოსატანად)
ზო ლ ტ ა ნ. ჩინებულა. გაითვალისწინეთ, რომ მე ძა-
ლიან მშვიდი ვარ.

მ წერ ალ ი. (ვევრდით მიუჯდება) ამ წლების მანძილზე
ხშირად გიგონებდი ხოლმე. მომენტურ, მართლაც,
ოჯახური დღეასაწაულის დროს მოხვედი, მაგრამ...

ზო ლ ტ ა ნ. ჩინებულა! რა შესაიგრება მაქვს. მემუარე-
ბით უნდა შეხვედრიყვოდ, დღეს სახლში დამხვდებოდი-
დით, ისიც ვიცოდი, რომ სასუქიშო სადილზე მოვხვდე-
დი, ვგრძობდი, რომ შენ მოგონებებს მიეცემოდი
და ბოლოს ისიც ვიცოდი, ზეაწეული ტრინით რომ ილა-
პარაკებდი ძველებზე. როგორც ჩანს, ყველაფერი
რიგზეა, ძველო, გულს რა გაიტეხე! თქვენს ქორწილზე
კარგა ხელისმომკიდვე ვიყავი და შგონი, არც ახლა ლე-
მოვნებდები ზედმეტეი პირი.

მ არ იკ ა. რას ამბობ, ძალიან მოხარული ვართ...
ზო ლ ტ ა ნ. წარმოდგენილი მაქვს. ყოველ შემთხვევაში,
აი ამ ტიპის მიერ ჩაფიქრებული ცერემონიალის თან-
მიმდევრობა უკვე დაფარვეთ. (შეამჩნევს ღვინოს, და-
ისხამს მხოლოდ თავისთვის) ვნებად, შენ უკვე დაკე-
რვება (სვამს) ძალიან გთხოვ, თავისუფლად იგრძნო
თავი და რამდენიც გინდავს, იმდენი დალიე. როცა
საკმარისი იქნება, მე თვითონ გეტყვი გყოფა-შეთქი.
გასხამს, ჩვენს სტუდენტურ კრებოში, ზოჯერ...

მ არ იკ ა. მე ორიოდე წუთით დაგტოვებთ... უცემოდ ისა-
ვრებო!

მ წერ ალ ი. შენი ამავალი მომიყვები, სად ხარ, ნთუ ისევ
იქ... აი... ლექსიკონებს რომ სცემენ...

ზო ლ ტ ა ნ. აუჰ... როდინდელი ამბავი ასოსეს! იქ ისეთი
ბრძოლები გადაშნა თავს... სწორედ ვგრე იყო... კარ-
გი უშეაიკაო, შემამჩნიეს, კადრების განყოფილებაში
გამომხამეს. მე, რასაკვირველია, იქვე განვაყვანე,
რომ თანამგრძნობთა რიგებს არ ვეკუთვნი და თვით
კარიერის ხართათაც კი არ ვეკუთვნი ისეთი-მეთქი.
ამის გამო ჩემი ავტორიტეტი ერთიორად გაიზარდა.
მაგრამ რცა ვთქვი, ერთი აკადემიოსი იმიტომ კი არ
გავამბობურებ, რომ რაქციონირის იყო, არაჩრე თავისივე
იდიოტობის გამო-მეთქი, აღარ მოეწონა. მოყოლდე რომ
ვთქვა, ასე იყო თუ ისე, ერთ კვირაში პერიფერიაში

გადამიყვანეს, რომელიღაც საქალაქო ბიბლიოთეკაში
ვმუშაობდი. ჩემი უფროსი ერთი გავაცხატელებული კა-
ცი აღმოჩნდა... ვერა იქ გავამართლე ხელმძღვანელ
შემუშავსისა და ქალების იმედი და...

მ წერ ალ ი. წარმოდგენილი მაქვს...

ზო ლ ტ ა ნ. მამ... როგორ ვერ წარმოიდგენ, კრიტიკოსე-
ბი მამასთან აღნიშნავდ შენი გამოქვეყნებით წარმო-
სახვის ძალს. გინდა კიდევ ვაბოძო? სტალინზარში
მშენებელი მუშა ვიყავი. შემდეგ სახელმწიფო მეურნე-
ობის აღმინისტრატორი, უკუბრუნე საქმეთა სამინისტ-
როს მუშაეთა ოჯახებში შევბო ვნასე დასწავლდი, ნავთ-
ობის საბუნეზზე გახლდი, საკამარისია! არ ჩამოვით-
ავლე ის თამაშებობანი, რომლებზეც ნახევარ წელზე
საკლებს ვემუშაობდი. ახლა კვლავ ლიტერატურას ვას-
წავლი გონისზაში. ორში ერთია: ან მე ვადაწყვეტიდი,
ან თქვენი, სოციალისტური რეალიზმის მიმდგომარე-
ობის დატყუადი. კარგ თქვენს არჩევთ. რასაკვირველია, ძა-
ლიან არ დატყუანილებხართ, მაგრამ... მაინც წინ მა-
იწევთ... უცხადურია, მაგრამ ფაქტია, ათას ცხრას ორ-
მოცდაწიფდები წლიად კარვად გვევებით.

მ წერ ალ ი. წერ რამეს?

ზო ლ ტ ა ნ. რასაკვირველია, არა!

მ წერ ალ ი. შენ ხომ ნიჭიერი კაცი ხარ, ზოლტან!

ზო ლ ტ ა ნ. მაგისტომაც არა ვწერ, არ მინდა ჩემს ტა-
ლახტს განვმორდე.

მ წერ ალ ი. (ნაწყებით) ჩვენს შორის შენ ყველაზე ნიჭი-
ერი იყავი...

ზო ლ ტ ა ნ. ვიყავი და მერე როგორ! გამოჩენილ პირო-
ვნებათა საიუბილეო წიგნების ავტორიც შემქმლო გავმ-
ხდარიაყავი. როგორც მიხარეს, მწერლობისთვის მოგი-
კიდნია ხელი. არ მინდა ჩვენი მგლობობა გავრეს. გა-
განაწყვენი, ამიტომაც მართალი გითხრა, შენი არც ერ-
თი სტრუქტურა არ წამიკეთხავს. ისიც მეყოფა, რასაც
ჩემი მოწყვები მპასუხობენ. შენი პერსონაჟი იანომ
დურდინოვია ბოლოს და ბოლოს გადაწყვეტს, რომ კოო-
პერატეში შევიდეს, ხოლო იანომ ნოვატორი, დიდი
ხნის ბრძოლის შემდეგ, ამარტუბებს იწყებო ოტსტალის.
კარგია, ვერაფერს იტყვი. მხოლოდ ერთი რამ ვერ გა-
მიგია — შენ ხომ მუსიკოსაც ხარ. რატომ არ შეიმდე-
ბა, რომ მუსიკის ენაზე გადაიტანო შენი რომანები?
შექმნა ნსუბუქი, ხალხური მელოდიები, ხალხი უკვებ
დადაცებდა, რცამაც კი კარგი იქნებოდა. მაგალი-
თად აი, ასეთი რამ (წამიღერებს) ...და-დე-ბითი გმა-
რი უნდა იყოს ლა-მა-ზი. უ-არყო-ფითი გმი-რი არ-
ის ჩამა-რჩე-ნი-ლი! და ასე შემდეგ. განა ცუდი მე-
ლოდია? უფასოდ გაძლევ, ამ საქმის სადღერძელო
იყოს (დაიხანს ღვინოს, მწერალსაც დაესხამს, გაის-
მის ზარის ხმა) ეს უკვე მტრისმტეია. ერთ დაუპატევე-
ბელ სტუმარს კიდევ შეურიგდება კაცი (შემოდინ მარ-
ტიკა და შარლო. შარლოს უზარმაზარი სადღესასწაუ-
ლო ტორტი მოაქვს).

მ არ იო. როცა ჩვენმა მემუქარლამეგვმა გაიკვს, თუ ვის-
თვის მსადღებოდა ტორტი, თავისი ინიციატევით აი,
ასე გააკვივს. თქვენ დარდი იხ ვაქეთ... ჩვეულებრივი
ტორტის ყველს გადაიხდით, დანარჩენი კი საზოგადო-
ებრივ საწყისზედა... (დამწუხრებლად შესუქვრის მამაკ-
კეტს, მიუახლოვდება ზოლტანს), მწერალი თქვენ
ბრძანდები!

ზო ლ ტ ა ნ. ოო, არა! მე მხოლოდ თავყანისმცემელი ვარ
მისი ტალანტისა. უფრო მეტიც, ჩვენ თანაკლასელები
ვართ. კიდევ ის შემოძლია გითხარა, რომ ერთად დავ-
დიდიდიტი გოგობში... ზოჯერ, თუ დათვრებოდა, სას-
ლში მე მივაცილებდი ხოლმე.

შარლო. პა-პა-პა... როგორც იტყვიან, ივენტუს ვენტუს! ზოლტან. დიას, ამით მუდამ ვიამყებ.

შარლო. მაშ... მაშ... (ცდილობს მწერლისაკენ შებრუნდეს)

ზოლტან. ერთის წუთით! ამას გარდა, თავის დროზე მე მას ვასწავლებ, თუ ვინ არის ცუდი პოეტი და ვინ კარგი, ვასწავლებ, რომ ეს ქვეყანა იმიტომ კი არ არის უვარგისი, რომ ცუდი ადამიანები ცხოვრობენ, არამედ ყველაფერი სისტემის ბრალია.

შარლო. გასაგებია. თქვენ ასწავლიდით... გამოდის, რომ ისტატები...

ზოლტან. სწორედ რომ ასეა... მასპატივით, თუ შეიძლება გითხრათ, ვისთან ვსაუბრობ?

შარლო. მე გახლავართ შარლო. ამ რაიონის კვების მრეწველობის საწარმოს სამაქალაქო სამაქროს გამგე-გადამყვებელ მესარგებლა შემთხვევით და... თითონ... მე თითონ... როგორც იტყვიან... (როგორც იქნა, ზოლტანს თავი დააღწია და მტრისად მიუბრუნდა. მწერალი ხელს ჩაითრთივებს და ტირილს მავიდუნდა) ამანაგო მწერალი, მე ბედნიერი ვარ გადმოცემთ ჩვენი მემკვიდრეობის საუკეთესო სურვილები და გისურვებ წარმატებებს. მიხარული ვარ თქვენი გაცნობით.

მწერალი. გმადლობთ, გმადლობთ. არ ვიცი რით დავი-სახსურებ...

შარლო. როგორ თუ რით... რას ამბობთ!.. მე პირადად რაღაცეა არაფერს არ ვისმენ, გარდა თქვენი საშაბით სასუბრებისა და ფეხბურთის მატჩის რეპორტაჟებისა.

ზოლტან. ი. გადასარჩევია! მიიხარით, გთავაზავ, ეს საუბრები თქვენ ისევე გიტაცებთ, როგორც უნერული ფეხბურთი?

შარლო. მშ... იცით რა... რასაკვირველია, ამ ბოლო დღის უნერული ფეხბურთი... აი, როგორც გითხრათ...

ზოლტან. იგივე ბედს ეწვევა ლიტერატურასაც, აი, ნახათ!

შარლო. როგორ, როგორ ბრძანეთ?

ზოლტან. რაც უფრო დიდია გადასახადები, მით უფრო დაბალია ლიტერატურის დონე. მატერიალიზმი, ძვირფასო მეგობარო, მატერიალიზმი!

შარლო. (ნაძალადეოდ იცინის) იუმორი გყვარებიათ!

მწერალი. ხუმრობს, ამანაგო შარლო, იგი ყოველთვის ასეთი იყო.

შარლო. მესმის, რასაკვირველია, მესმის, ახალგაზრდობა, სტუდენტური წლები მოგონებები... ხელს აღარ შევიძლით, მასპატივით... თუ დაგვირდებ... მიხარული ვარ თქვენი გაცნობინა. (მარცხა და მწერალი ხელს არამიწვევს, შარლოს მარცხა მიიკლავს)

ზოლტან. აი, პოპულარობაც ამას ჰქვია. ლიტერატურა ფეხბურთის გაუთანაბრდა. ვინ იფიქრებდა, რომ ცუდი წელიწადში ასე დაეცემოდა უნერული... ფეხბურთი. პა-პა-პა...

მწერალი. გვეუბრება, ზოლტან! (შემოდის მარცხა).

მარცხა. ვისადილოთ, მიზრინდით, (მერსნდებიან მაგიადას, ხანმოკლე, მაგრამ მძიმე პაუზა). ცოლი შეირთე?

ზოლტან. ჯერ არა.

მწერალი. ჯერ?

ზოლტან. დიას, ჯერ არა!

მწერალი. მეორე, ჩვენ ერთი ჩინა ვართ.

ზოლტან. სწორედ ახლა ჩნდა დაქორწინების დრო. ასე არ არის? დაკვირვებული ვარ, ჩვენს ასაკში მამაკაცები ან მთორედ და საბოლოოდ ქორწინდებიან; ან კიდევ სამუდამოდ რჩებიან ცოლებთან. რასაკვირველია,

თუ პირველი ქორწინება იბღლიანია...

მარცხა. აუცილებლად შეიროთ ცოლი, ზოლტან, თქვენ ახლა კრიტიკული ასაკი გაქვთ. მე იმდენი მიმიხედველი ქალი ვიცი.

მწერალი. ფოთხილა და იყავი, ორმოცი წლის ასაკში ქალი მამაკაცს უხდებია!

მარცხა. სამსახურში როგორ გაქვს საქმეები?

ზოლტან. ი. ვასწავლი. არა ვწერ, კაითხულობ. ერთი სიტყვით, ჩემს თავზე ვემუშავი. აღმოჩნდა, რომ ბევრი არამის შესასწავლი. ძალიან ბევრი რამ... (მწერალს), შენ კარგი ბიბლიოთეკა გაქვს, გულწრფელად რომ გითხრა, ეს კი მშვეს.

მწერალი. ოდესღაც, უნივერსიტეტში ისე შემოგვკეპროდი, როგორც მომავალ გოეთეს.

ზოლტან. (არ მასწავლებს. მიდის კარადასთან, ათვალთვრებს წიგნებს) სახეობი შემთხვევით შენ გაიყარა ფიქრი, შენი დაბადების დღის ხაზით მაინც ვაბოცყედი, ამ წლებში მამილზე ბევრი წინადატუბე?

მწერალი. რა თქვით?

ზოლტან. რასაკვირველია, ვარსკვლავებს ციდან არა წყვეტდი. მაგრამ რაღაც მაინც შემეძინა. შენ იყავი ერთადერთი გაცხი, ვისგანაც რაიმეს ველოდი. სამისო ჭკუაც გქონდა. იმდენად შემოზღუდული იყავი, რომ ყოველი ნათქვამი დაგეჯერებინა. ჭიანჭველას შრომის-მთვარეობა გაქვს. ზოგჯერ სწორედ მაგით მზობინდი. კი, შენ შეველო რაღაცისთვის მიგეღწია.

მწერალი. მე გეგონია, რომ ეს უნდაური ლოგიკაა.

ზოლტან. ი. ჩემი ლოგიკა უნდაური? მშ... (თაროდან წიგნს გადმოიღებს) უკვე ყველაფერი დაწერილია, ყველაფერი აი, იანში ანანი, ლასკისა და ჩვენს სიბერეზე გაცილებით უკეთ დასწერა, ვიდრე მთელს თავზედა მწერლობა კავშირმა. ეშმაკმა დალახროს, როდის ისწავლიან ადამიანები, რომ იკითხონ მხოლოდ ის, რაც მათს ღირებას შეეფერება, რაც ნამდვილად უნდა იკითხონ. მე ვიცი, რომ თქვენ, მწერლები, სოციალიზმს აწენებთ. მაგრამ სოციალიზმის ნამდვილი მშენებლები ყოველ აგურს და წურთ თავიანთ დიდებულ სახელებს, პრემიებს და ყოველთვის მხოლოდ იმდენი არ ყლაპავენ ნერწყვს. ოი, ვენერა მილოსელის შემტანელი, ვის სჭირდება დღეს შენი ხელოვნება?

მწერალი. ი. გვეუბრა, ზოლტან!

ზოლტან. ი. რაიმე კარგი ფიქრებია არა გაქვთ? (ფირფიტებს არჩევს)

მარცხა. (მაგისტრონს მიუახლოვდა) ამას წინათ „კრიტიკის სონატა“ ჩავიწერეთ (ჩართავს მაგისტრონს)

მწერალი. (მოქმედებს გამოოთრევა და მაყურებელს მიმართავს) მე გადაწყვიტე, რაც არ უნდა ვთქვა, მშვეკამათებდი. დაე, ვკამათს საკუთარ თავს. ეს სჭირდება მას, მე ხომ კარგად ვიცი რომ ზოლტანს. ძლივს ვიკავებთ თავს, რომ არ შემეჩერებინა მისი ლაქაქა. ათი წლის შემდეგ ჩვენი შეხვედრა დიდი ჩნებით დამთარებებდა, ერთი რამ რომ არ მომხდარიყო. როგორ იყო ეს შემთხვევა? საბედნიერო თუ საბედურ-რე? ეს ბოლოს გამიჩრკვევა. ამ ამბის თავიდათავი ციხე რადიოკომიტეტში მოწერილი წერილი, რომე-ცოდეს სახუცელად დაედო ჩემს საშაბით გამოსვლას. ეს წერილი 20 წლის გოგონამ მოიწერა. ეს გოგონა მშვეხლობაზე მუშაობს. თურმე ერთ ვაქს ხვდებოდა, ახლა კი წაიბიდნენ. გოგონას სწავლა უნდა, სადაზმო ტექნიკეშიც შევიდა, ყმაწვილი კი წინააღმდეგობა ამი-ნა. ვაქს მხოლოდ ფული აინტერესებს. ვფიქრობ, ყველაფერი ნათელია და დაწერილებით მოყვალა რაღა

საჭიროა. თუცა წლის წინათ ასეთი საქმრო იდეალური იქნებოდა. ტიპიური მეშინაია, ხომ ასე? რადიოგადაცემის დასარული მოსმინით კიდევ. ვფიქრობ, თქვენც ჩვენსარ ჩრევას მისცემდით იმ გოგონას. ერთი სიტყვით, მოულოდნელად კიდევ ერთი სტუმარი მოვიდა.

მარტა. (შემოდის მაშინ, როცა მწერალი უკანასკნელ ფრზას წარმოთქვამს) უკაცრავად, მე მარტა სახელი ვარ (იგი დარწმუნებულია, რომ ეს საქმარისია)

მწერალი. (გრაფერს მიხვდა) მერე რა მოხდა... რით შემძლია გენახუროთ? მე დღეს თახაური... (მაგიდასა და სტუმარზე მიუთითებს)

მარტა. ხომ არ შევიცი? თქვენ მწერალი ხართ?

მწერალი. კი, მაგრამ... მარტა. ეს რა მიაყვით, ამხანაგო მწერალი... ახლა თქვენ თვითონ უნდა გამოასწოროთ ყველაფერი. წამოდით და თვითონ აუხსენით, რომ მე...

მწერალი. დამაცათ, დამაცათ... ვერაფერი გავიგე... ყოველ შემთხვევაში, ეს ძალზე უხასხარია...

მარტა. აჰი გიხარით, მე მარტა სახელი ვარ.

მწერალი. მაინც ვერაფერი გავიგე... მეოხი, არ უნდა გიგონებდეთ. არც ის ვიცი, თუ რა უნდა გამოვაცხადო.

მარტა. როგორ თუ არ იცით, იოშვამ გადაცემას მოუსმინა, სასადილოში ვისხედით, უცებ თქვენი გამოსვლა... (თვლები აუჩრქმდდა) არ მეგონა, სირცხვილით მიწა თუ არ გამოსცდებოდა...

მწერალი. აჰ, თქვენ ხართ მარტა... ის კი იოშვამ... ახლა კი გასაგებია... წერილი თქვენ მიწერით, არა?

მარტა. დიახ, მე მოწერეთ... იოშვამ გადაწვიტა, რომ... ის დანარჩენიც მე დავწერე... ჩემთან ლაპარაკიც კი არ სურს...

მწერალი. დამშვიდდით, გეთაყვა. შემოდით, ძალიან ცხობოთ... რა გაეწყობა, დაბრძანდით... (ქუხვებით ბოღმის მოიხდის მარცხასა და ზოლთანს წინაშე, მარტა გაყვება მწერალს, მაგრამ არ დაუდებია) აჰ რადაც გაუგებრობაა, გამიგეთ გოგონი, ჯერ ერთი, მე მხოლოდ თქვენზე როდი ვლაპარაკობდი, თქვენი წერილიდან გამომდინარე მე გამოვთქვი ზოგადი შეხედულებანი

მარტა. თქვენც ასე უთხარი იოშვამს.

მწერალი. რატომ, გეთაყვა? ძალიან კარგია, რომ მან იცნო საკუთარი თავი ტიპიურ თივატელში. რად უნდა დავამშვიდო!

მარტა. მას სრულიადაც არ უცვნია თავისი თავი...

მწერალი. მაშ რაღა მოხდა?

მარტა. ყველაფერი ეს ტყუილია, ტყუილი... ყველაფერი სულ სხვაგვარად ხდება... ძალიან გიხსოვთ, ამხანაგო მწერალი, გამომყევით, ტაქსი ქვემოთ მელოდება...

მწერალი. არ აზარხით არ შემძლია, ხომ იხსოვებო?

მარტა. როგორ არ გვსმით, ღმერთო ჩემო, ასე არ შეიძლება...

მწერალი. ბოლოს და ბოლოს რა მოხდა? თავი ხომ არ ჩამოიხრჩო იმ თქვენმა იოშვამს.

მარტა. (ატრიალ) იოშვამ... მიმატოვა, იოშვამ...

მწერალი. (ერთხანს მტროდ მარტას შესქერის) თქვენ შერიგება გსურთ, უნდა გიხაროდეთ, ჩემო კეთილნი, რომ ყველაფერი ასე კარგად დამთავრდა. გვეოფათ... ტექნიკუმი მივიღეს, სექტემბერში სწავლაც დაიწყება... იოშვამ კი იცხოვროს ისე, როგორც უნდა, თავისებურად... მისგან არაფერი უნდა მოელოდეთ. ხომ მოგებზრდათ ეს გაუთავებელი კინებალია?

მარტა. თქვენ გინდათ მთელი ცხოვრება მოუწამლოთ მას. წამოდით, ამხანაგო მწერალი, რაღას უცდით,

ტაქსი ქვემოთაა, ფულიც გადახდილია, იოშვამ ახლა სახლშია.

მწერალი. ჩამომესხენით, გოგონი, მე ეჭმი არა ვარ, გაიგეთ, რომ თქვენ სრულიად ახალი ფორმაციის ადამიანი ხართ. ის კი... იცით თუ არა, რომ ჩვენს ქვეყანაში ყოველწლიურად 20 ათასი ოჯახი იშლება? ესე იგი, მირაღურად სახიზრდება 40 ათასი ადამიანი. საავტომობილო კატასტროფაში გაცილებით ნაკლები ხდება... თქვენი კი, მამაკეთო და...

მარტა. მხოლოდ ის უთხარი, რომ ეს გამოსვლა ჩემი დაწერილი არ იყო.

მწერალი. იცით რა... მე, რასაკვირველია, მუდამ მკითხველს ვეკუთვნი, მაგრამ დღეს ოჯახური დღესასწაულია. ბოლოს და ბოლოს, ხომ მაქვს იმის უფლება, რომ დღევამეტი 2 საათი ჩენს თავს ვეკუთვნი?

მარტა. ბოლოს, თქვენ ვალდებულები ხართ. ეს თქვენი, კომუნისტური ვალია. (ტირილით ამოიღებს ცრემლებსაცან ინხდაც სველ ცხვირსახვებს)

მარიკა. (შენიშნა, რომ გოგონა შეერთა, ჯიბიდან ამოიღებს თავის ცხვირსახვებს და გაწვივს) მას უთხარი, გეთაყვა, სუფთაა... ღმერთო ჩემო, თქვენ ახლევ პირი უნდა დანიხათ. ამა წავიდეთ! (გაქაყვს მარტას)

ზოლტან. მწერალი — ფიქრთა ჩვენთა მკყორობეი, ჩვენი მამულის სინდისი და პატრონებია. მას უთხარი, თვით თავის გულის ვარაზს. თავის მუხუხარებას უსწარბოფელვია, მისკენ გამორბის ლუკრია, გამომგონებელი თავის აღმოჩენას აცნობს. ინტრიგანი — ინტრიგებს, გრაფონია — თსულებებს, გოგონები ჯერ მას გიგონებია ჩრევას და მერე მიღანი გინველოფონია. (მაგიდაზე ხელმწერს შეამჩნია) „სოციალისტური მორალის პრინციპები!“ ერთი მიიხსარი, გეთაყვა, რომელიმე თქვენგანი თუ აპირებს მარქსისტული წიგნი დაწეროს

მწერალი. ხოლტან, ჩემი გაბრზება გინდა, თუ მართლა ასე ფიქრობ? არა მგონია, იმდენად სულელი იყო, რომ არ გემოდღეს, თუ რისთვის თიბრძობთ, რას ვაშენებთ.

ზოლტან. ღმერთმა ქნას, შენც ისე გვსამოდეს, როგორც მე. მარქსიზმი უდიდესი მეცნიერებაა. მარქსიზმმა გამაგებინა თუ რაოდენ ტუშმარტად დიდი საზოგადოებრივი რევოლუცია მოახდინა ლუთერმა, როცა რელიგიის რეფორმისაკენ ისწრაფობდა. იგივე მარქსიზმმა მაჩვენა, რომ თქვენ საზოგადოებრივი რევოლუციისაკენ სწრაფვას, იქნება რამე გამოიფიცივთ კიდევ, ახალ რელიგიას ამკვიდრებთ. მე პატკის გვემოთ თქვენც და ლუთერსაც (მავნითოფონზე მიუთითებს) ახლა კი მოით, მუკაგას მოუკუპინით, დავლმდეთ და მოუკუპინით. (უსმნს), მწვენიერია! აი, ეს არის სრულქმნილი სამკაო, ამას არც რელიგიით შეღამაზება უნდა და არც სხვა რაიმეთი (მავნითოფონთან) როგორ უნდა გადავართო?

მწერალი. ახალ გორგოლაჭზე უნდა გადაახვიო (არგენებს)

ზოლტან. „ახალ გორგოლაჭზე გადახვევა“ ჩინებულა! მავნითოფონიც კი არის ძველი და ახალი.

მარიკა. (შემოდის) უნდა გაქაყვი!

მწერალი. შენც მაგას მუხუხენი?

ზოლტან. მწერლის კავშირი მასებთან, მწერლის შესვლა ცხოვრებასთან, რა კარგად ფულს.

მწერალი. ჩემი კარგო, შენ ხომ იცი, რომ...

მარიკა. მარტა გამომიტყდა, აგერ შვევი ორი წელია, რაც ახლოს ვართო.

ზოლტან. წარმოდგენილი მაქვს ეს სახსლვე ჩვენს უაღრესად კეთილმოწყობილ ქალაქში, სადაც მამაკაც-სა და ქალს საჭიროებისათვის სასტუმროში ნომერსაც კი არ მისცემენ.

მწერალი ი. თქვენ ისიც სთქვა, რომ ბავშვს ელოდება? მარიკა. ეს მათი პირველი სიყვარულია, იმიტომაც ჩხუბობენ ასე.

მწერალი ბუდაპეშტში ორი მილიონი მცხოვრებია, ყველას ამასწავალი მე ვერ ვიხსენებ.

მარიკა. ასე ლაპარაკი არ შეგუფნის, ხომ არაფერი დალიე?

მწერალი. ეს ძალიან საჭოჭმარო საკითხია. იოსვას სული უფლება აქვს ჩემთან საუბარი არც მოისურვოს და ოთახიდან გამომავლად.

მარიკა. მე გიხოვო წახვიდეს და მიეშველო. აკი შენ თვითონ ამბობდი, ფარატინა ბიუროკრატიული ფურცელი, რომელსაც სამართლიანობის დადგენა შეუძლია, გაცილებით ძვირფასია, ვიდრე ჩინებული ლექსები. წადი, მიეშველე (შემოდის დამშვიდებული მარტა)

მარიკა. ანბანზე მწერალი...

მწერალი. კარგი, კარგი, წავივლი... (მარიკა ქოცვის ქმარს)

ზოლტან. რა ჭკვიანი ხარ, წადი, გაარჩიე საქმეები. მიეშველე მოყვასთა შენთა...

მარიკა. ტუქის ფული უკვე გადახდილია, ცხვრისაბოცს გაგვრცხავ და შემოვირბინებინებ, ნახვამდის!

ზოლტან. მეორე, რაც თქვენი შურს, ეს არის მაგნიტოფონი, მშვენიერი რამაა!

მწერალი. (მაგიდიდან ბლოკნოტს აიღებს და, ჩვეულებისამებრ, ჯიბეში ჩაიჩრის) მალე დაბრუნდები (შეურთავს და მარტა გადაიან. პაუზა)

ზოლტან. როგორც იტყვიან, კომენტარები ზედმეტია... (კვლავ ჩართავს მაგნიტოფონს) შესამე, რაც თქვენი შურსს ეს არის...

მარიკა. (შემერთალია) თქვენ არაფერი გეჭამათ, ზოლტან! (ტორტს დაჭრის)

ზოლტან. ღმერთმა დამიფაროს (მაგნიტოფონთან დგას და მარიკას შესქერის, მარიკა შესწვეტს ჭამას, უხერხულად ზის, ზოლტანი ხელნაწერებზე მიუთითებს) თქვენი გადაბეჭდილია? ის გაკრანახობთ?

მარიკა. უფრო ხშირად სტენოგრაფიულად ვიწერ, მეტი გადაბეჭდვაც ხოლმე.

ზოლტანი. და ეს არის თქვენი ცხოვრების აზრი? მამ, ქვეოსტატი ხართ მამაკაცთა სახელისონში? ერთხელ როგორმე, მეც და შენმა ქმარმაც დაგიფიცეთ, თუ მწერლობის მოკვადებით ხელს, მხოლოდ სიმართლედ გვეწერა. აი, ისეთ სახელისონში რომ მენახეთ, კიდევ არაფერი, მაგრამ აქ... ეპ, მარიკა!

მარიკა. ზოლტან, ძალიან გთხოვ... თქვენ უსამართლოდ ქექვეით მას!

ზოლტანი. აიი წლის წინათ, როცა თქვენს შორის განხეთქილება მოვიფიქრებოდა, მე მიგატოვებო, უგზო-უკვლოდ დაგატოვებო, რომ გაყრის მიზეზი არ ვყოფილიყავ, მაგრამ ახლა დაბრუნდი, მინდა დაგეხმარო და თავი დაღწეოთ აქაურობას.

მარიკა. ამასუ ნუ ვილაპარაკებთ, ზოლტან!

ზოლტანი. თუ ჩვენ ამა თუ იმ საკითხზე არაფერს ვიტყვი და გავრქმდებით, განა ამით რაიმე შეიცვლება? შე ხომ მწერალთა კავშირის წვერი არა ვარ, მე მიყვარხართ თქვენ. თვითონაც კარგად იცით, რომ ახლაც მიყვარხართ. (პაუზა) თქვენც გიყვარდით. ამის გამხელისა გემინათ?

მარიკა. არა, არ გემინათ.

ზოლტანი. ჩვენ ერთმანეთი გვიყვარდა.

მარიკა. (პაუზის შემდეგ) იქნებ ასეც იყო...

ზოლტანი. თქვენ მე უფრო ძლიერ გვიყვარდით, ვიდრე იგი. რად უნდა დავმალეთ ეს? სიმართლის დამალვა არ იქნება, მარიკა!

მარიკა. (პაუზის შემდეგ) იქნებ ასეც იყოს... ვინ იცის.

ზოლტანი. ტყუილია.

მარიკა. თქვენ გამაცანით ჩემი ქმარი... ჩემი საუკეთესო მეგობარიო, მითხარით... და შემდეგ უნდა მარტაც გეტოვებოდ... ფილარმონის აბონემენტიც კი მას გადაგიბოძა... პირველ ხელნაწერში მყვინდა, მაგრამ... მერე გამიარა.

ზოლტანი. არა, ასე არ იყო.

მარიკა. რა ნიშნებლობა აქვს, განა მაგიტ რაიმე შეიცვლება?

ზოლტანი. როგორც ჩანს, ვერ მიმიხვდით. მე მემინდა თქვენი. საკუთარი თავისაც მემინდა, მემინდა ამ მსხვერპლი ციხისმაგრიას, ჭეჭყყინი და მთელვარე ცხოვრების ოკავანში შემორჩენილი ერთი პაუზა და მიტოვებული კუბუქისა, რომელიც ჩემს სულში შევქმენი. მე მჯეროდა ჩემი მოწოდებისა და მეგობრის ვეძებდი. თქვენ გეუბდით, მარიკა! მაგრამ ჩემს სულში მხოლოდ არრე-დარევა შემოიტანეთ! მაშინ რომელია ცხვრის გაბი მამათქვენი დააპატიმრეს. სხვებით თქვენც პოლიტიკით იყავით დანიტრესებული. მე კი არ მსურდა, თქვენი გულისთვისაც კი არ მინდოდა, შემეცვალა ჩემი შეხედულებანი; მე მზად ვიყავი სული დამელოთ თქვენთვის, მაგრამ თქვენთვის ბრძოლა? მე ეს არ შემიძლო. ბრძოლა მხოლოდ აჭეჭყყინებს უმალდის იდებულს. ბრძოლაში ჩარევა ზისხა მგერის, (პაუზა) ეს ჩემთვის სიკვდილის მსგავსი იქნებოდა. სწორედ ამ დროს მოვიდა ის და გითხარა, რომ უყვარხართ.

მარიკა. იგი არ შეუშინდა ბრძოლას.

ზოლტანი. „არ შეუშინდა“, რა გაეწყობა, დარჩევი ჩემს ქვეყანს სიმხედო, იმის საკუთარი კი გბირობა, ვერ იყოს, მაგრამ ადამიანზე მხოლოდ ქვეყნის მიხედვითი კი იმსჯელებთ!

მარიკა. მაშ როგორა უნდა ვიმსჯელოთ ადამიანებზე თუ არა მათი ქვეყნის მიხედვით? მე სიცოცხლითა ვარ მიხედა და ვაღუებოლი. ფაშისტებმა მამაჩემი დააპატიმრეს, მე გინაზიიდან გამრიცხეს. მე და დედაჩემს არსებითი არავითარი საშუალება არა გვექონდა... სწორედ ამ დროს დაეპოწინდა ჩემზე.

ზოლტანი. და ამით მოიპოვა თქვენი თავი, სამუდამოდ დაგიმორჩილა... ისეულევა. თქვენ კი არა ხართ დავალბელი მისეცა, არამედ ისაა დავალბელი! თქვენი ცოლად შერთვა პირველი ანტიფაშისტური აქცია იყო მისთვის. ამიტომაც მიიჩნიეს კომუნისტად და მანა ებრა ისე იწამა. თუთიყუში! მუდამ ებრა და იგივეს იმეორებს, „ეფლისა და ახლის ბრძოლა“. ამის მეტი მან არაფერი არ იცის, ვინ ხართ თქვენ? მისი მონა და მეტი არაფერი!

მარიკა. ტყუილია, ზოლტან, ვაჩუქდით! იგი პატიოსანი კაცია, მთელი თავისი ცხოვრება ხალხს მწერს! არც ერთი სამარცხენო სტრეიქი არ დაუწერია.

ზოლტანი. არც ერთი სტრეიქი? მის ყოველ წიგნში განჩვენებთ ვგერდობს, რომლისაგანაც სირცხვილი უნდა დაიწვას ცაკი.

მარიკა. (წამოძვ) აკი იმის ამბობდით, ვაჩუქდით მისი წიგნი არ წამკითხავს.

ზოლტანი. მე მასწავლებელი ვარ და როგორ შემიძლია არ ვაჩუქებო. შენი ქმარი ერთიმეორის მიყოლებ-

ბით აცხობს რომანებს, ყველაფერს ერთ თარგში აქცევს. ვერაფერს იტყვი, ხელი გაიწაფა. რა თვითმყოფილებითი შესტყვირის თავის რთულს, მაგრამ პატიოსნად განვლო გზას და ამის მერე მე ვებრალბები, ლაქ-ლაქა! ნახე რა წინაწარმეტყველია... ახალ მცხბანა შემქმნელი, სოციალისტური მორალის დამცველი! საკმარისია მიხვდე, თუ როგორ ადამიანად გადაგაქციათ, რომ შეგტულდება კიდევ. ორთოდოქსალური, გაცვეთილი აზრების სტენოგრაფიტი ქალი!

მ ა რ ი კ ა. შეჩერდი, ზოლტან! ვე ტყუილია, სიყრუეა! საინტერესო რამეებს ლაპარაკობი. და თუ ეს მართალია, მეც ისეთივე პასუხისმგებელი ვარ, როგორც იგი.

ზ ო ლ ტ ა ნ. თქვენ რა შუაში ხართ... სუსტი არსება... თქვენ ვერაფრით დაებმარებოდით.

მ ა რ ი კ ა. სწორედ ვე არის საქმე... ჩვენ ხომ ოცი წელი ვცხოვრობდით ერთად, ესე იგი, მეც პასუხისმგებელი ვარ... რატომ ვერ შევარევი... რატომ განგაში არ აუტყბე... ზოლტან, საშინელ რამეებს ლაპარაკობთ და თანაც დღეს!

ზ ო ლ ტ ა ნ. (მიუახლოვდება მანტიტოფონს, მექანიკურად ჩართავს) თქვენ ძალიან გამოიცვალეთ, მარკია. იმის ნახევარიც აღარა ხართ, რაც იყავით. მისი ჩრდილი და მსახური ხართ. ვიცი, ეს ჩემი ბრალიცაა, მაგრამ ამჟერად აღარ დატოვებთ, არ!

მ ა რ ი კ ა. ზოლტან, თუ ოდნავ მაინც შეგრჩათ ჩემი სიყვარული...

ზ ო ლ ტ ა ნ. ოდნავ? ისევე მიყვარხართ, როგორც მაშინ მიყვარდით... უსაზღვროდ, უსომოდ მიყვარხართ. (ხელი წაავლო და მიიკრა) მე აქ აღარ დატოვებთ. ყოველ კაცს ერთი სიცოცხლე აქვს. ეს სიცოცხლე განუმეორებელია, თქვენ პასუხისმგებელი ხართ ამ სიცოცხლის წინაშე. ხუდარ იქნებით მისი ჩრდილი, მარკია!.. გაისხნეთ, როგორი იყავით, თქვენ ერთი სიცოცხლე გაქვთ და პასუხი უნდა აგოთ მის წინაშე.

მ ა რ ი კ ა. (თავს გაინთავისუფლებს) არა, ზოლტან! საკმარისია, წაივით!

ზ ო ლ ტ ა ნ. (მისკენ წაიწეწს, მაგრამ შუა გზაზე შეჩერდება) კარგი, მე წავალ, მაგრამ თქვენ დადიქრდით. ბევრი უნდა იფიქროთ, მარკია! (გადის. მოქანცული მარკია სავარძელში ჩაეშვება. შუქი ქრება).

სურათი მორბა

მუშათა საერთო საცხოვრებლის დერეფანი. მავადიანო ზის დარბაზი და ათავიერებს კონვერტებს. შემოდინა მწერალი და მარტა.

მ წ ე რ ა ლ ი. (შენობას მოათვალიერებს) გამარჯობათ, მე დავეციბე ოთქვე კადანს (დარბაზი არ პასუხობს). ოთქვე კადანი აქ ცხოვრობს? (დარბაზი ყურადღებას არ აქცევს) მიიხანრობ, გეთაყვა, ოთქვე კადანი... (დარბაზი წამოდგება; მიდის გასაღებების დაფასთან, გასაღებებს გადაადგილებს და კვლავ თავის ადგილს უბრუნდება, მხამალა) კადანი...

დ ა რ ა ჯ ი. რას ყვირი, კაცო, ყრუ ხომ არ გგონივარ?

მ წ ე რ ა ლ ი. რატომ არ მპასუხობთ?

დ ა რ ა ჯ ი. თქვენი მსახური ხომ არა ვარ...

მ წ ე რ ა ლ ი. თქვენს სამუშაოს უნდა სცეთ პატივი...

დ ა რ ა ჯ ი. (სქელ საქალაღეს ამოიღებს) ორნი ხართ? (მარტა თავს დაიქნეწს)

მ წ ე რ ა ლ ი. დიახ...

დ ა რ ა ჯ ი. ორის გაწევა არ შეიძლება (საქალაღეს თავის ადგილას დასდებს) ქალბეს არ ვატარებთ. მ ა რ ტ ა. მე არ შემოვალ, ქუჩაში დაგელოდებით. მ წ ე რ ა ლ ი. კარგი, მაშინ მე მარტო შევალ. დ ა რ ა ჯ ი. რა გააწყველეთ გული, ხან ერთიო, ხან ორიო...

თქვენ სადნას ხართ?

მ წ ე რ ა ლ ი. აქედან.

დ ა რ ა ჯ ი. საიდან აქედან?

მ წ ე რ ა ლ ი. (გაბრაწებული) ვენისუელიდან.

დ ა რ ა ჯ ი. საიდან?

მ წ ე რ ა ლ ი. ვენისუელიდან-მეთქი.

დ ა რ ა ჯ ი. ეს რალა არის?

მ წ ე რ ა ლ ი. უნგრეთის ელემტროენერჯის ცენტრალური სამმართველო (პირადობის მოწმობას გაუწევდის) აბა, აიღეთ.

დ ა რ ა ჯ ი. ერთი ამას დამიხედეთ... ელემტროენერჯია... რა საკითხზე მოსულხართ?

მ წ ე რ ა ლ ი. მორალის საკითხებზე.

დ ა რ ა ჯ ი. რაო, რაო?

მ წ ე რ ა ლ ი. მორალის საკითხებზე-მეთქი!

დ ა რ ა ჯ ი. ქალთა საერთო საცხოვრებელი ქუჩის იქეთა მხარესაა.

მ წ ე რ ა ლ ი. მე ქალბებისა არ მინდა, სწორედ აქ მოვედი. დ ა რ ა ჯ ი. მაშ, ვგეთ სიტყვებს რად ლაპარაკობთ? პოლიციიდან ხომ არა ხართ?

მ წ ე რ ა ლ ი. არა.

მ ა რ ტ ა. მანქანაში დაგელოდებით (გადის)

დ ა რ ა ჯ ი. მაშ, მოფერი ხარ?

მ წ ე რ ა ლ ი. ჰო, მძღოლი ვარ.

დ ა რ ა ჯ ი. თავიდანვე ასე გეტქვა. რა ხალხია, ლაპარაკი არ იცანს! (აიღებს სარევისტრაციო წიგნაკს, დაეტებს) საკაი გინდათ, არა?

მ წ ე რ ა ლ ი. კადაჩი, ოთქვე კადანი.

დ ა რ ა ჯ ი. გვეთი კაცი ჩვენთან არ ცხოვრობს. ფერნეც ტაქანი რეკავს, გინდათ?

მ წ ე რ ა ლ ი. მე კადანი უნდა ვნახო (წიგნში ჩაიხედავს) აი, ავერ არის კადანი, მთორე საართული, ორას ოცდა-მეთოთხმეტე ოთახი.

დ ა რ ა ჯ ი. (წიგნაკს დახურავს) ნუ იტყობები, შენი საქმე არ არის. ვე ოფიციალური დოკუმენტია. არ არის-მეთქი რომ გეგონებო, ესე იგი არ არის. ვაა... (წიგნაკს მინახავს, დაიწეწს კონვერტებზე მარკების დაწებებას)

მ წ ე რ ა ლ ი. როგორ არ არის, ახლა არ ვნახე? ორას ოცდა-მეთოთხმეტე ოთახი, კადანი.

დ ა რ ა ჯ ი. ოო, ვერე გეტქვა, აბა, ხან იძახი კადანი მინდაო, ხან ტაქანი, ხან საკანი. გონებას აურვეთ კაცს.

მ წ ე რ ა ლ ი. მომეოთხ საზე!

დ ა რ ა ჯ ი. რა საზე, რის საზე, ჩვენ დიდი ხანია ბიუროკრატისმ ბოლო მოვედით... ეს სამხედრო ქარხანა კი არ არის... გაიარე, ვინ გაკავებ... მთორე საართული... ორას... რომეოთ ოთახია? (მწერალი ხელს ჩაიქნეწს და გადის) ეი, აზარტული თამაშები აკრძალულია.

მ წ ე რ ა ლ ი. (დამბრუნდა) რაო, რა თქვით?

დ ა რ ა ჯ ი. (თითს უწეწს) ბანქოს თამაში არ ვნახო, თორე... (მწერალი გამბრაწებული დადის) ეი, მისმინე (პირადობის მოწმობას აიღებს, ათავიერებს შიშით) წინდაო მარია, ცენტრალური გაწეითიან ყოფილა! (წამოდგება, თავს უკრავს, მხამალა) კეთილი იყოს თქვენი მიობრძანება, ამზანაკო კორესპონდენტო... ეს რა ოინი მოყო... ერთი ამას შეხედ... კეთილი იყოს თქვენი მიობრძანება!

სპარატი მისამ

იოსკა კადანის ოთხი. მოქმედების ადგილი დე-კორაციის დეტალებითა აღნიშნული. მაგია, რე-მელზეც იოსკა აუთოებს და ორიოდე სკამი.

მწერალი. (მყურებელს) მამ ასე, მე გავყვანი იოსკა კადანს. დიდი აღფრთოვანებით არ შემხვედრია. საკ-მაორ ნაეითი ბიჭი აღმოჩნდა, სიტყვას მუდამ ლიტე-რატურაზე ჩამომიგებდა ხოლმე (იოსკას) საქმეს ნუ მოცდებო... მე შემთხვევით შევიტყვე, რომ თქვენ სრულიად სხვაგვარად გაიგეთ ჩემი დღევანდელი რა-დოგადაცემე.

იოსკა. ამას წინათ, თქვენი რომანი წავიციხე, მგონი „აფეთქება“ ჰქვია. მიუღო თითხი კითხულობდა.

მწერალი. „აფეთქება“ კარგა ხნის გამოსულია (შეიტ-მუნხა) ჯერ კიდევ ორმოცდაათობნეტში დავწერე...

იოსკა. ცუდად არ იკითხება.

მწერალი. ნუთუ მართებ? სასიამოვნოა, ახლა კი საქ-მეზე გადავიდეთ... ნება მომეცით, დავჯდე (იოსკა სკა-მიდან აიღებს დაუთოვებულ თეთრეულს) მე მისთვის მოგელაპარაკოთ. თქვენ, ალბათ, ხვდებით, თუ ვინ მთხოვა.

იოსკა. ბიჭებს შორის დიდი კამათი ბტყდა თქვენს რე-მანზე. რა მიხდებოდა, რომ აფეთქებისას რომანის გმი-რი, სამაქროს უფროსი დაღუპულიყო? განა ასეთი რამ არ ხდება?

მწერალი. პირველ ვარიანტში სწორედ ასე მქონდა, მაგ-რამ მითხრეს ჰეიმიზისტურიაო. ერთი სიტყვით, მე იმი-ტომ მოვედი, რომ გაუკებრობას ბოლო მოეღოს. თქვენ მიხვედრილი ბიჭი ჩანხარ...

იოსკა. უკაცრავად... ჰეიმიზიზმი, გითხრეს? ბოლოს და ბოლოს, ხომ ყველა მიიყვლება. მამ, მთელი ჩვენი სი-ცოცხლე მხოლოდ პესიმიზმი ყოფილა და ვე არ ვიცი.

მწერალი. თქვენ, რასაკვირველია, მართალი ხართ, რომინი ბევრად მოიგებდა, რომ სწორედ მაგნიარად დამ-თავრებულყო. უფრო მართალი და სინამდვილის ამ-სახელი იქნებოდა, მაგრამ იმ წლებში... ხომ იცით, როგორ იყ მამინ... დოგმატიზმი... ნება მომიცით, საქ-მეზე გადავიდე. როცა მორალურ პრობლემასზე წერ, მხედველობაში რაიმე კონკრეტული შემთხვევა გაქვს და არა პრინციპი, როგორც ასეთი, იმედი მაქვს, გამი-შებ.

იოსკა. მამ პეტეფის რაღა ვუყოთ... იმ წლებშიც ხომ პა-ტრიცისემით იხსენიებდნენ?

მწერალი. რომელი წლებში?

იოსკა. აი, მამინ, როცა ვე დოგმატიზმი იყო.

მწერალი. პი. პეტეფი პეტეფია...

იოსკა. გამოდის, რომ ისიც პესიმიზტი იყო.

მწერალი. პეტეფი სხვა დროში ცხოვრობდა, კლასიკოს-მა დასწერა და სული დალია, აბა, საცად და გადააკე-თე, ვერაფერს დააკლებ. დიდი-დიდი, გააკრიტიკო.

იოსკა. განა ცოცხალ მწერალს ამხატვარს არა აქვს უფ-ლება თქვას, დავწერე და მორჩა, მეტად ხელს ადარ ვახლებო?

მწერალი. კმ... რასაკვირველია, შეუძლია, მაგრამ . ჩემი ხნის კაცს აქვს გარკვეული, ასე ვთქვათ, ცხოვრე-ბისკული გამოცდილება და იგი ბევრ რამეში შევლის. გამოცდილების მეოხებით ხედავს ტიპურ კონფე-ლიქტს... აი, თქვენი მაგალითი ავიღოთ, იგი შეიძლება ტიპურად მივიჩნიოთ, მაგრამ ეს მანაც არ ნიშნავს იმას, რომ რაც დაიწერა, თქვენს თავზე მიიღოთ.

იოსკა. (შეცვლილი ტონით) მამ რიდასთვის იწერება?

მწერალი. (შემეცხარია) ყველაფერი ეს გაცილებით რთულია. მართალი გითხრათ, ამისთვის სულაც არ მოვსულვარ, საქმე მარტას ეხება. მან რადიოკომიტეტს წერილი მისწერა, თუ გინდათ, გაჩვენებთ. იოსკა. მამაკეთე, რომ ლიტერატურაზე ამდენს გეკი-თხებით, მაგრამ ჩვენს ბიჭებს ძალიან აინტერესებთ და...

მწერალი. მე ვხვდებ, საქმეზე ლაპარაკი არ გასურთ. იოსკა. (უთო გაბრთო) ამით დავამთავროთ.

მწერალი. თუ არ გასურთ, რა გავწყობა. აქ ცხოვრობთ? კარგი თათხია.

იოსკა. არ ვემდური.

მწერალი. სამუშაოთი თუ ხართ კმაყოფილი?

იოსკა. ძალიან კმაყოფილი ვარ. ხელოვნების ძეგლების განახლება კარგი საქმეა.

მწერალი. ოჰ! დაოსტატებული უნდა იყო!

იოსკა. გერე...

მწერალი. ხელოვანი როგორი გაქვთ?

იოსკა. თვეში ათას რვაასი, ორი ათასი.

მწერალი. მამ არ ვემდურით?

იოსკა. არა, არ ვემდურით.

მწერალი. გყოფნით?

იოსკა. მყოფნის.

მწერალი. ვეტყობთ კიდევ. ჩემზე მეტი ხალათები თქვენს გაქვთ. (მიუთითებს დაუთოვებულ თეთრე-ულზე).

იოსკა. აქ ჩემი ძმის თეთრეულიცაა.

მწერალი. იმ თქვენი ძმავე აქ არის?

იოსკა. ბუღალტრულია, ინტერნატში ცხოვრობს, ახლა-ხან ქიმიურ ტექნიკუმში მოიწყობ.

მწერალი. ალბათ, მშობლები არა გყავთ.

იოსკა. გყავს, მაგრამ...

მწერალი. ჩემთან შეგიძლიათ გულახდილი იყოთ.

იოსკა. მერე გახვებით გამწერო!

მწერალი. არა, მაგისთვის არ მოვსულვარ, რა უსიამო-ვნებები გაქვთ ოჯახში. ფული არ გყოფნით? თუ ავად-მყოფობს ვინმე?

იოსკა. არც ერთი და არც მეორე!

მწერალი. გასაგებია. მშობლები ჩხუბობენ და თქვენც ძმა წამოიყვანეთ.

იოსკა. სხვა გზა არ იყო, ნიჭიერი ბიჭია. ჩემზე უკეთ სწავლობდა, მასწავლებელი ამბობს, საცოდაობაა, ეს რომ უსწავლელი დარჩეს. ტანზე არაფერი არ ეცვა. თირმეტი ცალი ხალათი, წინდები და ცვირსახოცი უყვად, კოსტიუმიც შევუკერე, ზამთრისთვის პალტოც უნდა გადავაკეთებინო, ახლა მეტი უნდა ვიმუშაო. ვერც წელს და ვერც გაისად ტექნიკუმში შესასაზე ვერ ვიოცნებებ. ძმას უნდა დავეხმარო (უცებ ბრახოთ) თქვენ გგონიათ, მე არ მინდა სწავლა? ეჰ... რა გავწყობ-ბა. ძმის ჩანათა უყვიდე, ხვალ ტექნიკუმში უნდა წა-ვიყვანო. დანდივით იქნება ჩაცმული. როგორმე გავცუ-ლებთ, არ მოეკვდებით, აწი აღარაფრის მემინია (ხან-გრძლივი პაუზა).

მწერალი. მშობლები გაიყარნენ?

იოსკა. არა, არ ვიცი, შემოდგომაზე ოქროს ქორწილი უნდა გადაეხადათ.

მწერალი. რომ წავიდეთ და მოველაპარაკოთ? სად ცხოვრობენ?

იოსკა. მიშკოლცაში ერთი სოფელია, ბუზგარი, გავი-კონიათ?

მწერალი. დღეს შაბათია... (საათს დახედა) ორ საათ-ში ჩავალთ... პა, რას იტყვი, გაქანდეთ?

სახალხო ფრონტის კომიტეტის თავმჯდომარე, ადრე მებრძოდი იყო, ახლა პენსიონერია, მადლობას გიძღვნით ყურადღებისათვის. ეს კი უნგრული ბლინებია, გლეხური კერძია, მაგრამ აქ შეფურად ამზადებენ. განტკუილად ესახიან „ძალით ოთხ ფეხზე“ (ორ მაგიდას ერთმანეთს მიუდებენ).

მ ვ ე რ ა ლ ი. მა. მადლობელი ვარ, სამწუხაროდ, ვერაფერს გახსენებთ.

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. (ძვალმხვილი, მუშური გამოშვებული წიგნის კაცე, ორმოციოდე წლისა) ერთი ცალი მაინც... მ ვ ე რ ა ლ ი. არ შემიძლია, თქვენ მიმართვით, ყურადღებას ნუ მომაქცევთ...

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. რახან ასეა, ღვინო მოიტანეთ!

მ ვ ე რ ა ლ ი. ვერ დავლევ, მანქანით ვარ.

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ნოთუ დღესვე უნდა გაბრუნდეთ?

მ ვ ე რ ა ლ ი. კი, დღესვე, თქვენ დალიეთ, ძალიან გთხოვთ, ნუ გერიღებთა. (შემოდის მღვდელი, კეთილი კაცი ჩანს, განიერი, ულახაოთ კოსტუმში აყვია).

მ ღ ვ დ ე ლ ი. მშვიდობა სახლს ამას. კეთილ განმრთობას გუყურებ ყველას. გაიგებ, რომ ძვირფასი ადამიანი რეველია, აი, მოვედი, მეც ვნახო-მითი დედაქალაქი სტუმარი, საბედნიეროდ, არც შეშვდნადან. ნებას დართავთ მონას ღვიასს, რომ საღეთი სკამიდან ჩამოვიდეს და ამზანაგურ სუფრას მიუჯდეს?

ხ მ მ ბ ი. გთხოვთ!
— რატომაც არა!
— ადილი ყველას გყოფა! (მღვდელი დაჯდება).

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. სამწუხაროა, ჩვენ კი ვფიქრეთ, რომ... ხვალამდე დარჩით, კაროლასთან გაათვით დაემეს. იქ სისუფთავეა, ისე არ გვერთობ...

მ ღ ვ დ ე ლ ი. იქნება ჩვენმა სტუმარმა უკვე ნახა აქაური დასატყურობის დიასახლისი და ფიქრობს მოუსვენარი ღამე შეწინაბო?

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. ყველა იქ ათვეს ღამეს და არავინ უჩივს.

პ ე ნ ს ი ო ნ ე რ ი. ვინ დამდურება კეთილ დიასახლისსა და უძილო ღამეს?

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (გუნებაწამებდარი) ექ, რა საწყევნიან! რა ვნება, მოდი, ჩვენ მაინც დაგლითო წითელი ღვინო სულტრით. მე თვითონ მოვარბინებ... რას იზანებენ ჩვენი მასწავლებლები? ერთი მათგანი ლექსებსაც წერს... მართალია, მასიურ ლექსებს, მაგრამ... (გადის)

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. ბუზგარში პირველად ხართ?

მ ვ ე რ ა ლ ი. ამ ოლქში გახლდით, ბუზგარში კი არა!

პ ე ნ ს ი ო ნ ე რ ი. რახან ასეა, ამზანაგი თავმჯდომარე მოკრულად გააცნობთ აქაურ მდგომარეობას.

მ ვ ე რ ა ლ ი. ვნახე. ძალიან კარგი გზაა. ახალი სახლები გაქვთ, კულიბი, სახლებზე სატელეფონო ანტენები...

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. არა, მოდი, ყველაფერს თანმიმდევრობით გაიხიბობთ, დავიწყით წარსულიდან, ჩვენი სოფელი უძველესია, აქ ჯერ კიდევ არაბანის დროს იყო მონასტერი. დოკუმენტებში სიტყვა ბუზგარს პირველად ვხვდებით მეოთხრეტე საუკუნის დამლევეს. თურქების შემოსევის დროს ძალიან დავარბინეს. ათას ორას ორმოცდაათრამეტე წელს ხარკად ვიხდიდით ხიზბაღს, ღვინოს, საქონელს. ყველაფერი ეს ევერის არქივისკოპოსს მიძ...

მ ღ ვ დ ე ლ ი. ცვლესიას თავი ანებე...

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. ცვლესიას ვინ რას გაუბედავს. შეძლება ითქვას, რომ ადრე სოფელი მხოლოდ დატანენ ცხოვრობდნენ (მასწავლებელი დაბრუნდა, ყველას შეუვსო ქება)

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ეგეთი რამეები მწერალს არ აინტერესებს, მწერალს კულტურაზე უნდა ესაუბრო, ადრე არც ელექტრონი გვემოდა, არც — კინო, არც — მიბლიოთეკა, ასოციაციები წერა-კითხვის გეგმდინარი იყო ჩვენს დაბაში, ახლა კი ბიბლიოთეკა უცაქვს, რომელსაც სამასი მუშევი მითხვებელი ყავს, ჩვენი დაბის დრამატული წრე პირველ ადგილზეა რაიონში...

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. ოო, ჩვენი დრამატული წრე... თვითონვე მინაწილობს... (შემოდის კაროლა, თან მოაქვს თევზები და ქიჩები, სუფრას აწყობს, მამაკაცები თვალს არ აცილებენ)

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (კაროლას თვალს გააყოლებს) კადანს ელოდება. მის მწირობად ცხოვრობს, ხს რომ არ იყოს, სულ დაიღუპება საბრალო ქალი. ვინც რა უნდა ისა თქვას, ძალიან კეთილი ქალია!

პ ე ნ ს ი ო ნ ე რ ი. (მწერალს) კადანი ჩვენებურია, ახლანაც ცოლმა მიიტოვა. ვერაფერს გეტყვით თუ რატომ მოხდა ანუ, მაგრამ...

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (ქიჩებს შეავსებს, მწერალს) ეს ამბავი ბუზგარის უკანასკნელი სენსაციაა. ქალმა ორმოსს რომ დაუბაძო და კრიტიკულ ასაკში ჩადგა, სწორედ მაშინ გაეჩინა ერთ მამაკაცს და გადაწყვიტა... რაც არის, არის... ვრთხელაც ვიგემო... რასაკვირველია, სწორად არ მოიქცა.

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. ჩვენს საერთო საქმეს გაუმარჯოს (ყველა სმას). ასეა, ბუზგარში ახალი სახლის აგება უფრო იოლია, ვიდრე ახალი ადმინიწების აღზრდა... ქმარი მიატოვა და სხვას გაყვა. განქორწინებაც არ მოითხოვა, ოცდახუთი წელი იცხოვრა ქმართან, შვილები გაზარდა და... რასაკვირველია, დამნაშავეა.

პ ე ნ ს ი ო ნ ე რ ი. აბა რვეს ლაპარაკობთ, ამზანაგ მწერალს ასეთი რამეები არ აინტერესებს.

მ ვ ე რ ა ლ ი. პირიქით, ძალიანაც მინტერესებს.

თ ა ვ მ ჯ ლ ო მ ა რ ე. მართალი? ძალიან კარგი. მორალიც შევავე კლასობრივი პრობლემა. მივლი დაბა ღელავს. ეს პოლიტიკური საქმეცაა. ხუმრობა ხომ არ არის — მუშური ოჯახი ინტრეგა... სწორედ მან უნდა მოეხვედრა მალეოთი ერთმეგობრის მაგალითი... კადანის ცოლი ღამის პარტიამი მივიღეთ... რეები არ ხდება...

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (ქიჩებს შეავსებს) კორტაც დაელიოთ. (მღვდელს) მორალი შენი ეპარქიაა, გვითხარი რამე.

მ ღ ვ დ ე ლ ი. მე მგონია, ჩემი მოსაზრებები ძალიან არ დაინტერესებს ჩვენს სტუმარს. გამოიტყვედით, ამ საკითხში დოგმატური პოზიცია მიჭირავს. ამას კარდა, ჩვენს დროში მიღებულია, ცვლესიას არ დაეთანხმონ და შეემათობს (იციანია).

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ქალიც ადამიანია. ასეთი რამ ხშირად ხდება. სა საჭიროა ხმაურით, შენ შენი საქმე აკეთე, ჩალოებანაც წადი, მამაკაცთანაც გაერთე, მაგრამ ხალხს ნუ შესაბამ, ყველას ნუ გააყენებ. ყველაფერი გააკეთე, ოღონდ ოჯახს ნუ დაანგრე. რამდენი ასეთი შემთხვევა ახსავს მისფილის ისტორიას!

ყ ვ ლ ა ნ ი. მართალია!

მ ვ ე რ ა ლ ი. ვის გაქვია ის ქალი, რა კაცია?

პ ე ნ ს ი ო ნ ე რ ი. ბუამეტადან გამოქვავნებს, დანადგარები უნდა აეწყოს, ქარხანაში ოულიშკას გაეცინო...

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ზღვის კატასავითაა ვე კაცი, დღეს აქაა, ხვალ იქა.

პ ე ნ ს ი ო ნ ე რ ი. მაგას რატომ ამბობ? იმერ მესარომზე მაგას ვერ იტყვი, დადებითი კაცი ჩანს.

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. სწორედ მაგ დამდგარ წყალში ხტიან ეშმაკები

მწერალი ი. როგორც ჩანს, რადიციტ სჯობია კადანს.
 მასწავლებელი ი. სხვა მამაკაცია. ეს არის და ეს, დედაკაცს შეტე რაღა უნდა?
 მღვდელი ი. ემშაი განა თავისი ადამიანური ღირსებები თავდუნებს კაცს. (ბრუნდება კაროლა, შემოაქვს ქალღმერთის მელსაზოცები, საუბარი უყრს მიუვადებს).
 მწერალი ი. მამ, წავიდა, არა?
 პენსიონერი ი. წავიდა, ადამიანისას რას გაიკვებ, მითუმეტეს ქალისას... ვერაფერს მიუხვდება.
 მწერალი ი. როგორც ჩანს, ცუდად ცხოვრობდნენ, უჭირდათ.
 კაროლა. უჭირდათ? არა, ვერგ არ იყო. კადანი ოჯახზე გადაყოლილი კაცია. ქალები ოცნებობენ მაგნარ ქმრებზე. უკეთესს ვერც ინატრებ, მამაკით, რომ თქვენს საუბარში ჩავერიო.
 მწერალი ი. ყველანი ცოლს ამტკუნებთ. ქმარი კი გებრალეზობათ, ლოთობს?
 თავმჯდომარე. ახლახან დაიწყო, ცოლმა რომ ასე გაუკეთა, ვერ აიტანა.
 მწერალი ი. ადრე როგორი იყო?
 თავმჯდომარე. საკმაო ოჯახი ქონდათ.
 მწერალი ი. იქნება სცემდა ცოლს?
 კაროლა. სცემდა? როგორ გეკადრებთ, არა, ცოტ-ცოტა ურტყამდა კიდევ, მაგრამ მერე რა მოხდა? ჩვენში ამბობენ, „ცოლს ხანდახან ვემა არ აწყენსო“. თუ არ სცემე, არც შეუყვარდები. ნამდვილ დედაკაცებს ასეთი რამეები არა სწყენთ... აი, მაგალითად მე... მაგას როგორ ვიკადრებ...
 მწერალი ი. თქვენ გვეთქმნა?
 კაროლა. ჩემი ქმარი? (ზიზღით გაიქნია ხელი) მაგას ვინ მისცა ამდენი შინ.
 მწერალი ი. იქნება კადანს ქალები უყვარდა?
 პენსიონერი ი. ამ ოც წელნიწადში ასეთი რამ არა მსმენია.
 კაროლა. ათას რამეს იტყვის სახლი... ენა უქვლოა. კადანი აი, ვეგთი ქმარია, რასაც იშოვნის, სულ სახლში მიაქვს, ამა ჩემი ქმარივით კალთაბანიდ კი არ არის. გადაარის გე იულიშკა! ჰერცოგის ქალივით ცხოვრობდა... ის ჩამოსული გაყარა? რა მოხდა მერე... სხვას ცოლთან ღამის გათევას რა სჯობია, დილით კარგ ხასიათზე ხარ, ძალა გემატება, მაგათაც გრეგ გაეგებებიან (იციანან).
 მასწავლებელი ი. (კეპოფილია) სულ ასე არ არი, მაგრამ... პრინციპში ასე... მართალია... (იყინის, კაროლა გადის).
 მწერალი ი. მამ, გადარიარო, ამბობთ? ძალიან უბრალო ახსნა ხომ არ არის? რატომ გადაწყვიტა ოჯახის დანგრევა... რაღაც მიზეზი ხომ უნდა იყოს? ოცი წელი გაატარა ქმართან. „ჰერცოგის ქალივით“ ცხოვრობდა.
 პენსიონერი ი. ოცდასული წელი გაატარა ქმართან...
 მწერალი ი. ეს ხომ მთელი სიცოცხლე... უკებ ყველაფერი დატოვა... ორი შვილი და წარსულის ორგონებებიც კი... რა საშინელება... (ხანგრძლივი პაუზა)
 თავმჯდომარე. ჩვენში კიდევბა ოჯახური ტრადიციები, მაგრამ იმედი მაქვს, ამისთვის არ ჩამოსულხართ, ამხანაგო მწერალი. გინდათ გითხრათ დღემდე რამდენი სახლი აიკო ბუზგარში? ცხოვრობდით, ვიდრე განთავისუფლებამდე იყო, აი, ეს არის მთავარი და არა ის...
 პენსიონერი ი. მერე და რა სახლებია? ადრე გრავების მმართველებს არ ქონდათ ვეგთი სახლები...
 მღვდელი ი. ახალგაზრდობას მაინც კალაქისაკენ უჭირავს თვალის.

მასწავლებელი ი. ერთი დამაცა, წელს ჩვენთან მიმოვლილი არტისტები და მოძრავი თეატრი ჩამოვიყენე დრამატული წრე კომედიას დავაქვს. „საქორთო მამაკაცი“ — ასე ჰქვია იმ კომედიას, მერე ნახე, თუ სადმე წავიდეს ახალგაზრდობა.
 მწერალი ი. (საუბარი უყრს არ უკლებს, გამოდის ავანსენაზე, მაურებელს) მე ვიცავდი იმ ქალს, მიხილდა ჩაწვდომიდი ჰუმანიტეტისა და არა მიჩვენებთი მხარეს. ვიციოდი, ამ ხალხმა იცოდა ის, რასაც მე ვერ ვიცივდები. რა აერთიანებს ამ ხალხს ასე? სადათო საბჭოს თავმჯდომარე და მღვდელი, მასწავლებელი და ძველი მუშა. ყველანი რომელიღაც ედენმალ, საერთო ცხოვრებისეულ კანონს იცავენ. ეს კანონი აერთიანებს მათ. მე ვიცავდი კადანის ცოლს, რადგან მიხილდა ამ ხალხისთვის შემთქმეობინისა მთავარი, რაც მათ აერთიანებს. უნდა ვატიყვევირო.
 მასწავლებელი ი. (ახალი ბოთლები მოიტანა) ამას გარდა, ახლა ჩვენში არის სავადმყოფო, სახანძრო ბაღი, ახალი სკოლა, სასაფულო ბავშვთა ბავა. (მღვდელს იქედნურად გადახედავს) უფლის სავანე ავაშენე, მღვდლის სახლი კაპიტალიზმად შევაკეთე.
 მღვდელი ი. დიდსულოვნებისა ამისა გასხვავდა არც თუ დიდროულია. ერთი უბრალო ღუმელი ვერ დადგით ქრისტიანულად, სახლში სიცივე.
 მასწავლებელი ი. შემა არ უნდა დაზოგოთ და სითბო გექნებათ. ძუნწი ხარ, ძუნწი, წმინდაო მამაო! გადასახადების შეტანაც არ გიყვარს.
 მღვდელი ი. უნაყოფო და უცვლელაა ვე საყვედური... (შემოვარდება გათვითრებული და აღვლებული იოშკა)
 იოშკა. ამხანაგო მწერალი, უკან წავიდეთ!
 მწერალი ი. რატომ, რა მოხდა?
 იოშკა. დედაჩემს ოჯახი მიუტოვებია, ყველანი მიგატოვებდა წავიდა. სახელიც არ იცივი იმ კაცისა, ვისაც გაჰყავს. ერთად მუშაობდნენ თურმე! ქარხანაში ამხანაგების სასამართლოც ქმნიან... ის კაცე ბუდაპეშტში გაუქმებია... დედაჩემი სასამართლად გაუთვითრულელებიათ... ყველაფერი დატოვა და ჩვე... (პაუზა)
 მწერალი ი. რა გაიწყობა, შვილო, რაც მოხდა, მოხდა! ჩემის აზრით, მამაშენს უნდა დაველოდოთ და მიველაპარაკოთ, იქნებ რამე ვიღონოთ... ყველდ შემთხვევაში, იმას მაინც ვაგივებთ...
 მასწავლებელი ი. ასეთი რამ გინახავთ? აი, როგორ მუშაობენ ჩვენი მწერლები. ჩვენ გცვდიან, გვალაპარაკებენ, თითონ კი ყველაფერი ადრევე იციან. ოჰ, რას ინანებენ ჩვენი ლიტერატურის მასწავლებლები? ჩვენთან დავექი, იოშკა! (იოშკა ურის ნიშნად თავს გააქნევს და გახზე გადავება).
 მწერალი ი. არაფერი არ ვიციოდი. არც ახლა ვიცი.
 თავმჯდომარე. მამ, საგანგებოდ კადანის საქმეზე ჩამოხვედით? რადიოში გამოხვალთ? რასან ბუზგარში მოხვდით, ძალიან გთხოვთ, თქვენს გამოხვალაში ისიც აღნიშნოთ, რომ კოლექტივისაცაა მარნოს დავათავოვრეთ. ვგვამს აი, ასე ვასრულებო... მარტო კადანი თაკი არ არის ის სოფელი... (შემოდის ფერი).
 ფერი ი. კადანიც გამოჩნდა.
 თავმჯდომარე. უკებ უბრალოთ?
 ფერი ი. (ხელს გააქნევს) მთვარელია... ფეხზე ძლივს დგას... ავტობუსიდან ჩამოვრედა და იქვე ჩაიკეცა.
 მღვდელი ი. (მწერალს) ნება მიბოძეთ, შევნიშნო — თქვენი სტატისის თემა მიწაზე კიტრიალივებს.
 ფერი ი. კარლთან სამხარეულოში შეიყვანა და ასუფთავენებს (ღვინით სახეს ჰქივს დაყნოსავს) რასა სვამთ?

მასწავლებელი. წითელი ღვინო, მეთექვსმეტე ნომერი.

ფერი. (ჭიქიდან ღვინოს გადასახამს, ბოთლებს აკრეფს) მეთექვსმეტე ნომერია, მაგრამ სხვა ჩამოსხმამა, ღვინოს უნდა სწოდებოდა, ახლავე შემოგირტანთ ნამძვილ მეთექვსმეტე ნომერს (მუახლელდება მწერალს) სამოცდახუთის გაძლევთ, გვიყოფათ?

მასწავლებელი. ვაჭრობას თავი ანებე და ღვინო მოიტანე?

ფერი. ახლავე (მწერალს) ბატონო, მწერალო, სამოცდახუთი...

მღვდელი. აი, მაკალოთად, მონა ღვთისა იღონა კადაჩის საქმე გავისწავლოთ. ჩემი სამწყსოთი იყო. წირვით მაინცდამაინც თავს არ იწუხებდა, მაგრამ ყოველ დღე-სასწულზე მოდიოდა აღსარებისათვის. მერე განგვიდგა, ორი წელი გვლესიაში არ შეიძულა, ცოდვით ცხოვრობდა უცხო მამაკაცთან. რუმუნს განუვდა და თქვენგან ქება პირი, მაგრამ ვერც იქ იძოვა რაიმე. გამოდის, რომ ზნეობრივი კანონი კანონად დარჩა. ჩვენ ყველა ერთი მორალოთ ვიცოცხლოთ, ეგ მორალო საუკუნეების წინათ არის შექმნილი. ესეც შენი „ისტორიული კატეგორია“. კანონი საჭიროა. დანარჩენი ტერმინოლოგიის საქმეა.

იოშკა. (რადიკოს თქმა უნდა) ტერტერა... (მღვდელსა-კენ გაიწევს, მაგრამ მწერალი გზას გადაუღობავს, იომკა გადის).

მღვდელი. მე არაფერი არ მიიქვანს. (ფერის შემოაქვს ორი ბოთლი ღვინო)

ფერი. აი, ნამძვილი მეთექვსმეტე...

პენსიონერი. ეგ კი კარგია...

ფერი. (მწერალს) რაც არი, ეგ არი, სამოცდარვას ვიძლევ, უკანასკნელი ფასია.

მღვდელი. ყველაფერი მიანიც იუღიას ბრალია. მხოლოდ გვლესიისა და ოჯახის წიაღში მორჩილი დაბერუნება თუ მისივეს შევება. ჩვეყნად არაფერია პატრიარქალურ მორალზე უფრო სუფთა და კრისტალური. თვით ხალხის სიბრძნე ჯაღაგებს ამას. მთავარი ის რღობა, სინიას მოაზე დღემოთი რომ მოსეს ათი მცენება უკარნახა, ნამძვილი გულით არის ნაკარნახევი, თუ იმ სასოფადობის მიერ, რომელიც სოციალისტურ მორალს ეურჩება. ეს პაექრობა წმინდა სიტყვიერი ხასიათისაა. სჯულთს ქვის ორი დაფა, რომელზეც მოსემ ათი მცენება ამოკეთა, იყო და დარჩება კაცობრიობის ცხოვრების კანონად უკნითი უკუნისამდე. ამინ!

მწერალი. (ფერიანად, მასწავლებელს) მაშ, შეიძლება იმრუბო, ოღონდ უჩინრად, ისე რომ ხალხმა არ ნახოს (მღვდელს) თქვენც ამას ეთანხმებით, მაშინ თქვენი აზრით, შეიძლება ცოდვა ჩაიდინო, ოღონდ ისე, რომ არაინი გაიგოს. ეკლესია ამასზე თანახმაა? ეს ხომ ტარტიკოვების ლოკაიაა. ჩუმად ჩადენილი ცოდვა ცოდვა არ არის! იქნებ პირიქით იყოს? მე ახალგაზრდებს ვუჩვენებ — სიყვარულით რაც მოხდება, ყველაფერი წმინდაა და სუფთა-მეტოქი. მხოლოდ სულმდებალი ვნებება უხვებდა. ანუ არ არის?

პენსიონერი. მე გეთანხმებით.

მღვდელი. სწორედ სიყვარულის მალვავა ყველაზე ძნელი. სისიყვარული თავგადასავლები იოლი ასატანია.

თაკმჯღოშმარე. სწორედ რომ ვერგა.

პენსიონერი. ყოველთვის ასე არ არი.

მღვდელი. რა როგორ გითხრობ...

მასწავლებელი. (მღვდელს) შენ ვც საიდან იცი? (იყინის)

მწერალი. გამოდის, რომ თუ ადამიანებმა არ იციან,

რომ შენ ცოდვა ჩაიდინე, სუფთა პირივლება ხარ, სოლო თუ გვიცხვ — ქუჭყავინი.

მასწავლებელი. ასეა.

პენსიონერი. სასაცილო ის იქნებოდა, რომ ცოდვის ჩაიდინის რეჟიმ ამოთიოდოს.

მწერალი. ნათუ ყველაფერი იმაზეა დამოკიდებული, იციან თუ არა ადამიანებმა შენი ცოდვა?

მღვდელი. მე გმონი, გავიგე თქვენი დიალექტიკა. ეს რაინდული მორალია, რაინდული და, მე გიჭყოდი, მიმზიდველიც. მაშ იმ ცოდვილ იუღიას ექნომაგებით? მასწავლებელი. ეს ნამძვილი, პატრიკრი კუმინიზ-მია, რა სამწუხაროა, რომ ჩვენი მასწავლებლებიც აქ არ არიან!

მასწავლებელი. აბა ეს რა დაცავა? (შემოდის იოშკა, მის მოკვეთიან ფერი და კადაჩი. კადაჩს თბა და ტანსაცმელი სველი აქვს. მთვარალია, ფეხზე ძლივს დგას).

კადაჩი. (მწერალს) სადამო მშვიდობისა (დანარჩენებს) სერჯე... კადაჩ! (მწერლის გარდა ყველას ხელს ჩამოართბევს, ბოლოს შეიღს შენიშნავს) ა, შენც ჩამოხარ? დამაც, ჩვენ კიდევ მოვილაპარაკებთ... მე შენ გირჩევნე (ხელს მოუჭყვეს, იომკა კუთხეში გადგება).

ფერი. ახლა ნუ იხამ, ნათო...

მღვდელი. აქეთ მოზრბანდილი... (კადაჩი მაგიდას მიუჯდება)

ფერი. როგორი ღვინოა?

კადაჩი. (ფერის ხელს მოცილებს) მოაშორე აქედან... ცოდვობაა, რომი მომიტანე... მაგარიც...

ფერი (მხრებზე ხელს მოხვევს) მისმინე, ნათლი, ნუ დალვე ამდენს, მე გირჩევ...

კადაჩი. რომი!

ფერი. უპ შენი! პო, კარგი... „პორტიროგი“ მოგიტანო? სამოცი გრადუსია. ძვირფასი სტუმრებისთვის შეაქვს შენახული. სამი ფორინტით ძვირი ღირს.

კადაჩი. მოიტა!

ფერი. (მწერალს ჩაუვლის) სამოცდაათი, მორჩა! (კადაჩს). პაუზა. ყველანი მწერალს შესტყვიან).

მწერალი. (კადაჩს) თქვენს შვილთან ერთად ჩამოვედი, დღესვე უკან უნდა გაბერუნდო.

მასწავლებელი. ძალიან სამწუხაროა, დამე აქ გაათიეთ, მაგსოლა. დილის ფიჭვი სჯობია სალამოსისა. კაროლა ექვს საათზე გაგაღებებთ, ათ საათზე სასლში იქნებით. პირობას გაძლევთ — მშვენიერი დამე გემწებოთ.

მღვდელი. კაროლა რიგიანი ქალია. სისუფთავე უყარას.

მასწავლებელი. შენ ვც საიდან იცი?

მღვდელი. გინდა ჩემს ცოლს ამბავი მიუტანო? (სიცილი. ფერის მოაქვს რომი).

მწერალი. (კადაჩს) მე არ მინდა თქვენს საქმეში ჩავერიო, იამვას საცოლემ მისთვის და... იმისგან გავიგე თქვენი სამწყსორო ამბავი. მიმდინა რითიმე დავხმარებოდი (კადაჩი ასწევს რომით სავეე ჭიჭის, ყველას თავს დაუტრავს და გადაკარავს) მე თქვენი ცოლთან წვალო, მოველაპარაკებო.

კადაჩი. უთხაროთ, რომ უკავან არსება.. უკვან... (ყველანი ამშვიდებენ. თავის ადგილას დახვამენ) დავ, ყველამ იცოდეს, მთელი ცხოვრება ძალიან ერთგულ ვიყავი, ვინ დაყავნა გზაზე? დარე შინამოსამსუსერე იყო. ვინ გაადასასლისა? მე, ყველაფერი მე გაკავეთი, აი, ამ ხელებით გააკეთე. მაშინ კარგი ვიყავი, ახლა? ქურის ქალია, ასე გადავცილი!

პენსიონერი. ამხანაგი მწერალი შენს დასახმარებლად ჩამოვიდა.

კადარი. მწერალი? მაშინ ყველაფერი ისე დაწეროს, როგორც იყო, სურათიც დაბეჭდოს გაზეთში. დაე, ყველამ გაიგოს, თუ როგორი გავხდი ორმოცდაათი წლის კაცი. სამაგიეროდ, ჩემი ცოლი მოწინავე მიმდებარეულია იგი ცნობილი ქუჩის ქალია! ეს რა მიზეზი! აი, ამან დაწერა, სურათიც დაბეჭდოს. ამისთვის ვერმომოხმობი შეიძლება ჩემი სიცოცხლე? ეს დავიმსახურებ? ემ-მაგამ დაწყველოს ეს ქვეყანა!

მასწავლებელი. (წყალს გაუწევს) დამშვიდობი.

კადარი. წყალი არ მინდა! (ხმაურით ფერი შემოიხრებენ, მესხვე გაბრუნდება და ერთი ჭიქა რომს შემოიტანს).

ფერი. დღივე, დღივე, ჩემო კარგო, ხომ კარგია, მე დამიჯერო ხომლე (გადას).

მწერი. პენსიონერი. მე შენსი თქვენი, ამხანაგი კადარი. ოცი წელი გიყვარდეს ქალი, აღზარდო ორი შვილი და მერე უკლებ... მარტობა...

კადარი. (ჯერ ირონიით, მერე ბოროტად) გიყვარდეს, არ გიყვარდეს, ასეთი რამ არ არსებობს. ბრიყვი ხომ არ გჯერებია? ვიცი, ვინც მომიწო ყველაფერი. განადრე ასეთი რამ მოხდებოდა? ახალგაზრდა გვეზრდება რაღა... „ნებას არ მოგცემო“ მიყვარა შეილ-მა... ამისთანა რამეზე მამაჩემი კისრის მომიგრებდა. მერე და ვინ იყო მამაჩემი? დატაკი! შვილების მეტი არაფერი შეუქმნია. დასამარხი ფულიც კი არ დაუტოვებია. სამაგიეროდ, დღეებში თვალშიმე შეუქმნოდა. უშალ გრნობდა, რაც ესიათეგებოდა. ახლა კი... ეს ყველაფერი თქვენი ბრალის ამ-ხანაგებში! ახლა ასეო, ახლა ისეო, რომ გაიბახთო (თავს მაგიდაზე ჩამოადებს და დაძინება). პაუზა.

პენსიონერი. იოვი, გესმის, იოვი?

კადარი. (თავს წამოსწევს, ძილმორეული ხმით ბუტბუტებს) დედაკაცს სამსახურში რა უნდა... დაიცის უშუა-სადა სად გაიზოილა! (კვლავ ჩამოსდებს თავს, ძიბნის).

თავმჯდომარე. იოვი!

მასწავლებელი. თავი ანებე, ფერმი იცის, რაც უნდა წინა.

იოვი. ხომ ხედავთ, ამხანაგი მწერალი. განა შეიძლებოდა, რომ ძმა აქ დამეტოვებინა? როცა დედას და მამას ერთმანეთი უყვარდა, ჩვენ ბედნიერები ვიყავით. ახლა რა გამოვიდა? მითხარით, რატომ მოხდა ასე? მათ ხომ ვერცხლის ქორწილი უნდა გადაეხადათ ნოემბერში (გარბის. პაუზა).

პენსიონერი. დაილუვა კაცი და ვე არის, რა ოსტატ-ი იყო? სხა არაფერი, მუშა კაცმა უნდა დალოს კიდ-დე, მაგრამ კადარი სულ წავიდა ხელიდან. ოპ ქალე-ფო, ქალეფო...

კადარი. (სკამზე უფრო მოხერხებულად დაჯდება) რატომ... რატომ, ქალს სამსახურში რა უნდა... სად გაიზოილა...

მღვდელი. დღეს, ალბათ, ვერ მოახერხებთ მასთან გუ-ლით და საუბარს.

მწერი. ო. სპარალი!

მასწავლებელი. ვეღარ შეივარა თავი (მწერალს) განა ვერც ილია რჩაბნი ქმარი რომ იყო... თქვენი თავი წარმოიდგინეთ მის ადგილზე (ბოთლს აიღებს და ლივრის ახამს, მწერლის არ შეუვსებს ჭიქას)

მწერი. ო. მუც დამისხით.

ყველანი. ვამა!
— როგორც იქნა!
— აი, ახლა იწყება ქვიფი (მასწავლებელი უცებ შე-

ავსებს ჭიქებს, ყველანი სკამენ)
თავმჯდომარე. კარლას უნდა ვუთხრათ, რომ ღამის გათენება აქ ინიბეთ... (ფერის მოუხმობს, მასწავლებელი კვლავ შეავსებს ჭიქებს).

მწერი. ო. ინიბეთ... ინიბეთ... მე რა, ვისცოდათ ხომ არა ვარ, სახე რომ მელაპარაკებოთ. სუფრა სუფრა, შენობით ვილაპარაკოთ. (ყველანი საშვიმოდ სკამენ ბრუ-ღუნაფტულად. დეგამ ხანგრძლივი, უხერხული პა-უზა)

კადარი. დღივე რად უნდა მუშაობდეს...

მწერი. ო. ჩვენ გვედობა ბრალი, ქალები თანასწორუფ-ლებიან რად გახადეთო.

მღვდელი. (სვამს) ეჰ... ვე თქვენი თანასწორუფლები-ანობა... ბგერი ვფიქრე მაგ საკითხზე. დღეს განა მო-ლოდ მწერალი თან მონად აღსარების სათქმელად. ჩემთანაც ამბობს ხოლმე. მთავარია, ვინ როგორ გა-იციებს ამ თანასწორუფლებიანობას. ქრისტიანულმა რე-ლიგიამ ჯერ კიდევ ორი ათასი წლის წინათ გაათავი-ვლუდა ქალი და არა მარტო გაათავივლუდა, წმინდა ი-ლუსტისმობილიც არ შექმნა. იკითხეთ წმინდა წი-გნები, ცოდეა არ იქნება ბიბლიას რომ გადაავლით თვალში... იქა სწორია: „ცოლო, მიჰყე ქმარსა შენსა“. რას ნიშნავს ყოველივე ეს? ბუნების კანონია ასეთი... ამას იმიტომ კი არ ამბობს ბიბლია, რომ ცოლი დუ-მორჩილად ქმარს, ახა, იგი აღიარებს ქალის ბუნე-რივ სისუსტეს, და იმას, რომ ქორწინებაში მას თავი-ი ადგილი უტარავს, ქმარს კიდევ — თავისი. რაზე მე-ტყველებს გადაჩენის მაგალითი? შვილები რომ წამო-იზარდებს, ქმარსაში წავიდა სამუშაოდ, ქმარზე მეტი ფული მოქმედნა სახლში, აქებდნენ, გაუფიქრ სწერ-დნენ, პარტიაში მიღებნაც უპირებდნენ, ყველანი თა-ნასწორუფლებიანობაზე ელაპარაკებოდნენ, და მორ-ჩა! მის არსებში მისუსტდა ის ბუნებრივი რამ, რაც ქმართან აკავშირებდა. აღარსად დარჩა ძეგლი, ნაცუო პარტიკულური სული... გულსიაც მიიფიცა. ევეც-ურნი თავისუფლება! აი, რაოდენ მიმოკადინებელია ეს თქვენი თავისუფლება! მით უმეტეს, თუ უზომოდ ხარ-და ყნოსავ მის პარს.

მასწავლებელი. ო. ისევ ქალებმა დაიწყებ, მამაო? მაგას სჯობია დალო!

მწერი. ო. (მოქმედებიდან გამოერთვება, მასწავლე-ბელს) ეგ არ არის სწორი, რა არაგუბნებია, ბრალი და-და ექალს! ვიცი რომ ცდება, მაგრამ რა ვუპასუხო? მე-ტინარა მასწავლებელით ვუთხარა: „მაგას სჯო-ბია დალოო“, არაფრად ჩავაგდო და პასუხი არ გავეცე? მარცხ ივარგებს, მე ეგ საკითხი ძალიან მაღლებებს. მთავარია... რას აპირებს ჩემი ცოლი? მე თვითონ რა ბედი მიწვევ? ვეივლები და ეგ არის... ჩე-მი მარიცა, აქ რა სასქენებელი იყო, მაგრამ თუ მღვდე-ლი ტყუის, გამოდის რომ მეც... (პაუზა) მივიღო დამე-გამათობილი, ლამის ხახა გამომიწა... თან გჯავამილი. ეე უჭებელი ვიყავი და სასქენი მომიკვდა. დამეც მალე ჩამოწვა ბუზგარში, ჩვენ კი მაინც ვისხედით და ვგამ-დით. ყველაფერი უჩვეულო იყო. ვარსკვლავებით მო-ჩედილი უკიდვარხო სჯეცა და ერთი ციკქნა მიწა. უცებ სადაცაქ გაქრა ჩვენი საქმეები და სასწრნავი შორს. შორს წავიდა. ირგვლივ მხოლოდ ციციანთალები იყო, კუტკალიების ბუჯული თუ ისინდა და ასე მეჩვენებო-და, რომ მთელი სამყარო კუტკალიების ბუჯულითაა აღსავსე.

თავმჯდომარე. (ფერმი შუქი ჩართო) გააგეთ, მა-მაო, ჩვენ მიცქელები არა ვართ. ის დრო დიდი ხანია წავიდა.

მ დ ჯ ე ლ ი. მოსეს ათი მცნება კი იყო და იქნება... იარსებებს ათი მცნება...

მ ა ს წ ა ე ლ ე ბ ე ლ ი. კარგით ერთი... თვითონ კი იცავთ მაგ ათ მცნებას?

მ წ ე რ ა ლ ი. არსია შთავარი, რადგან ჩვენ ვუწყით, რასაც ვაკეთებთ. აი ეს არის შთავარი.

მ წ ე რ ა ლ ი. ათი მცნება! ჩვენ არც მოიქეულნი ვართ და არც წინასწარმეტყველნი, გესმით? წავიდა ის დრო...

მ დ ჯ ე ლ ი. მმ... დიდსულადება აბატივით მოხვს, მაგრამ... ამდენი სიბიხის მიღებას ნარვევი არ ვარ... ხორცი მინაც ხორციან, ამძიმებეს სულსა... ახლა მხოლოდ ლაქოქია და მეტი არაფერი (გაეზარება ტულაუტკვენი)

მ ა ს წ ა ე ლ ე ბ ე ლ ი. ზოგჯერ მდღედაც საქმიანს იტყვის... (დგება)

მ წ ე რ ა ლ ი. (გაყვება) აბა, ეკლესიაც, გაგვიძიებ!

მ დ ჯ ე ლ ი. (მასწავლებელი და პენსიონერი გაატარა. მწერალს) გამოიტყვედით, რომ ულოგიოდ ვმუჯელობთ, რადგან ჩვენს შორის არ არსებობს შეთანხმებული უთანხმოება, ისიც არ ვიცი, რაზე ვკამბობთ. იმას, რასაც ღმ ლმერთს ვუძახი, შენ ადამიანურბას უწოდებ. საქმის არსი კი ერთია. მეცა და შენც ერთიანობად გვეწადია პარმონია, უფლებათა და მოვალეობათა, ადამიანურ ბოროტებათა და კეთილშობილურბების კოდექსი. გულახდილად გეტყვი, რადიოში შენს საუბრებს ჩინებულად ვიყენებ ჩემი ქადაგების დროს. რადიოში შენს სამაბათო გადაცემას მოვისმენ და მორჩა, ჩემი საკვირაო ქადაგებაც მზადაა. (იციან) ადრე უფრო იოლი იყო... ახლა გაჭირდა... ყველას რადიოს მიმღები გურუნდა, ყველა რადიოს უსმენს და განსვენება შეუძს შორის? ჩემსა და შენს შორის? მხოლოდ პირველ სამ მცნებაშია ლაპარაკი ღმერთზე, დანარჩენი შეიძინო როგორია? აბსურდტურად ერთხანისი. ჩვენი და თქვენი მცნებები არც განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან. მიში ნუ გაქვს, მე წესიერი კაცი ვარ, ბოროტებას არ ჩავივებ. ოცდაათი წელია შეიდა სამწყობის ვემსახურები, ორმიცდათექვსმეტ წელს ჩემი გაგებაც მოინდომეს — „წითილოა“ თქვეს... მე შეიძრქვეს წითელი, კომუნისტო! არ გაგივინებ, კაცო! (მოდის ტულაუტკვენი)

მ ა ს წ ა ე ლ ე ბ ე ლ ი. (გაიღობს ტულაუტკვიდან, მწერალს) ჩვენი ტერტერა ბრიყვი არ არის, არა? ქალებს თანამწერალს უფლებანიონაზზე რომ ლაპარაკობს, სადღაც მართალია. აი, მე ოცდაათი წელია ცოლიანი ვარ, მიყვარს კიდევ, მაგრამ... მოქმის კაცი ვარ... ზოგჯერ, თუ შესაძლებელია, უარს არ ვამბობ ხოლმე... მომერბება თქვენსა და შენსა შორის, უარს არ ვამბობ ხოლმე... მომერბება თქვენსა და შენსა შორის როგორ იცავდი ქალთა თანაწილობას, მაგრამ ერთი ვე მითხარი... ერთ მშვენიერ დღეს რომ შენი ცოლი მივადებ და გთხოვს, ახე და ასუო... უკვე სხვასთანა... რას გტყვიდი? (შემოდის ფერი, ცარიელ ბითლებს მაგიდიდან ალაგებს, დატოვებს სავსე ბითლებს).

ფ ე რ ი. (მასწავლებელს) მუსიკა არ გინდათ?

მ ა ს წ ა ე ლ ე ბ ე ლ ი. ჩანაწერიბი არ მინდა, ახლავე ბოშებს გამოვიყვან დარბაზიდან, ის მინაც იკეტება (გადის).

ფ ე რ ი. (მწერალს) რაც არის, არის, სამოცდახუთმეტს ვიძლევი, კარგად დაფიქრდით, ახალ მანქანასაც გამოიყვანთ, ათი ათასიც მოგება დავტრებიათ.

მ წ ე რ ა ლ ი. ვერ გამოვიდა, რას ჩამაცვიდით. რიგში ჩავეწერეთ და გასაფხულზე გამოვიყვანთ კიდევ.

ფ ე რ ი. (მიმოიხედავს, ხმადაბლა) ჯერ სამი წელიც არ არის, რაც აქ ვეუშობა, ახლაც მანქანა რომ გამოვიყვა-

ნო, მკითხავენ ფული საიდან მოიტანეთ, ნახმარზე კი იტყვიე ოც ათასი მივეცი-მეთუი. ხომ იცით, რა მოჰყვება აბას. იმ წუთში საზოგადოებრივ კონტროლი და მასმეზება თავს, ხათაბალა! დაფიქრდით! (მწერალი მილის ტულაუტკვენი, მასწავლებელს შემოყავს სამი მუსიკოსი და სცენის სიტრებას დასამს).

მ ა ს წ ა ე ლ ე ბ ე ლ ი. ხანდ დასხვდით, ლაიოშ, დაბალ ხმაზე დაუკარიბთ, ხომ იცით, რა უნდა დაუკარიბთ, ხალხური სიმღერები... პო ხალხური... მწერალი კაცი გვეწვია, ხუმრობა ხომ არ არის... (მწერალი და პენსიონერი მაგიდას უბრუნდებიან, მუსიკოსები იწყებენ დაკვრას, ამ სცენის დამთავრებამდე ისინი დროდადრო თუ შეწყვეტენ ხალხურ და ბოშურ მელოდებს).

მ წ ე რ ა ლ ი. ჯერ კიდევ გუბნი, სახში რომ ვიყავი, ყველაფერი ძალიან უბრალოდ მიქვენებოდა... ისევე როგორც თქვეს... რატომ, რატომ გაყავა ქალი ხვებას?

მ ა ს ო ნ ე რ ი. აუქნად რომ გახვალთ, ფრთხილად იყავით, ქუჩების განათებული არ არის. ქუჩების განათება მხოლოდ მიმავალი წლის გემბითა გვაქვს გათვალისწინებული.

მ ა დ ა ჩ ი. (გაიღობს) ქალი რად უნდა მუშაობდეს (ღვინის მოსვამს და კვლავ დაიძინებს).

მ ა ს წ ა ე ლ ე ბ ე ლ ი. (მწერალს შეეგება) არა, მითხარი, ერთ მშვენიერ დღეს რომ ცოლმა გთხოვს, ადრე შენ მიყვარდი, ახლა კი სხვა შემოვიყვარდაო, ასეთი გულახდილობისთვის მადლობას გეტყვი? (მწერალი მასწავლებელს ხელიდან გამოსტაცებს ღვინით სავსე ჭიქას და სვამს. ახლა ბოშური მელოდების ნაცვლად „კრეფერის სონატა“ მოისმის).

მ წ ე რ ა ლ ი. (მუსიკა უსმენს, ცას შესესტყვის) აი, ანდრომიდას თანავარსკვლავედი, მის ვეგრდით ჩრდილოეთის გვირგვინია, საღვაც იქვეა არიანდას საქორწინო გვირგვინი, რომელიც ღმერთებისაგან მიიღო საჩუქრად და მერე ცაში აისროლა. აგერ იუპიტერი, პლანეტა იყო, ზვევის მიჯნური იყო და ძროხად აქცია, რას თავისი ცოლის, ეჭვიანი ჭირას მრისხანებისგან განსხ. მთელი ზეცა ქალთა ნაღვლიანი ბედის მოგონებითაა აღსავსე. მამაკაციური მწუხარების ვარსკვლავი საღვაც? არ არის, არ არსებობს! მამაკაცს არ უნდა ჰქონდესო მწუხარება, მამაკაცთა ნაღვლები არ შექმნილია ლევენებში, არც სიმღერები უმღერიათ, მაგრამ იგი მდღეზაზე უფრო სამინელია, თვით პოეზიაც კი გაურბის მამაკაცის მწუხარებას. შენმა ცოლმა რომ სხვა შევიყვაროს, როგორ მოიქცევი, მეკითხები, არ ვიცი, არაფერი არ ვიცი, დავლით, ღვინო მოიტა (მასწავლებელი ვარბის ღვინის მოსტანად).

მ დ ჯ ე ლ ი. (ტულაუტკვიდან გამოდის, თან მწერალს იბნებებს) განა უბრალოდ მოვიფიქრე მოსეს ათი მცნება, ღმერთი და მისი დღესასწაულები. მასთვის, ამ რამდენიმე წლის წინათ საქვეყნოდ ადიდებდი და აქებდი ერთ მთავრობის კაცს, დიდი რაკი იყო, სწორედ იმის დაბადების დღეს გამოხვედით დადიოში. გაგახსენდა? მამასადამე, პირველ სამ მცნებაზე რომ ელაპარაკობდი, მართალი ვიყავი. აბა გაისხევი. „მე ვარ უფალი ღმერთი შენი და არა იწამო ღმერთი სხვა“... და არა იყვენ შენდა ღმერთი უცხოინ, ჩემსა გარეშე... „არა მთლიან სხეული უფლისა ღვინის შენისა მამასა ზედა“. არა, შეილო ხეილი, ამ ქვეყანას ჩვენ ვერ შევცვლით, ქვეყანა თავისთავად იცვლება. რე რომ ახლა ვთქვა, ღვინის მშობელი სიმბოლოა და მეტი არაფერი, ზვეცაში რომ წვერებიანი მოხუცი ზის, ისიც სიმბოლოა-მეთუი, დაბლებული ცხვრებივით აბლაულებდა ჩემი მრევლი. ასეთია ადამიანთა ბუნება. ადამიანებს სიმართლე და

სამართლიანობა კი არა, მცენებანი და აკრძალულობანი სჭირდებათ. ასეთია ბუნების კანონი. ადამიანთა სამყაროს პატივი უნდა სცე, მაშინაც კი, როცა ისინი სიცრუეში ცხოვრობენ.

კ ა დ ა ჩ ი. (თავი ასწია) არა... რად უნდა მუშაობდეს ქალი, რად?...
მ წ ე რ ა ლ ი. „ბუნების კანონი“ (კადაჩუე მიუთითებს) აი, ეს შენი ბუნების კანონი მოქმედებდაში... ბებერი ირემი ჯოგიდან განდევნეს, ახლა ბრაზით ტყეს შეპბლავის.

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. „ბებერი ირემი“ რქანია! ჩინებუ-
მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (იყინის), ყელი გაგვიშრა, დავლით რაში!
მ წ ე რ ა ლ ი. (ძალიან მთვრალია) იქნებ, გვეყოფა?
მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. სუფთა ღვინოა, არაფერი არ ურე-
ვია, კაროსთან გამოიძინებ, მე მუდამ ერთ რამეზე ვფიქრობ, ჩვენმა ცოლებმა რომ ის გააკეთონ, რასაც ჩვენ ჩადვიართ ხოლმე მა მერე, ყველაფერი გვიბოხ-
რან, რა სიფათები გვექნება? რატომ არის ვერე: ჩვენ ხომ ველაატობთ ცოლებს? გამოიღის, რომ მხოლოდ სხვათა თავებზე ამოსული რქების დანახვა გვწავდა. ვერე არ არის? აი, ამის სადღერძელი დავლით (სეაზნ).

მ წ ე რ ა ლ ი. ბებერი ირემი ჯოგიდან განდევნეს, ვინ გან-
დევნა? ისევ მისმა შვილებმა. ადრე სჭიროდათ მამა, ახლა აღარ უნდათ. ბუნების კანონიაო. ო, საოცარო, სასწინელი და გამოუთქმელი მამაკაცის მუწუხარებაა!
მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. სწორედ რომ ვერა! როგორც შენა თქვი, ცხოვრება ცხოვრება (მუსლიმ მთვრალის ყურს) უსმინე, მეგობარო, უსმინე და დიამახსოვრე ეს სიმღერა. ძველებურია და ბრძნული:
თუკი მიჯნურს არ უყვარხარ,
ღვინო დალიე.
დათვრები, მოგეჩვენება
რომ ხარ მთუფე...

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (იყინის) გადავირვი, რა ქეი-
ფია! ფერი, შეგვეფი, რას ინანებენ ჩვენი მასწავლებლები?
მ წ ე რ ა ლ ი. თუ ლოთი ცოლი ცემით ქუთუთობს ჩაგა-
მურჯებს, ისე როგორც ამას ჩვენი მგობარი აცეთებს, მამუტაც იტყვას, რომ ამაზე უკეთესი ცოლი არსად არი-
სო? ესეც ცხოვრების კანონის რანგში ავიყვანოთ? ა, რას იტყვას?

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (იყინის) გადავირვი, რა ქეი-
ფია! ფერი, შეგვეფი, რას ინანებენ ჩვენი მასწავლებლები?
მ წ ე რ ა ლ ი. თუ ლოთი ცოლი ცემით ქუთუთობს ჩაგა-
მურჯებს, ისე როგორც ამას ჩვენი მგობარი აცეთებს, მამუტაც იტყვას, რომ ამაზე უკეთესი ცოლი არსად არი-
სო? ესეც ცხოვრების კანონის რანგში ავიყვანოთ? ა, რას იტყვას?

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (იყინის) გადავირვი, რა ქეი-
ფია! ფერი, შეგვეფი, რას ინანებენ ჩვენი მასწავლებლები?
მ წ ე რ ა ლ ი. თუ ლოთი ცოლი ცემით ქუთუთობს ჩაგა-
მურჯებს, ისე როგორც ამას ჩვენი მგობარი აცეთებს, მამუტაც იტყვას, რომ ამაზე უკეთესი ცოლი არსად არი-
სო? ესეც ცხოვრების კანონის რანგში ავიყვანოთ? ა, რას იტყვას?

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (იყინის) გადავირვი, რა ქეი-
ფია! ფერი, შეგვეფი, რას ინანებენ ჩვენი მასწავლებლები?
მ წ ე რ ა ლ ი. თუ ლოთი ცოლი ცემით ქუთუთობს ჩაგა-
მურჯებს, ისე როგორც ამას ჩვენი მგობარი აცეთებს, მამუტაც იტყვას, რომ ამაზე უკეთესი ცოლი არსად არი-
სო? ესეც ცხოვრების კანონის რანგში ავიყვანოთ? ა, რას იტყვას?

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (იყინის) გადავირვი, რა ქეი-
ფია! ფერი, შეგვეფი, რას ინანებენ ჩვენი მასწავლებლები?
მ წ ე რ ა ლ ი. თუ ლოთი ცოლი ცემით ქუთუთობს ჩაგა-
მურჯებს, ისე როგორც ამას ჩვენი მგობარი აცეთებს, მამუტაც იტყვას, რომ ამაზე უკეთესი ცოლი არსად არი-
სო? ესეც ცხოვრების კანონის რანგში ავიყვანოთ? ა, რას იტყვას?

რება ეს... ცხოვრება არის... დიდი თეატრი... ცხოვრების მისტერია...

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ვერე გთუქვა, შემეშინდა, კი ბატონო, მისტერია იყოს.
თუკი მიჯნურს არ უყვარხარ,
ღვინო დალიე...

მ წ ე რ ა ლ ი. (მღვდელს, რომელიც ყველაზე უფრო ფხი-
შელია) ყველაფერი ამერია თავში... ეშმაკიც და ანგელოზიც... კეთილი და ბოროტიც...

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ვერე, ლიომ, მიდი, მისცე... რას ინანებენ უნრული სიტყვიერების მასწავლებლები? (მწერალს) გასწოვს საკვალიფიკაციო კურსებზე რომ სიცალისტურ მორალზე გვიკითხავდი ლექციებს? დაუვიწყარია! დამდეგ ბულში მაქვს ჩაქედლი შენი ყოველი სიტყვა.
თუ გოვინებს არ უყვარხარ,
ღვინო დალიე...

(შემოდის ფერი)
ფ ე რ ი. სს... ცოტა წყნარა, არა, თქვენი კი არა, ბოშებზე ვამბობ... რესტორანი უკვე დაკეტლია, მაგრამ კვარაფერი... თქვენთვის შეიძლება.

მ წ ე რ ა ლ ი. (წამოტავს, მღვდელს) იქნებ ქრომიც ბუნების კანონად ჩათვალოთ, ჰა მთხარით, მიაპსუხეთ. თუ კანონია, ჩვენთვისაც იქნება.

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ვერე, ვერე... ყორა!

მ წ ე რ ა ლ ი. თუ ლოთი ცოლი ცემით ქუთუთობს ჩაგამურჯებს, ისე როგორც ამას ჩვენი მგობარი აცეთებს, მამუტაც იტყვას, რომ ამაზე უკეთესი ცოლი არსად არი-
სო? ესეც ცხოვრების კანონის რანგში ავიყვანოთ? ა, რას იტყვას?

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. (იყინის) გადავირვი, რა ქეი-
ფია! ფერი, შეგვეფი, რას ინანებენ ჩვენი მასწავლებლები?

მ წ ე რ ა ლ ი. თუ ლოთი ცოლი ცემით ქუთუთობს ჩაგამურჯებს, ისე როგორც ამას ჩვენი მგობარი აცეთებს, მამუტაც იტყვას, რომ ამაზე უკეთესი ცოლი არსად არი-
სო? ესეც ცხოვრების კანონის რანგში ავიყვანოთ? ა, რას იტყვას?

კ ა დ ა ჩ ი. (მოულოდნელად ჩამოვარდნილი სირუმში) რატომ უნდა მუშაობდეს ქალი, რატომ...
მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. მიდი, ლიომ, შეუბერე, ამით ჯინაზე შეუბერი!

მ წ ე რ ა ლ ი. (კადაჩუე მიუთითებს) აი მამაკაცური მწუხარების განსახიერება, უსაზღვროა ეს მწუხარება. დავუშვათ, რომ ცოლი მართალიც იყო, რატომ მოიქცა ასე მკაცრად? (ცრემლმორთული) ადრე კარგი ქმარი იყო, ახლა წახდა?
ფ ე რ ი. ჩუმი, ჩუმი, ხმადაბლა (ორკესტრი ხმადაბლა უკრავს).

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. ფერი, მოგვეფი, ქეიფი გაცალა! (ორკესტრი კვლავ ხმადაბლა უკრავს).

მ წ ე რ ა ლ ი. მე ერთი, თქვენი არაა მოციქულნი, არაა წინასწარმეტყველნი... უჭმელად არ უნდა დამგლია (რატოცა წამოედება და წაიქცევა, შემოდის კაროლა, მიმსვლელია).

კ ა რ ო ლ ა. მაინც დავალკენვის ამ ეშმაკის კრძობა...
დარდი ნუ გიქნება, კაროლა აქ არის.

მ წ ე რ ა ლ ი. მე მთვრალი არა ვარ... ღვინოა მთვრალი...
უჭმელად ვგი...

ფ ე რ ი. (მწერალს) ახლავე ჩაგივლი ოთხმოცს, უკანს-
კნელი ფასია.

კ ა რ ო ლ ა. ვრცხვენოდეთ, ღორებო... ეგ არაფერი, სტუმარო, კაროლა ყველაფერს გააკეთებს... (შხარში შეუდგება, გაყავს).

ფ ე რ ი. მოიფიქრე, ამხანაგო მწერალ!

მასწავლებლები ეკ... ერთი ჩვენი სიტყვიერების მასწავლებლებს ეს ენახათ და... (მწერალი შემობრუნდება და სკამიდან ჩამოვარდნილ კადასს შესქერებს) მწერალი. ქალს სამსახურში რა უნდა... რა უნდა, პა? შუქი კრება

სურათი მორბა

გათენდა. ფერი რესტორანს ალაგებს. გააქვს ბოთლები, ჰიკები, თფუშები, ცვლის ღვინოთ ღაველებულ მაგიღის გადასაფარებელს, სკამებს ალაგებს, აუვალფერ ანას მუქანურად აკეთებს. შემოიღან მაროკა და მარტა.

მარიკა. (მიმოხედვას, გაცოებული იმით, რომ რესტორანში სივარდილეა და კლიენტები არ არიან) გამარჯობათ, შეიძლება?

ფერი. შემობრძანდით, რესტორანი ღიაა. წუხელ გვიანამდე შეივობდნენ. ერთი ცნობილი კაცი გვეწვია სტუმრად და... ხომ იცით, მანაკაცებმა თავისი არ დაიშალეს. რით შემოიღია გემსახურით?

მარიკა. რესტორნის წინ წითელი „შოკოდა“ დგას... ფერი. ბუღაპეტიდან ჩამოვიდა... ახლახან რომ გუგუნებოდი, ცნობილი სტუმარი გვეწვია-მეთუი. იცით ვისი მანქანაა? ვერაფრით ვერ გამოიცნობთ.

მარიკა. ვიცი. სწორედ მას დავეძებ. ფერი. ბატონ მწერალს დაეძებთ? (ქუჩაში გაიხედავს, დანახავს მთვრალ მანქანას, რომლითაც მარიკა და მარტა ჩამოვიდნენ) თვევც ბუღაპეტიდან ჩამოვიდით? მამო, თქვენ მისი!..

მარიკა. მისი ცლილ ვარ. ფერი. (შემოხედული) რა კარგია... ეს ჩვენთვის ძალზე სასიხარულოა, ნამდვილი სიურპრიზი... რას მიბრძანებთ, რა მოვარაგთ? ჩვენი ყველაფერი გვაქვს, რესტორანი მისამე კატეგორიისაა, ფასები — პირველი, დაბრძანდით, გთხოვთ...

მარიკა. ქმარს დავეძებ, სასწრაფოდ მჭირდება. იცით სად არის?

ფერი. ისა. ...შეიძლება... გუმინ შემოიარა ჩვენთან, მანქანა დატოვა, ყურადღება მიაკვიეთო გვთხოვა, თვითონ კი თავის საქმებზე წავიდა...

მარიკა. აკი აქ შეივობდნენ?

ფერი. რა? მო, მამარტო... ის სულ სხვა იყო, მას ოფიციალური საქმები აქვს... ამბობდა, დღესვე უკან უნდა დაბრუნებოდა, როგორც ჩანს, საქმები ვერ დაამთავრა... გაითია ღამე.

მარიკა. სად, სად გაათია?

ფერი. როგორ თუ სად! დაბრძანდით, გთხოვთ. (დაბნეული მიმოხედვას, არ იცის, როგორ დააღწიოს თავი ამ მდგომარეობას, სამზარეულოში შეიხედავს) ვინმეს გავგზავნი, მოვაცვანინებ!

მარიკა. ვერ თვითონ წავალთ, მანქანითა ვართ...

ფერი. ვერ მიაგებთ, ოკრო-ბოკრო ქუჩებია, ხომ იცით, სოფელი როგორია.

მარიკა. ამ სოფელში მხოლოდ ერთი ქუჩაა.

ფერი. როგორ გვეადრებათ, ორი ქუჩაა და ძალიან მიხვეულ-მიხვეული! თქვენ დაიცადეთ, ასე აჯობებს, ჩამოვკეით (გამბის, მარიკა და მარტა ჩამოსხდებიან, დემონი. შემობრძანის სახეგაბრწყინებული ფერი) უკვე მორჩა, ახლავე მოვა. ასე არა სჯობია? მე რომ თქვენთვის მეთქვა ხორვატებთან არის-მეთუი, უნდა გავწავლებულიყავით, ყოველ ნახვებზე უნდა გვეითხათ სად

არის ხორვატების ბინა, ხან აღმა გაგვსავნიდნენ, ხანაც — დამლა. ყავა დაგიშვალთ? ძალიან კარგი ყავა გვაქვს, შუღლეთს ხაიონხის (ყავის სახარმ მანქანასთან მიდის). ახალი „მოსკვიჩი“ გყოლიათ, სხვაგვარად არც შეიძლება. ოთხსიქარიანია?

მარიკა. მანქანისა არაფერი გამეცება. ფერი. მძღოლი გაყო? იწებ იმასაც მივეტანო ყავა! მარიკა. სიტყვებით.

ფერი. ასეთ ყავას ბუღაპეტიშვიცი ვერ იშოვით (ორ ფინჯან ყავს მიუტახს, ერთი ზარტუ გვაქვს).

მარიკა. (ყავა მოსვს) საწმეგელო (ღავეტეულო მიმოხედვას) ძვირად დაგვიჯდება ეს ყავა.

მარტა. რა, ერთი ფინჯანი ყავა?

მარიკა. ექვიმმა სმა აუკრძალა. სასმელი ძალიან სწყინს.

მარტა. აკი ის არ იყო!

მარიკა. ის იყო. ჩემოდანი მანქანაში დაუტოვებია. იმ ჩემოდანში საპარსი, კბილის ჯაგრისი, საპონი და პიკაშო აქვს... როგორც ჩანს, ძალიან დათვრა... ოცი წელი რომ იცხოვრებ ქმართან, ამის გამოცნობა ძნელი აღარ იწებია... (სათბს დახედვას) თორმეტი ხდება, ორ საათზე კი რადიოკომიტეტში უნდა მივიდეს (ფერი დაბრუნება).

ფერი. ოთხი სიქარე აქვს, ორფურია, თქვენ, მგონი, გეჩქარებათ, მძღოლი, დროს ნუ დაგვარგავთ, სამოცდაშუთმეტიც ვიდრე...

მარიკა. რა მითხარით?

ფერი. ბუღაპეტიში „შოკოლით“ დაბრუნდებით, მწერალი ისე მიეცება, რომ არ უნდა გაყავდა. ერთ კვირაში ახალ მანქანას იყიდით, ხუთი ათასიც მოგება დავტრებათ, გადაწყობა? ქალები მამაკაცებზე უფრო პრაქტიკულნი არიან.

მარიკა. ვერაფერი გავიგე.

ფერი. ოთხვე უფრო პრაქტიკული ყოფილხართ, ვიდრე მე მგონია. ოთხმოცს გაძღვეთ. მორჩა, ჩემზე უკეთეს მუშტარს ვერ იპოვით.

მარიკა. ეგ მანქანა ჩემი არ არის, მათხოვებს.

ფერი. მეგობრებმა? (მარიკა თავს დაუკრავს) კიდევ უკეთესი, მანქანა დაიმტვრა და ბუზგარში დადგოვო-თქო უთხარით, მყიდველიც იქვეა-თქო. მე ოთხმოც ათასს გაძღვეთ, თქვენ კი რამდენიც გინდათ, იმდენი უთხარით. შოფერი კარგი ბიჭია, მასთან მე გამოვსახავ საერთო ენას. მანქანის პატრონსაც მე მივეწერ, მისამართი მითხარით (ჯრიბიდან ამოიღებს ფანქარსა და ბლოკნოტს).

მარიკა. ვერაფერი გავიგე...

ფერი. ოთხვე მე მისამართი მითხარით, დანარჩენი ჩემზე იყოს...

მარიკა. (მზრებს აიწურავს) ბუღაპეტი, მერვე რაიონი, შანდორ ბროდის ქუჩა, ნომერი 5. რადიოკომიტეტი.

ფერი. (ნაწყენი) ეეს... არაფერი გამოვა... ადამიანის ასე გამასხარავება შეიძლება? აქაო და სოფლები არიან, გავამასხარავებ... რატომ არ მითხარით, რომ მანქანა სახელმწიფოსი იყო?

მარიკა. ვინა თქვენ მითხებთ?

ფერი. გულანის ასეთები ხართ... (გადის, შემოდის იომკა).

იომკა. (ფერის დაედევნა) ფერი, ფერი. ამხანაგი მწერალი არ მოსულა?

მარტა. (წამობტა) იომკა!

იომკა. მარტა? შენ აქ რა გინდა?

მარტა. (მიდის იომკასთან, უნდა რომ მოეხვიოს, მაკრამ თავს შეიკავებს) მწერლის მუღლემ ჩამომიყვანა. წუხელ ამა საათამდე გელოდე...

იო შკა. რატომ ჩამოხვედი? რატომ... რა გინდოდა! (პაუზა).

მარტა. ჩემს ოთახში რომ ვესტრემელი გოგო ცხოვრობდა, წავიდა. აღარც დაბრუნდება. იქ სამსახური შესთავაზეს, ასე რომ, ტექნიკუმი ადგილი განთავისუფლდა, სვალ ბიოლო დედა. მშენებლობაზე ნუ წავაგო, კანტონარში საბავშვო შეაგროვე და ტექნიკუმი განცხადება შეიტარი (პაუზა).

იო შკა. დედაჩემმა მიგეტატვა, სახლიდან წავიდა.

მარტა. (ვერ გვიგო, გაოცებული დუმს) ჩვენ ყველაფერი გავტყუებთ, იოშკა! მე ხომ სულ მარტო ვარ... დედინაცვალს ჩემი არაფერი სჭირდება. ხუთი ათასამდე დაგროვილი მაქვს... გამოვიყენებო... ნუ გეშინია.

იო შკა. თავი დამანებე, არავის დახმარება არა მჭირდება. მე ძმასთან ერთად ვიცხოვრებ.

მარტა. შენ შეგძლოდ გასწავლა, ორიენტი ვიმუშავებო, მიგხმარებო. მე ხომ უნებ არა ვარ შენთვის.

იო შკა. არც მამა იყო უცხო დედაჩემისთვის, სიყვარულით გაკავა (ყვირის) არ მინდა, გესმის, არ მინდა (შემოღობს გაუპარავად, ულასხაოდ ჩემული მწერალი, შეჩერდება და შესცქერის ამ სცენას).

მარტა. მაშ, დედაშენის გამო არ გინდა ისწავლო, გგონია, რომ მეც ისეთი ვიქნები? მაშ, მისი მიზნებით ჩვენც ვაგუბებოდებით? იოშკა, განა ეს სამართალია? (მწერალს შეაჩერებს, მივარდება) ამხანაგო მწერლო, განა ეს სამართალია? განა შეიძლება, რომ დედის გულისათვის... (ტიროლით) როგორ შეიძლება, რომ დედა ამსეთი რამე გააკეთოს?

მწერალი. არ ვიცი. მას არ ჰქონდა ამის უფლება, არავისა აქვს უფლება თავისი ბედინერება, სხვის უბედურებაზე აავსო.

იო შკა. (მწერალს) მანქანის გასაღები მომეცით, ბარგს ჩაველავებ, მოტორი გავახურო?

მწერალი. გაახუბრე, წყალი და ზეთიც გასინჯე (იოშკა გადის).

მარტა. (მისდევს) გესმის, იოშკა, არავისა აქვს უფლება... (გადის).

მარტიკა. (მწერალს) მთელი დამე არ მიძინია, რადიო-კომიტეტიდან დილაადრიან ამიწყეს რეკვა, გეძებენ. რატომ არ დამირეკე, თუ აქ რჩებოდი? ხომ იცი, როგორ ვლავლა, როცა შენ სადმე მიმეზარებდი.

მწერალი. ი სიერუა. რატომ იტყუები? წუხელ შენ სულ სხვა რამე გაწუხებდა (შემოღობს კაროლა, ბაღში სუფრას შლის).

კაროლა. დილა მშვიდობისა, გაიღვიძეთ?

მწერალი. რა მითხარით? კი, პო... დილა მშვიდობისა. ანხანავო ჰუსარ!

კაროლა. კაროლა... აწი კი შეგიძლიათ კაროლა დამიძახიო.

მწერალი. რა? ახლა?

კაროლა. ყველა ასე შეძახის.

მწერალი. პო, რასაკვირველია! (მარტიკას) ერთი წუთით, ახლავე მოვალ (მოდის კაროლასთან. მარტიკა კვლავ მაგიდას დაბრუნდება, თვალს ადევნებს ქმარს, ტბებია იმით, რომ მწერალი დაიბნა) იქ ძალიან მრცხენია. მაგრამ... არაფერი მიჭამა და ისე დავლიე... ამიტომ... არაფერი მახსოვს, ეს, რასაკვირველია, არ მხსნის პასუხისმგებლობას, მაგრამ...

კაროლა. მაშ, არაფერი გახსობა, ა?

მწერალი. ისიც კი არ მახსოვს, ლოგინში როგორ აღმოვჩნდი, განა ასე არ იყო?

კაროლა. სამაგიეროდ, მე მახსოვს...

მწერალი. ხომ არაფერი გაწყენინეთ... ძალიან უხერხულად ვგრძობთ თავს.

კაროლა. უხერხულად? მე ამას წყენინებას არ ვეძახი (ცინის).

მწერალი. ქმ... დიხს... ერთი სიტყვით...

კაროლა. (წახვლას აპირებს) თქვენზე მოთრება, მიემგზავრებით, რძე თუ დავლიეთ?

მწერალი. დავლიე, მაღლობელი ვარ.

კაროლა. ბოლოს და ბოლოს, მაღლობა მაინც გავიგონებ თქვენთან. იქნებ ღამის გათვეისთვისაც მაღლობას იტყვიო?

მწერალი. ღმერთო ჩემო, რატომ დროზე არ მოთხარით? (საფულადან ამოიღებს ასიანს და კაროლას გარეუქვდის, კაროლა ფულს ისე დამალავს, თითქოს არც დაუხვდნია) მაღლობელი ვარ.

კაროლა. თუ კიდევ ჩამოხვალთ, თამამად შეგიძლიათ ჩემთან გაათითო დამე, მოხარული ვიქნები (გადის).

მარტიკა. (წამოღდა, მზრუნველი დიასახლისის ტონით) ასიანი მივიცე!

მწერალი. პო, ასი ფორინტი... ხურდა არა მქონდა, მეწერ მიმიტანს.

მარტიკა. როგორ ფანტავ თურმე ფულებს, ასი ფორინტი ღამის გათხებისთვის.

მწერალი. ევ მარტო ღამის გათხებისა არ იყო.

მარტიკა. სხვა ღამა იყო?

მწერალი. ი ვიცი... საუზმე... საპირი... პირსახოცი... აბა რა ვიცი, კიდევ რა...

მარტიკა. არ იცი? ხოცარი კავალური ხარ... მე რომ ასი ფორინტი ზედმეტად დავხარჯო...

მწერალი. (ქეძამალურად) სიტყვას ბანზე ნუ მიგდებ... წუხელ შენ ჩემს გამო არ დეღავდი... არც ჩემს გამო გამოქიხებულხარ აქეთ, ჩვეულბრისამებრ, გასინჯე მანტირონი და მიხვდი, რომ მე ყველაფერი ვიცი. ყველაფერი, გესმის? ამიტომაც ვეღარ დაიძინე. დღეღავდა! საკუთარი თავის შიში გქონდა. მაგრამ მე მაინც მიხანა, რომ შენ ჩამოხვედი, აქაურ სარკეში დაინახავ საკუთარ თავს, გაიგებ შენნარი ცოლებს რომ ძისხიან აქ, შენს სახელსაც გაიგებ. კარგია, რომ ჩამოხვედი, ისიც კარგია, რომ მე ჩამოვედი. მაგრამ მე კადანს არ წავებამავ, არ ვავლოთდები. წადი, ღმერთი შეგეწიოს. მე არც ფეოლოდ ვარ და არა — მონათფლობელი. ბავშვები ჩემთან დარჩებიან, ორივეს ვიტკვებ, გესმის? არ დაეცომობ, მათთვის ასე აუბობებს, მე ვიქნები მათი სფირო და ოჯახი. შენ ქალბატონი ხარ, ოჯახისათვის ასი ფორინტი რომ ზედმეტი დახარჯო, იმისივე გეშინია. ახლა გაიგებ თუ როგორ უნდა იცხოვრო მასწავლებლის ხელფასით, წადი, მე არ დავიკარგები, არ ვავლოთდები... წადი (მარტიკა შემწრუნებული უძმუნდა ქმარს. ხანგრძლივი პაუზა).

მარტიკა. რა გავწყობა. მე ეს არ მინდოდა... შენ არაფერი არ იცი. გგონია, ვიტყვი, ასე არ მომხდარა-მეთო? არა, მე ქალი ვარ, ჯერ ისე არ დავებრებულვარ, რომ მამაკაცებს ურადლებას არ ვაქცევდი, თუ რომელიმე მათგანი არ მომწონს, ეს ჩემს სიკეთეს კი არ ნიშნავს. თუ შენ არ მიღალატე და იმასთან (ხელს გაიშვერს იქით, სათავა კაროლა წავიდა) ი უსრცხვილო დედა-ციხით არ გამეცვლე. განა ეს შენი დამსახურება. დღეში რამდენჯერ მეუბნები, ბურღობო... როცა მე მიყუებ, ვხვდები, რომ ჩემს თვალებთან ნაოჭებს ითვლი. შენ ვეღვრილად ათამაშებ ხოლმე ხელში ჩემს კულულებს და ამ დროს მე მარტოტბებს, ვგრძობ, რომ ვჭადარავლები. შენ გგონია, ვღალატობ, არა, მე უკვე ის მესამეკურსელი გოგონა არა ვარ, რომელიც ოდესღაც

გაციანი, მე უკვე აღარა ვარ როდნის ფერია ჩვენი პირველი ღამის მერე რომ ღვინოებს უბნახდია. და შენ ყოველდღე მაგონებ ამას, როცა თავი მტკიცია, ან ცუდ ხანაითაღუ ვარ, შენ არ ბრახობ, უკვე რომღოც წელს გადასცილდაო. შენ ძალიან თავაზიანი ხარ, ვერაფერიმ დაგავლებ ბრალს. მაგრამ არის თუ არა თავაზიანბა ის, რომ დღეში ათჯერ მასხენებ ჩემს ასაკს და ამას აკეთებს მამაკაცი... შენ გინდა ბავშვებისთვის ოჯახიც გახდეს და სახლიც. იმ ას ფორინტზე ლაპარაკობდი... გაიხსენებოდი კოსტიუმი აკეთა შენს შვილს... მე მრცხვებვია, რომ ცნობილი მწერლის შვილი ასეთი კოსტიუმი ატარებს. ერთი დააკვირდი, როგორ აკეთა იმ კულტურმოხიტირის შვილს — ჩვენს მეზობლად რომ ცხოვრობს. ყოველდღე, ხუთ საათზე ბავშვი ბაღში გაიყავს და ეთამაშება. შენ კი ოღესმე გაითამაშნა შენს შვილებთან? შენ გჯონია, მე არ მრცხვებია? განა მე მიხდა აქ, ამ დედაკაცის თვალწინ ასე წყრობიანი გამოვხდნა? ამას იმიტომ ვაკეთებ, რომ შენ ყველაფერი გქონდეს. დემტრო ჩემო... როგორ გიცავდი, სხვა მამაკაცებსაც კი არ გადარებდი. თვალდახუთული გაყურებდი. შენს სულზე კი ვერუბადი თვალბნის. მიხილდა ისეთი მებოლა იგი, როგორცად არღე იყო, მებოლა აღრინდელი ცეცხლი, აღრინდელი სიამავეც. სხვა სახელი მე არ მიხატრია, ისიც მაგაყფილებდა, რომ შენი ცოლი ვიყავი. ფრჩხილები მუდამ ძირში უნდა შემეჭრა, რადან შენ არ გიყვარდა, როცა ისინი საბეჭდ მანქანაზე კაკუნებდნენ. ბევრს რამ გითხარი? გაგებრახდი? ჩემი ბედნიერებისათვის არ გაგებრახდებოდი, ამ გაბრახებითაც შენი გაგებრახნა მწუხია. არაფერი გამოხდა? არ გინდა? რა გიყვარება, თვალბნის გაგახედა, შემოგხედავ და ვიტყვი, იქნებ ბრძოლადაც კი არ ღირდა-მეთქი. შენ კი მაგდებ, მე თვითონ მივდივარ, მშვიდობით! (გასასვლელისკენ გაემართება, მაგრამ შეჩერდება) დაუქჩაურ, რადიოემიტტემი გელივდებიან, გზაზე ფრთხილად ატარე მანქანა.

(რეტახსმული მწერალი ერთ ადგილას დგას, მარცხა წასახას აბრებს, მაგრამ ამ დროს სცენის სიღრმეში გამოჩნდება მასწავლებელი. მის ბოშათა ორგესტრი მოჰყავს თან. მასწავლებელი ცერებით მოდის და ბოშებსაც ანიშნებს, ჩუმად იარეთ. უცებ ხელს აუჭევს და ბოშები იწყებენ დაკვრას).

მ ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ლ ი. მუსიკით გაავაცილოთ ჩვენი ცნობილი სტუდენტი. ასეთია ჩვენი წესი, იგი რა, მე არც კი დავწოლივარ. მდინარეთთან რომ ტრაქტირია, იქ წავედით და გათენებამდე შევუბერეთ. ო, რას ინანებენ ჩვენი მასწავლებლები? ხომ პარგი სიმღერაა, შენ უნდა შეისწავლო იგი... (მარცხა ზიზღით შესტყუროდა ამ სცენას, ვეღარ გაუძლო და გავიდა).

ფ ა რ დ ა

მოკამედაბა მესამე

სკრათი პირველი

იბრე შესაროშის ბინა. სცენაზე ცოტა ავაქი უნდა იყოს, რათა შევცვალო სისულთაობის და მუდრობის ატმოსფერო.

მ წ ე რ ა ლ ი. ღირს კი ამ ნაღვლიანი სპექტაკლის გაგრძელება? ხომ არ მოგებზრდათ ეს ტრაგიკომედია? თქვენ ირწმუნეთ ჩემი ცოლის ნათქვამი და ჩემზე წარმოდგენა შეგცვალათ... ღიან... ჩემმა ცოლმა სიმართლე თქვა.

სრული სიმართლე! მე უფრო მეტსაც გეტყვი... მას ყველაფერი არც თუქმას... შევკამათებოდი? თავი მემართლებდა? ამებსნა მისთვის, რომ მეც ძალიან მსურდა ელექტრომინორიგით ყოველდღე მეთამაშა ჩემს ბავშვებთან ბაღში? მეთუვა, რომ მე დავწერდი იმ ელექტრომინორიგზე და წერის პროცესში შესანიშნავ მამად ვიგრძნობდი თავს? მე ხომ ერთდროულად ასი, ათასი ადამიანის სიცოცხლით ვცხოვრობ... საკუთარი ცხოვრებისათვის კი დრო აღარ მჩრქება. მეთუვა ეს სისულელება და ამავდ დროს სრული სიმართლე? მაგრამ ეს როდეს მთავარი. რაც ჩემმა ცოლმა თქვა, სრული ჭეშმარიტებაა, მას არაფერი არ მიუმატებია! მაგრამ ერთი ეს მითხარი, ამხანაგო მამაკაცეო, თქვენს შორის რომელ მამაკაცზე არ იტყოდნენ იგივეს? რომელ თქვენგანს არ წამოუყენებდა ცოლი ამგვარ, ან უფრო სერიოზულ ბრალდებას? რაღაც ვერა ვხედავ, რომ ბევრ მამაკაცს აუწიოს ხელი. ახლა ეს მითხარი, რომელ ჩვენგანს არ შეუძლია ცოლს წაუყენოს სრულიად დასაბუთებული ბრალდებანი? ანა, ხელის აწევა არ არის საჭირო. ჩვენ ხომ რაინდებად ვთვლით საკუთარ თავს... მაგრამ მე შემთხლია მთელი საღამო გულპარაკით ჩემი ცოლის ნაკოვანებებზე; ყოველი საჩივარი დასაბუთებული იქნება... თქვენ გჯონიათ, ამ წლებს განმავლობაში მარცხი არ გამოიყვალა? სად გატარა ის მეზნებრე რველუციონერი გოგონა? ამ დღეებში ერთ ფრახვულ შურნალში სანტიტრესო კრიტიკული სტატია წავაწყდი, მივუგანე, სადაბოს, ლეგინიმი წაკვიითხავო, მითხრა, მაგრამ ძალიან არ გახარებია, თქვენ წარმოიდგინეთ, მერევე გვერდიც კი არ წაუკითხავს, ისე ჩაიძინა. მე მესის... იგი იქნაცება... მაგრამ საქმე ისაა, რომ... მარცხა რომ ამ მიყვარდეს, მთელი საღამოც არ მეყოფა მის ნაკოვანებთა ჩამოსათვლელად... დიან, რომ არ მიყვარდეს... დაქორწინებისას ჩვენ მზითვები მოგვეყვება ქალთა განქორწინების მიზეზი. ქალიშვილები, როცა სამოქალაქო მდგომარეობათა წიგნში ხელს აწერს, თავისი ხელმოწერით აძლიერებს მომავალი განქორწინების მასხებ. მაგრამ ყოველივე ამის მიშველელ სიყვარულია, სწორედ სიყვარული ამარტყვის განქორწინების სურვილს. თუმცა ამასაც თავისი დრო ჰქონია... სწორედ ეს არის ცოლქმრული ცხოვრების დიალექტიკა. ჩვენს შორის უთანხმოება მორალურ ან პრინციპულ-ფსუხურ რივ საკითხებზე არ მომხდარა... რაც და უნდა მოხდეს, მე მიყვარს ჩემი ცოლი. საკუთარი ცოლის სიყვარულზე ლაპარაკი მიღებელი არ არის, მაგრამ... თუმცა, რატომ უნდა ილაპარაკო? რისთვის მიყვარს მარცხა? მიყვარს. მიზეზი გინდათ? არ ვიცი, მართალია, მწერალი გახლავართ, მაგრამ დაწერებლით, ლამაზად მაინც ვერ გეტყვი, თუ რატომ მიყვარს იგი. ვუშინ, ხანსურვეზე ბრალი რადღე მას და ძალიან მიხილდა მარცხის უარყო ჩემი ბრალდება. თავი დაეცვა. მიხილდა წაწიხუბებოდი, რათა მერე კვლავ შევერგებულიყავით, როგორც ეს ჩვეულებრივ ხდება ცოლ-ქმარის შორის (გარუმდა, საკუთარ თავს ებრძვის. ხანგრძლივი პაუზა) მამ ასე... ყველაფერი მთავრდება... რატომ? ეს ხომ ძალიან ძნელია. მაგრამ როგორც იტყვიან, ბოლო მაინც ქალილია. იქნებ, ყოველივე ეს უნდა განმეყვად, რომ სხვა ქალისთვის სწორი გზა მეჩვენებია? ქალისთვის. რომელიც ამოხდეს მინახავს. მას დავაბრუნებ გაუბედურებულ ქმართან, ოჯახს გადავარჩენ. ამით დავცემარები მარტას, იომპას, მის ძმას... ამის შესახებ არაფერი დავწერ, შმაბათს რადიოში არ გამოვიდა, ზნეობის საკითხებზე მკადამებას არ მოვეყვები. აქ მოვედი რას როგორც მწერალი, არამედ როგორც ამხანაგი, ადამიანი. (განზე

გადგება და ვიდრე მოქმედებაში ჩაერთვებოდეს, ჩრდილოეთი რეგია).

(განათლება მესაროშის თათბი. მესაროში მუშა კაცია, ორმოცდაათიდე წლისა, არც ლაპაზია, არც ახალგაზრდა და სრულებით არა გავს ქალბურთე მონადირე მამაკაცს. ახლა თათბის შუაგულში დგას და უსმენს სცენის მიღმიდან შემოსულ გაყინავ ხმას).

მ. ხ. შენს თათბიში გააკეთე, მეუღლა... ვინ გეგონა შენი თათბი... სახლში შემოვუკეტრა და ყველაფერი არ მიითვისა?! უსირცხვილო, ორი შვილი მიატრავა! (შემოდის აფორიაქებული კადაჩის ცოლი, იგი უხმო ქალია. ხელში ტამბუკ უჭირავს. ტამბუკზე სვლით, გაწურული თეთრეული აწყვეს. როგორც აღვნიშნეთ, მის როლს თამაშობს იგივე მსახიობი, რომელიც მარიკას თამაშობდა).

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. კიდევ მოხდა რამე? (გასვლას აპირებს).

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. (გზას გადალტობავს) არაფერი...

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ხედავ, რაებს ბედავს ჩემი ცოლის და? სახლი რომ შემოვიყვანე, იმის სამაგიერო?

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. ყურადღებას ნუ მიაქცევ, იყვირებს, იყვირებს და გაჩერდება.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ცოლის გარდაცვალების შემდეგ ბინა უნდა გამომეცვალა, გვექნებოდა ბალი, სახლი და ვიშეზოდი მხოლოდ ჩვენ ორნი.

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. არა, ასე ჯობია, კარგია, რომ შენ ასეთი კაცი ხარ (პაუზა. კადაჩის ცოლი ტამბუკს დადგამს).

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. მიეჩვიე. ყველაფერს მაგათ ვაძლევდი და ახლა შემიღებენ, აღარაფერს მოგვეცემს. ამიტომ აიჭირებენ ასე (ამობობრა).

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. ჩვენი ოჯახი ღარიბულად ცხოვრობდა, მაგრამ რაღაც ნივთები მიზანგვეკონდა. მამაჩემი რომ გარდაიცვალა, მიშვიკიში მინაშოსასახურედ დავიწყვე მუშაობა. ორ წელწადში დედაჩემიც გარდაიცვალა. ძებნა მომწერეს დასაფლავებამ ჩამოდი. ჩავედი. სახლი გამოცარიელებულიყო... აღარაფერი დარჩა... მღვდლისთვის მისაცემი ფულიც აღარ გვექნა... იოშკამ არაფერი შემომითვალა?

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. არა, არაფერი დაუბრუნებია, საერთო საცხოვრებლის ქირა გადავიხადე, წიგნები ვუყიდე, ვუთხარი, რომ აწი ნულარაფერზე იღარდებ, რაც საჭირო იქნება, ყველაფერს მე გაგაკეთებ-მეთქი.

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. ფერკო უკვე საერთო საცხოვრებელია?

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ფერკო? კი, საერთო საცხოვრებელია.

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. ნეტავი როგორ მოვიწყობა?

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. რასაკვირველია, კარგად მოვიწყობა. ახლა საერთო საცხოვრებელში ჩინებული პირთბებია. კვებაც კარგია... (პაუზა).

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. მითხარი, იმრე, მართალი მითხარი. ჩვენთან მოვლენ? ან მე რომ მივიდე საერთო საცხოვრებელში, მიმიღებენ?

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. (მწარედ) შეგვირიდებიან იულიშკა, მისვლებიან, რომ შენ მართალი ხარ და შეგვირიდებიან.

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. ი. დილას ისეთ კარგ ხასიათზე ვიყავი წუხელ სიხმარა ვნახე. თვითონაც ვიცი, რომ ეს სისულელება, მაგრამ... ამ ბოლო დროს სიხმრებსაც კი იშვიათად ვხედავ... მისიხმრა, თითქოს ჩემი შმომლები სახლში ვიყავი. ნაადრევი გაზაფხულის ჩინებული დღე იყო... თოვლი დნობას იწყებდა, მე ჭასთან ვიჯექე, მამაჩემიც იქვე იდგა და სახურავს შესცქეროდა, ეს რაც ცუდი დღე დაგვაყენა ზამთარმაო, ამბობდა. შენც იქ იყავი, იმრე, მამაჩემთან მისვდი და უთხარი — ახლა-

ვე ლერწამს მოვიტან და საღამომდე ყველაფერს გააკეთებო.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. მეც თქვენებთან ვიყავი?

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. კი, იქ იყავი.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ნუ გეგონია, იულიშკა. ჩემს ცოლისდას მალე შერცხვება თავისი საქციელისა, ბუზგარნიც გაგიგებენ, იოშკა გაგიგებს, ყველაფერი გაგიგებენ (ისე მოუხვევა, თითქოს ვინმესაგან იცავსო, შემოდიან მწერალზე და მარტა).

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. იოშკა არ წამოვიდა, არ სურს და არც შეუძლია დღესათან შეხვედრა. მხოლოდ ეს სახალი მარტა დამდეგს ყველგან. ვნახით, რას მიაგაწევო.

მ. ა. რ. ტ. ა. მე ისე მეგონია, ამხანაგო მწერალი, დამეხმარეთ...

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. მეც იმას ვედილობ, რომ დაგეხმარო... (მიდიან თათბისკენ) მე გავეცანი კადაჩის ცოლის მაცდუნებულს (მესაროშის ხელს ართმევს) გავეცანი ამ უცხო ქალს (კადაჩის ცოლი მწერლისკენ შემოტრიალდება კავიერებისული შესცქერის, დარცხენილი ჩამოართმევს ხელს) ეს კი მარტაა.

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. (უნებურად რამდენიმე ნახივს გადადგამს მარტასაკენ) ეს შენ, თქვენა ხართ, მარტა? (მარტა განწევს გადგება, კადაჩის ცოლი უმწუროდ შეჩურღვდება და ხელბებს ძირს დუშვებს).

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. (ხელთი ანიშვნებს დაბრძანებით) ამხანაგო მწერალი, თქვენ როგორც აღამინათა სულის ინეიხერი, აღბათ, იმიტომ მოხვდით, რომ ნახით ის ხეობითივე ჭაობი, რომელშიც ჩვენ ვცხოვრობთ და გინდათ ამოაშროთ კიდევ ეს ჭაობი.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. არა... მე არ მინდა, რომ თქვენ იფიქროთ... თითქოს მე...

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ვიხუმრე... არც თუ მთლიანად, მაგრამ ჩვენ ხომ ბევრს გზა გადავუღობეთ... ეს კი ხუმრობა როდია...

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. იქნებ, მწუხარებდა კი მიანიჭეთ.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. აღამინათ, რომელსაც არასოდეს უყვარდა იულიშკა და არც პატრის სცემა, ეს ამბავი არ დამეწუხარებს.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ძალიან მაცარად განიხილავთ საკითხს, ის კაცი ფსკერზე ვეშება, თქვენ ნახეთ, რა დღეშია კადაჩი? მე კი ვნახე...

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. ყველაფერი მას დავეტოვე. ერთი კაბისა და პატარა ჩანთის აპარა წამოვედი, სახლიც მას ვეუთნის და მიყვ, არაფერს არ ვიხვებ, იმასაც კი, რაც პირადად მე მეკუთვინის.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ნუ შეიტოვებთ კადაჩის იმის გამო, რომ თქვენ თვითონ მიატოვეთ იგი. აღამინათ იტანჯება.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. მაშ, მე და ეს დაგიტანჯეთ?

კ. დ. ა. ჩ. ც. ო. ლ. ჩემი საკითხი ჭარხანაშვილ განიხილეს, დამამუშავეს, იქაც კი ვთქვი, სხვანიარად არ შემოძლია-მეთქი. ვიდრე თვითონ არ გამაგდებს... (მესაროში ხელს დაუქრებს).

მ. ა. რ. ტ. ა. (საზეიბო დუმილს დაარღვევს და მწერალს შესცქერის, თითქოს დაბმრებას თხოვს) არავისა აქვს უფლებია თავისი ზედნიერება სხვის უედეღურებაზე აავის, არ არსებობს ასეთი უფლება.

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. (ხანმოკლე დუმილის შემდეგ) ვე არ არის მართალი. თუ ასეა, გრაფებისთვის მიწებიც არ უნდა წავაგებო (მწერალს) გრაფმა რომ ბოღმისაგან სმა დაიწყოს, მიწა უნდა დაგვბრუნებო?

მ. ხ. ს. რ. შ. ი. ვე სულ სხვა საკითხია. კადაჩის ცოლი წართვით, ოჯახი დაუნგრეთ და ამას კლასობრივ ბრძოლას ეძახით?..

- მ ე ს ა რ ო შ ი. შესაძლოა ასეც იყოს. მე ამას ქალების განთავისუფლების ვეძახი. ათასჯერ რომ გამასამართლონ, მაინც ასე ვერტყვი.
- მ წ უ რ ა ლ ი. მე აქ არ მოვსულვარ, როგორც მოსამართლე. მაგრამ თქვენი თავდაცვა დამაჯერებელი არ არის. მე რომ არ მჯეროდეს, რომ ჩემი ნებისყოფა, სურვილები და ინტერესები მორალის ნორმამ არ არის, მეც დავიცავდი თავს. სინარტულეს თვალის გაუსწორეთ! მერწმუნებთ, მხოლოდ ეს გვივიწოდეს!
- მ ე ს ა რ ო შ ი. მე წინებით არ მისწავლია მორალი და საერთოდ არც მიფიქრია მასზე, მაგრამ გული მაინც გრძნობდა, თუ რა არის პატივსიება და ნაშუსი.
- მ წ უ რ ა ლ ი. ინსტიტუტის განხილვებამ? მასშასადამე, თქვენ გგონიათ, ახლაც სწორად მოიქცეით, რადგან გულმა ასე გიკარნახათ...
- მ ე ს ა რ ო შ ი. ეს ინსტიტუტი არ არის... ადამიანისთვის, რომელიც მუშათა მოძრაობის მონაწილის ოჯახში გაიზარდა...
- მ წ უ რ ა ლ ი. (ვიქრინანდა) თქვენ თუ იცით, რომ ამ დარტყმაზე კადანი ჩვენს წინააღმდეგ აუხმებდა?
- მ ე ს ა რ ო შ ი. ჩვენს წინააღმდეგ? იგი არც არასოდეს ყოფილა ჩვენს მხარეზე.
- მ წ უ რ ა ლ ი. ორმოცდათექვსმეტში გაუძლო და...
- მ ე ს ა რ ო შ ი. უკეთესი იქნებოდა, თუ იტყვი, რომ ორმოცდათექვსმეტში სახლიდან არც გამოსულა.
- მ წ უ რ ა ლ ი. აჯანყებულებს არ მიშრობია.
- მ ე ს ა რ ო შ ი. კონტრრევოლუციასაც არ აინტერესებდა იგი. თავისი ღობის იქით ვერაფერს ხედავდა. მუდამ ასეთი იყო.
- მ წ უ რ ა ლ ი. მაშ, თქვენ ამტკიცებთ, ქურდს რომ კაცმა რაიმე მოჰპაროს, ეგ ქურდობად არ ჩაითვლება?
- მ ე ს ა რ ო შ ი. მე გეტყვით, თუ რა არის მორალი, გეტყვით, როგორ მშენიან იგი... ექვსი წლის წინათ ცოლი დავმარხე. მაშინ ორმოცდასამი წლის ვიყავი. მოგვხსენებთ, მამაკაცი ვარ და არა ხე... მამაკეთი, მაგრამ ჩვენს წილს რომ ძალს ქვა ესროლო, ისეთ ქალს მოხვდება რომელიც ყველაფერზე თანახმაა, ასეთი რამ კი გულისამარტყვია. თუ ქალს მე კი არა, მხოლოდ აი, ის სჭირდება და თუ მეც ქალისაგან მხოლოდ ის მინდა და მეტი არაფერი, მე საზიზღრობაა. როცა ეს ქალი გავიცანი, მივხვდი, თუ რა ჭაობიდან ვიკლავდი წყურვილს ამ ექვსი წლის მანძილზე. ეს კრისტიული ქალია. თქვენ გგონიათ, ვაგვამტყუნეს? იცით, რას გვეუბნებოდნენ იქ. ქარხანაში? რატომ ჩუმად არ ხვდებოდით ერთმანეთს, რა საჭიროა ასე სახალხოვრად რაიმეს გაკეთებაო. ისიც კი თქვენს, რა კარგი იქნებოდა ბუზგარნი ჩამოსვლი მესაროს კარლოს სახლში ეცხოვრა, ქალი კი ყველაზე და სხვა რაღა უნდოდაო. ეგ კაროლები ყელში ამოვივიდა. მე მინდოდა, ყველაფერი წინაბრძვი ყოფილიყო. აი, რატომ მოხდა ასე...
- მ წ უ რ ა ლ ი. ოჯახი რომ დაანგრეთ, იმაზე რაღას იტყვი?
- მ ე ს ა რ ო შ ი. ოჯახი საკუთრება არ არის.
- მ წ უ რ ა ლ ი. ეგ ვიცო, დიახ, ასეა...
- მ ა რ ტ ა. არავინა აქვს უფლება თავისი ბედნიერება სხვის უბედურებაზე აგაოს. ეს უსამართლობაა. ამხანაგო მწერალით, არ შეიძლება რომ ასეთი რამ წინორბივი იყოს!
- მ წ უ რ ა ლ ი. მართალია!
- მ ე ს ა რ ო შ ი. მე ვადა თავგადასავლებზე დავეძებდი, ტვირთსაკრებელი ბიჭი ხომ არა ვარ. რთუთუ გერ ხვდებით, რა მოხდა? (მშვიდი ტონით) პირველ ხაზებში, ამ ქალს ვერც ვამჩნევდი ქარხანაში. მერე მივატყევი ყურადღება, კარგად მუშაობდა, წყნარიც იყო, ორ სიტყვას არ იტყ

- ყოდა, მაგრამ თუ ვინმეს დახმარება დასჭირდებოდა, უმაღლეს მიემყვებოდა. შემყვარდა. ქალი კი არ შემყვარება მასში, იმ დღეებში ასეთი რამ არც მიფიქრა, ამხანაგი, კოლეჯა შემყვარდა. განა ეს უხეობაა? მაგრამ ერთხელ შევაშინე, რომ რამდენიმე ადგილას ფეხი ჩალოურჯებოდა. ხომ არაფერს მარტყით-მეთქი, ვკითხე. ცნობისმოყვარეობის გამო არ მიკითხავს. ჩვენთან მატარებელში ბევრი ხალხია და შეიძლება იქ ტყენოსო. ამიტომ საჭირო იყო შეხვევა. სამედიცინო პანქტში წადი-მეთქი, ვუთხარი, არ წაივია. ნასადღევს, ჩალოურჯული ფეხი არ გამოიზინდესო, კომბინიუზობით მუშაობდა. იმ დღეს ძალიან ცხელიდა, ვხედავ, რომ ტკივილი სულს ხდის, სამუშაოს დატოვების შემდეგ უთხარი, გულახდილად სთქვით რა მოგივიდათ, არ იფიქროთ, ამას ცნობისმოყვარეობის გამო გკითხებოდეთ, ჩვენ ხომ სოციალისტური ბრიყობის წევრები ვართ-მეთქი. განა შექმნილი გულგრილად გავსულიდი? ხელ-ნელა, თანდათანობით გავივი მისი ცხოვრების ამბავი. ისიც ჩემსავით უბედურ ყოფილა. მერე დადგა და მე ჩვენ მივხვდით, რომ ორივემ ერთად ბედნიერი ვიქნებოდით. მაშინ კი ვეღარ შევძელით, უფრო სწორად, აღარ მოვიინდომეთ შეგბრძოლებოვით ჩვენს უბედურებას. თქვენ ეს უხეობად მიგანჩიათ? არა ხომ მართალი!
- კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. მაგრამ ყველაფერი ეს გაცილებით გვიან მოხდა.
- მ ე ს ა რ ო შ ი. სწორედ რომ ასეა, იგი იცავდა ქმარს. ქმარი სცემდა, მაგრამ მაინც იცავდა. ასეთი რამ პირველად მოხდა და ესეც ჩემი ბრალია, ძალიან გავალიზინაო, ამბობდა. კარგი კაციაო, ასეთი მოსამსახურე, მონა-ბრძოლი იყო! მეც უხეობაა, რომ მას ბოლოს და ბოლოს თავი დასწია ამას?
- მ წ უ რ ა ლ ი. მოსამსახურე? (მომოხტევას) განა ამ ბინას ეს არ ალაგებს? ამხანაგო მესარომ, თქვენს თეთრეულს ეს არ რევაგებს? ეს არ აუთვებს?
- კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. (გაოცრულად) ეს სულ სხვა რამეა!
- მ წ უ რ ა ლ ი. (წამობხა, ცხარედ) რატომ სხვა რამე? შენ მოსამსახურე არ იყავი, იმას აკეთებდი, რაც გეხებოდა. არა, არაფერს ამბობდი, მაგრამ მერე უხეობა ვახსენებდი, რომ ოცი წელი ჩემი მოსამსახურე იყავი, რომ საკუთარი ცხოვრება არ გავიხსნა, (უცებ დაეცხრა, დარცხვენით) მამაკეთი, ბოგანს ვიხდი... გათხოვთ სწორად გამიყო... იქ, ბუზგარნი მე გიცავდით თქვენ... არ მსურდა დაქვანდებოდით იმ აზრს, რასაც თქვენზე გამოსთქვამდნენ. (პაუზა) ყველამ ერთსულოვნად და უნდოდნად გავამტყუნათ. განა ეს შემოხვევა არის? ისინი იცავდნენ ცხოვრების პარმონს. განა ასე არ არის? ადამიანთა თანაცხოვრებას თავისი პრინციპები გააჩნია.
- მ ე ს ა რ ო შ ი. პრინციპებზე იქ ლაპარაკობენ, სადაც რწმენა მოიკოჭლებს. მე ბუზგარეობის ვგულისხმობ... აღსაშვითებელი სხვა არაფერი აქვთ? რატომ კაროლს უბედურება არ აღაშვითებთ? იქნებ ივია ცხოვრების პარმონია ან ის თაღლითი, რესტორანში რომ არის... მივუცილებდი ვინცმე, იქაც იპარავდა. ბუზგარნი ხშირად ვყოფილვარ. ის თუ დაეკვებოდა, მოპარული მაგოურელით რომ ეზოს შემოიღობავს ვინმე? ან ავადმყოფობას რომ მომიხსენებებენ და თავიანთ ბოსტანს დაასტროლებენ თავს? ყველა ასე აკეთებს, ვიცი, რა ხალხიც არის მაგ ბუზგარნი. იქნებ კიდევ ვამოხრე მათ შესახებ? ახლა ამ ცყცულის იმიტომ ანთებენ, რომ კვამლში მათი საქმეები არ გამოჩნდეს. მხოლოდ ჩვენა ვართ უხეონი, სხვები კი იმდროთა დიფაროს! კაროლა ატყეებს, ძარცვავს თავის ქმარს და მაინც კეთილისმქეული ქალია!

კაღარი სიბინძურეშია ჩაფლული, უზომოდ სვამს და მაინც საბარლო მსხვერპლია! ფეი! ძალიან გთხოვთ, ამხანაგო მწერალო, თავი დაგვახვებთ, სწორეთ, რაც გნებავთ, იფიქრეთ ის, რაც თქვენ მოგსურვებათ, მაგრამ აქ ჩვენს სახლში თავი დაგვანებეთ, ნურც ზნობაზე დამოწყვეთ ლაპარაკს, ჯერ კიდევ სკოლაში, ლეთის-მეტყველებით გაკვეთილებზე ბევრი ვისმინე ამგვარი ლექციები. მაღლობელი ვარ. საქმარისა... დაწერეთ, რომ საბარლო იოფეფ კადარა... (უკუნე დადუმდება, ხელს გაიქნეს და თავს ჩაქინდრავს, პაუზა).

მ არ ტ ა. (ტრემლორული) იმას კი არაბო ფიქრობს ჩვერა ბუბლი გვეყვება. ჩვენ გვიყვება, რომ იოშკამ ისეაქვლოს, მისი ძმა საერთო საცხოვრებელი დარჩეს, (პაუზა. ოდნავ დაშვილებული) მე ძალიან მიყარს იოშკა. მის გარდა არავინა მყავს ამქვეყნად, ვიცი, რომ არც შეყოლებმა. ახლა კი ყველაფერი დამთავრდა. ალბათ. ფიქრობს, რომ მეც დედამისივით მოვიტყვი. რა მეშველება! როგორ უნდადა სწავლა, იმასეც კი შევთანხმდით, რომ უნივერსიტეტში ერთად შევსულიყავით. ეს აღარ მოხდება, აღარ მოხდება. მის ძმასაც შევხვეყვი, იქნებ შენ მაინც სისხოვო-მეთქი (ტირის), ფერკო კი გაიქცა.

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. რა თქვი?
მ არ ტ ა. გაიქცა. აღმოსავლეთის ვაგზალთან დავიჭირეთ, დაგვბრუნეთ, რა მწაფად ტირიდა, მის თანხში სკოლის დირექტორი და მასწავლებლები მოვიდნენ. ფერკო კი საწოლზე იწვა და ტირიდა.

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. ფერკო... დმერთო ჩემო... იმრე, აკო...
მ ეს ა რ ო შ ი. (აღელვებულია) მე დილით მივედი... არაფერი არ ვიციდი, ნუ გეშინია, იულუშკა. ყველაფერს მოვავაგოებთ. დამიჯერე, ისინი გავიგებენ, სხვახარად არც შეიძლება.

მ არ ტ ა. მე მჯერა, თქვენ უბედური იყავით ქმართან, მაგრამ ჩვენ რაღა დავაშვეთ, რა მწაფი ვართ? გაიკეთ, რომ ჩვენ ახალგაზრდები ვართ, მივლი სიცოცხლე წინა გვაქვს, მე თუ ოდენიმე თვენი ხნის გახვდები, შეუძლებელია, არ გავგუო ახალგაზრდებს, მით უმეტეს თუ ირი შვილი მყულობება. მე არაფერი მუნდომება, გარდა შვილებისა და სამსახურისა. მართალია, დედა არა ვარ, მაგრამ...

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. (წამოღვა, წაბარბაქდა, რამდენიმე მამიკო გადაღვა) მაგრამ მე ხომ...

მ ეს ა რ ო შ ი. (მიეშველა, ხელი მოკიდა) ყველაფერი კარგად იქნება, იულუშკა, დამიჯერე.

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. ვერაფერი გამიგია, შენ ხომ იყავი ფერკოსთან?

მ არ ტ ა. სხვაგვარად არაფერი არ მოგვარდება. ოჯახს უნდა დაბრუნდეს. რა საშინელებაა, აქ რომ შემოვიდი, თქვენ გინდობდათ მომხვედით, მე კი... რამდენი რამ უთქამდა იოშკას თქვენზე, მე ვფიქრობდი, რომ ოდენიმე... მე ხომ უფრო ვარ... ობოლი... მე ვერ მოგვეყვით თქვენ, რაგან ვიცი... როგორ შეუძლია დედას იცოცხლებს, თუ შეიძის მისი ნახვა აღარ სურს... თუ შვილის მისი არსებობისაც კი რსებენია და დედის დავიწყება უნდა?

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. იმრე, იოშკამ რა გითხრა? (პაუზა).

მ ეს ა რ ო შ ი. ოთახიდან გამომაქევა, დედაჩემის მაცეთუნებლისავან არაფერს მივიღებო, არ მიხვდა შენივთის მეთქი, ვიცოდი, გულს მოგაკლავდა... (კადარის ცოლს რაღაცის თქმა სურს) მაგრამ მე უკან არ დავიხვე, იულუშკა, კიდევ მოვოლაარაკებო...

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. (მარტას) შენ დარდი ნუ გექნება,

შვილო... ყველაფერს გამოვასწორებთ, შენ ნუ იდარდებ...

მ ეს ა რ ო შ ი. ამით რა გინდა თქვა?

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. იმრე, ჩვენ მაინც ვერ გავუძლებთ ამას, სულ ვთბია, ვერ გავუძლებთ.

მ ეს ა რ ო შ ი. პირდაპირ მიიხანა, რა გინდა!

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. ქარხანაშიც არავის მოვაბუნებთ თავს, შენი ცოლის დაც დამწვიდებან, ბუზგარში ყველა კმაყოფილი იქნება (ჩემოდანს მოიტაცს, მაგიაზე დადგამს).

მ ეს ა რ ო შ ი. იულუშკა, უნდა დამტოვო?

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. სხვა გზა არა გვაქვს, ხომ ხედავ, რომ... (უკუნე თავს მაგიაზე ჩამოსდებს და ატირდება) უკვე გვიანაა იმრე, დაგვაგვიანდა, შენთვისაც გვიანა და ჩემთვისაც.

მ ეს ა რ ო შ ი. გინდა დაბრუნდე იქ, სადაც კვამიანად არა გთვლიან? სადაც შენი შრომისათვის ერთი კეთილი სიტყვეც კი არ გაუმეტებიათ? (კადარის ცოლი ცრემლებს იწმებს, წამოღვება) იქ შენზე თითოთ აჩვენებენ, შენ-წე ჭირათითენ ეს იფხანენ.

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. (ჩემოდანი გახსნა, კარადსთან მიდის მარჯვს გამოსალბად. მშრალია) ყოველი ახალი ამბავი სამ დღეში ძველდება, სამ დღეში ცემით მიყენებული სილურჯეც ქრება.

მ ეს ა რ ო შ ი. იულუშკა, შენი სიხმარი, იულუშკა?

კ ა დ ა ჩ ი ს ც ო ლ ი. ბუზგარში ვერაინი გაიგებს, თუ რა სიხმარი ვნახუქ.

მ ეს ა რ ო შ ი. (აღვრდება, თითქოს მისი ან საკუთარი თავის დაცვა უნდოდეს) ეს საქმე ასე არ უნდა დამთავრდეს!

მ არ ტ ა. მამ, როგორ, ყურს ნუ უდებთ მას. ამხანაგო მწერალო, უთხარით რაიმე.

მ წ ყ რ ა ლ ი. (მძიმედ წამოღვდება, მაკიდისთან მიდის, ჩემოდანს დახურავს და ჩამოღვამს, ახლა იგი ღრმად მოხუცი გეჩვენებთ) არა, ეს საქმე ასე არ უნდა დამთავრდეს.

მ არ ტ ა. არ დაგავიწყდეთ. თქვენც ოჯახი გყავთ, ცოლი, ბავშვები, წარმოიდგინეთ, რომ ასეთი რამ შეგვიბნავთ.

მ წ ყ რ ა ლ ი. (ძალიან ხმადაბლა) მე ანგარიში ჩასავალით არა ვარ (მიმოხილავს, დაჯერებულად, მაგრამ ნაღველით) ეს ამბავი ასე არ დამთავრდება (მოქვედებიდან გამიერთებება, სენაზე ნელ-ნელა ბნელდება) მე წარმოვიქცი განაჩენი, ეს განაჩენი მეც მეკუთვნება. გავაკეთე იმის საწინააღმდეგო, რაც უნდა გამეკუთვნინა. სიხნელეში ხელების ფაფურით ვეფიდი ჭეშმარიტებას, ვეფიდი, მაგრამ ჩემი ძიება არასრულყოფილი იყო.

მხოლოდ ჭეშმარიტება მინდოდა. მე ჯერ კიდევ შორს ვარ მისგან. მაგრამ ნაწილს მივაგებ, ვიცი, რომ ჭეშმარიტებისაკენ მიმავალი გზა სიძნელეებისაა აღსავსე. ჭეშმარიტებას ძალიან ძვირია, ოქროდ ფასობს, იმრე თქვარში და მისი იულუშკა მართალინი არიან. ისინი მისიანითი სიყვარულითაფის იბრძვიან, სიყვარულის შენარჩუნება უნდათ, მე არ ვიცი როგორ უნდა მოგვარდეს ეს საქმე, მაგრამ ერთი რამ ცხადია — სიყვარულს გაფრთხილება უნდა. მამაკაცისა და დედაკაცის ურთობისათვის სიყვარულზეა აგებული. ეს ყველაზე ძლიერი საფუძველია. ამ ორმა დღემ დამძალა და დამაბურია.

აღარც ცხოვრება მასარება, ზურგი მაქცია. ახლა მხოლოდ შრომა, ბევრი შრომა თუ მომიხატება რასმე... იქნებ უნებართა, მაგრამ რაღაც ტკირი ჩამოშესხნა. ასეთი სიმსუბუქის გრძობა ჩემთვის არც წარმატებებს მოუნიჭებია და არც დიდებას. იქნებ მართალიც არის, რომ ამბობენ „შენ ჭეშმარიტება ეძიე, დანარჩენი თო-

თონ მოვაო? მაშ, უფრო მსუბუქად ვგრძობთ თავს? არა, ჯერ კიდევ არა... მე ხომ მარიკა უნდა შევხედო... მარიკას და იმას უნდა შევხედო, ისე როგორც ერთის დასასრული უთუოდ ხვდება მეორის დასაწყისს.

სურათი მორია

მწერლის ბინა, როგორც პირველი მოქმედების პირველ სურათში იყო. მარიკა ფანჯარასთან მიდის, გადაიხედავს.

ზოლტანი. მაშასადამე, იმასთან ყველაფერი დამთავრდა და თქვენ ახალ ცხოვრებას იწყებთ. ის რაღას იზამს?

მარიკა. არ ვიცი, ჩემთვის ყველაფერი სულ ერთია (ხანგრძლივი პაუზა).

ზოლტანი. უკვე სინანულს განიცდით?

მარიკა. არა. რატომ ავფინანსებ? ჩვენ ბევრ საკითხზე უნდა მოვილაპარაკოთ. ბავშვები... ხომ არ შეიძლება ოცი წლის ერთად ცხოვრების მერე შევრა ბარგი, ტაქსის გამოუძახო და წახვიდე?

ზოლტანი. მართალია, ასე უკებ გასწვრიტო მასთან კავშირ...

მარიკა. მე უკვე გავეწყვიტე... ჩემს ახლანდელ მეუღლესთან უკვე გავეწყვიტე... აღრინდელი კი კვლავ მიყვარს... (პაუზა) მაგრამ იგი ძალზე შეიცვალა.

ზოლტანი. მესმის. ამიტომაც მინდა დაგეხმაროთ. თქვენ ახლა ძალიან გჭირდებათ მეგობრის ხელი.

მარიკა. მადლობელი ვარ (კვლავ ფანჯარასთან მიდის).

ზოლტანი. მე შემოიღია ლოდინი. როცა არავითარი იმედი არ მქონდა, მაშინაც გვლოდი.

მარიკა. თქვენ გინდათ დარჩეთ და მას აქ შეხვდეთ?

ზოლტანი. კი, მინდა, იგი თან მოიტანს თავის დამსვენებელ გულს, გაღიზიანებულ თავმოყვარობას. მე მინდა აქ ვიყო, თქვენს გვერდით (მიუახლოვდება მაგნიტოფონს, ჩართავს, მოისმის „კრეიციკრის სონატა“ შემოღის მწერალი).

მწერალი. დაე, მოხდეს ის, რაც მოსახდენია (მარიკას) ეს საკითხი მხოლოდ ჩვენ ორს შეეხება (ზოლტანს) შენ გგონია, შენი აქ ყოფნა აუცილებელია?

ზოლტანი. მე მხოლოდ და მხოლოდ უსიამოვნო ფაქტი ვარ შენს ცხოვრებაში. ისე ჩათვალე, თითქოს აქ არ ვიყო.

მარიკა. დაეკვი. ახლავს ყვავს მოვადლებე. მე გგონია, რომ ვე უნდა არ შევიშლი (გაღის, მწერალი მაგიდასთან დაჯდება).

ზოლტანი. (გვერდით მიუჯდა, მეგობრულად ესაუბრება, მაგრამ ამ საუბარში მტრობის ტონი ურევია) რაო, დაილო მაშაკაო, დამთავრე ამბულატორიული მიღება გულის მკითხვებზე? დაიდალე? კქმინდი, არა? ძალღელვს ფეხებს ამტკვრევი, რომ შენი თეორია ადვილად ჩავერგა მათს თავში, მერე დავეცხვებოდა და იჭერდი ამ სამეფხას ძაღლებს. ამას ეძახით ლიტერატურას?

მწერალი. ზოლტან, შენ ზომიერების გრძნობა დაკვიარდავს. ნუთუ ვერა გრძობ, რომ შენი ხუმრობანი მოძველდავს. ის, რაც გუშინ გონებაშემახვილურ იყო, არღეს უკარგობია.

ზოლტანი. ნუ გეწყინება და, ეს ხუმრობა არ ღიბს, მე ქუჩის, საშუალო ფენის კაცი ვარ, შენ კი მუხათა სამყოფელთან ბრუნდები. დიდი ხალხში ტრიალებ. მე ნასვამი ვარ, ხახვისა და ლივის სუნი ამღის... მაგრამ თეორი კლასიკურ ტრადიციებშიც ხომ არიან მიწერი

პროფესიის ადამიანები: მესაფლავენი, სასაკლავო ადამიანები...

მწერალი. კი არიან, თუ რაიმე აქვთ სათქმელი, ხოლო თუ სათქმელი არა აქვთ, მათთვის ადგილი არ მოინახება.

ზოლტანი. (ოდნავ ნაწყენი) განა ყველას ხვედრია მარადიული ჭეშმარიტებაზე ილაპარაკოს (მიუთითებს ხელნაწერებზე), ან სოციალისტური ქორწინების პრინციპები შექნას. (პაუზა).

მწერალი. მე აღარ შევქმნი სოციალისტური ქორწინების პრინციპებს.

ზოლტანი. აღარ შექმნი? სამწუხარო! მე კი ვფიქრობდი, რომ მალე გაივებდი, თუ რა არის კარგი და რა — ცუდი. მოემზადე, სამშობლოვ, შენი შვილის დიდებულისათვის, შენს წიგნს ხომ წარმატებები ექნებოდა?

მწერალი. შეიძლება ჭკობილა კიდევ.

ზოლტანი. შეიძლება? ექნებოდა კიდევ, რადგან არავის გააღიზიანებდა: ფრგავ გამომცემელი გალიმანარსი ხელს აძლევდა. როგორც გაგიგე, მას მხოლოდ და მხოლოდ სათარის შეცვლა უნდოდა. სურდა ოდნავ განეახლებინა ძველი, ნაცადი მწებნანი. წითელი საღებავი გუნანება სოციალისტური მორალისათვის? სირცხვილი შენ. ამხანაგი! (მწერალი არ უპასუხებს, დაკინებთ შესეკრის ზოლტანს) დაეუფავი, რომ შენ მართალი ხარ, მეც იმიტომ მოვედი, რომ სერიოზულად მოვილაპარაკო. შესაძლოა, ეს ჩვენი უკანასკნელი საუბარები გამოდგეს. მე მინდოდა შენი წიგნის მტრია, რომ არაფერ შეგებრალებინა და არც შენდამი აღუძრა ვინმეს სიბრალეულის გრძობა. ოჯახის გაყოფისას შენ დიდი წილი გრძობა — ქვეყანა, ძალა და დიდება შენ გვეუფრის. საკმაოდ შესაფერის დასმი იზოგუნე ყველაფერი ეს („კრეიციკრის სონატა“ დამთავრდა, მოისმის პირველ მოქმედებაში ფიონე ჩაწერილი ზოლტანის სიტყვები. ზოლტანი წაიხიბება და მაგნიტოფონი გამართო) მე არ მემინდა ჩემი სათქმელისა, არც ჩემი სიტყვები მიმაქვს უკან, უნდა რადგან, გამოერება არ მიყვარს. მე ვიცი, რომ ყველაფერი გაიგე.

მწერალი. კი, ყველაფერი ვიცი.

ზოლტანი. რა გადაწყვიტე?

მწერალი. იმან გადაწყვიტა.

ზოლტანი. და შენ ცნობად მიიღე?

მწერალი. ასე გამოიღის, სხვა გზა არც არის.

ზოლტანი. (სერიოზულ ტონით) ვეღარა გცნობ. შენ სიტყვები სასვებით აღამაზნარდა წარსოვლები (მწერალი დაეკინებთ შესეკრის), ნუ გაბრაზდები, ერთ დროს კარგად გესმოდა ჩემი ხუმრობანი. რას იზამ, ასეთი ვარ, მე საკუთარ თავზეც ვხუმრობ ხოლმე. არ მინდოდა შენი გაბრაზება (მარიკას შემოაქვს ყაყა, შერეოდება და უშმენს საუბარს).

მწერალი. შენ ჩემი გაბრაზება არ გსურდა... მაგრამ გამიბრავ... გამარჯებულნი მუდამ მართალი არიან. რატომ? ვე არ ვიცი, მაგრამ მარიკას ცხოვრება ჩემთან მართლაც, მომხახურებას ემგავსებოდა, ეს სიმართლეა.

მარიკა. (ყავის ქურჭლიანი ლანგარი მაგიდაზე დადგა) მომხახურებას? შენ კიდევ ვერა გაიგე, რომ მაგაზე არავინ ლაპარაკობს. მე არ ვმეორის ამ სიტყვის, დიდი ხანია ვიცი, რომ ცხოვრება საშახურია, ცხრა თვე ჩემი ყოველი ნაბიჯისთვის უკრადლება უნდა მიმეცქია და ამას ჩემი ბავშვისათვის ვაკეთებდი, თანაგრძობის არ ვეძებ, მინდა შენ იცოდეს ეს. ვიდრე ბავშვი არის წლისა არ გახდება, არც ერთი თავისუფალი საღამო არა მქონია. თეატრებში ყველა პრიმიტივულ შენ მარტო დადიობდი.

ორი წელი მონაზუნად აღკვეთილიყო მონასტერში ეპისკოპოსობი, მაგრამ მე მაინც უკეთეს მდგომარეობაში ვიყავი, ვიდრე სხვა დედები — ყოფილ დილით ხალხით სასვე ტრამვაიში არ უნდა შეტარებინა ბავშვი. ორი შვილი მყავს, ორჯერ ორი წელი! გიმეორებ, მე სინბარულს არ ვითხოვ. ჩემი უნდა შურადღი, ის ოთხი წელი დაკარგულ დროდ არ მიმაჩნია. ხო მემ ჩემს შვილებს დაუთმო იგი. ჩვენ ყველანი ერთმანეთს ვეძახებოდით, ისე როგორც ერთი ორგანიზმის უჯრედები... უამისოდ არ შეიძლება სიცოცხლე, სამასხური და მომსახურება... განა ცხოვრების აზრი მხოლოდ მასწავლებლობაში ან შეცნინურ შრომაშია? თუ ქალი სახლში ზის, ლავებს, რეცხავს, სადილს ამზადებს, შვილებს ზრდის, განა მისი ცხოვრება დალუბებულია? არა, იქნებ მე უფრო მეტის გაკეთება შემიძლია, მეტს ველოდი ცხოვრებისაგან, მაგრამ ჩემი ქმრის დედავინ ვიყავი. მის ნაწილებს მანქანაზე ვიჭედვად: მე ერთ ექიმ ქალს ვიციხობდი, რომელიც ქმართან ერთად იბრძოდა მადრიდში. მე მშურდა მისი, ერთი მხატვარი ქალი რვა წელი უვლიდა მომაკვდავ ქმარს. იმისი უნდა. მათ უყვარდათ ქმრები და იმიტომ აკეთებდნენ ამას. მანქანაზე ბეჭდვაც არ არის ცუდი. ანაწ შეიძლება მივიღო სიცოცხლე შევიცხო. ჩემი, ქალები სიყვარულში ძალზე მომთხოვნი ვართ... რატომ არ გესმით ეს? ჩვენ გავიდა, რომ მეუღლე ჭეშმარიტების განსაზიარება იყოს, იყოს მშვენიერი, მიუხედავად იმისა, არის თუ არა იგი ლამაზი. ჩვენ არ ვიზოულობთ, რომ იგი მზისკენ მიფრინავდეს, მაგრამ ერთი ნაბიჯი მაინც გადადგას მისკენ, რათა ვიოცენებოთ ჩვენი შვილების უკეთეს მომავალზე. ზედავ? მეც შემძლებია ლამაზად ლაპარაკი. ქალი სიყვარულში უნდა ზედავდეს ცხოვრების მიზანს, თუ ასე არ იქნა, ქალი, მართლაც, სიყვარულში მისამსახურე განდება. გულსატკეპნი უბეში სიტყვა, ან თუნდაც ცემა კი არ არის, ცემაზე აიტანას ადამიანი, ყველაზე მეტად გულსაკლავი ის არის, როცა აუბოძარენ, რომ საყვარელი ადამიანი არ ყოფილა ჩვენი სიყვარულის ღრსი. არა, ეს ჩვეთვის იმდენად დიდი მწუხარებაა, იმდენად მწარე სილის გაწნაა, რომ... აი, მაშინ ვერძობთ თუ რაოდენ წყალწალბებული ვართ. ყველაზე დიდი სიხარული, რასაც მამაკაცი მოგვანიჭებენ, ეს არის, ის რომ ჩვენი სიყვარულის ღრსი აღმოჩნდება.

(პაუზა).

ზოლტან ი. გაიგონე?

მწერალი ი. გაევიგონე.

ზოლტან ი. მეზე?

მწერალი ი. მე უკვე ვთქვი ჩემი სათქმელი (მარიკას), თუ გინდა ბავშვებს შენ მოგვცე.

მარიკა. ლაღიმ ყოფიყვევაში ცუდი ნიშანი მიიღო, ზა კარგად დაიწყო სასწავლო წელი!

მწერალი ი. ასეთი რა დამავა?

მარიკა. ფიზიკურის გაკვეთილზე რაღაც ისე ვერ გააკეთა, როგორც საჭირო იყო, გაბრაზდა და გაკვეთილი მიატოვა.

მწერალი ი. მეც ასე ვაკეთებდი ზოლმე. დღეიდან შენ ერთად უნდა გამოასწორო ყველაფერი. თუმცა მე არ ვპაპირებ კადანს წავაბო.

ზოლტან ი. (გულწრფელი, მეგობრული ტონით) მე დარწმუნებული ვიყავი, რომ რაიმე საშუალებას გამოიხატავდით.

მწერალი ი. ზოლტან, კარგი იყო, წასულიყავი, თუმცა მე ვიღარ გადავწყვეტ ამ საკითხს (ცდილობაში მშვიდად იმსახურებდი). მე არ გამაზიანებია შენი მოსალა ჩემს ოჯახში, ალბათ, ვერძობდი, რომ ცხოვრებას ამირეკედი. თუმცა ადრე თუ გვიან, ეს უნდა მომხდარიყო. (პაუზა) იმ დღეს, ჩემი დაბადების დღეს, რა დიდი ხანი გავიდა მას შემდეგ, ჩემს ცხოვრებას ჩავეფიქრდი, განვილოდი გზა შევაგამე და უპატებიელი შევდობდი დავუქვი — ძალიან გამეფიქრი ვიყავი ჩემი თავით, გამეფიქრი ვიყავი ყველაფრით, რაც გამეფიქრებია, რასაც ვივალწვი. აღარაფრისც ვისწრაფიდი. კიდევ რომ მივალწვი, რომ ვერასოდეს ვერ მივალწვი იმას, რისკენაც ვისწრაფიდი, მაინც უნდა ვიბრძოლოთ, სიცოცხლე და დასასრულამდე უნდა ვიართო წინ, მე თავდაჯერებულად და ვნების გარეშე განვიხილავდი ადამიანთა ბედს. ასე ექიმი უნდა იქცეოდეს. არა, ექიმისა კი არა აქვს ამის უფლება. (მარიკას) ბავშვებს კვირაში ერთხელ ვნახავ.

მარიკა. როგორც გინდა. ბავშვმა რომ ცუდი ნიშანი მიიღო, მე არაფერი იცოდო, არც მინდოდა მეთქვა, გუ წყინებოდა.

მწერალი ი. (არ უსმენს, დაბნული აიწურავს მხრებს) პარასკეობით ვნახავ ან კვირაობით. ბავშვებმა უნდა იცოდნენ, რომ მამა მყავი.

მარიკა. აი, სია შევიდგინე, აქ წერილი ყველაფერი, რაც უნდა გააკეთო, შინამოსამსახურეს მიეცი.

ზოლტან ი. შენ მართალი ხარ, ახლა მე უნდა წავიდე (წამოვდგა, მიდის მწერალთან) მე არ მინდა გაწვეწინო. მაგრამ ნება მომეცი, როგორც მეგობარს, მე მაინც მეგობარი ვარ შენი, რატომ არ მუშაობ? შენ თქვი წვიგს ან დაწვირო.

მწერალი ი. მე სხვა წვიგს დავწერ.

ზოლტან ი. უნდა იმუშავო, დღე და ღამე უნდა იმუშავო. რას დასწვი?

მწერალი ი. მადლობელი ვარ ყურადღებისათვის, მე აღარ მინდა ამლებურად გამოვიგრა ათი მცხება. მე დავწვი მეთერთმეტე მცხებას, სამი უკანასკნელი დღის პატარა, უბრალო ისტორიას. დავწერ ორ უცვლადებულ წველანზე, რომელიც განშორებასაც შევდილობდი, დავწერ ქორწინებაზე, რომლის შეღამაზემაც ამოდ მინდოდა ჩემი პრიინაპიებით. ეს ძალიან პატარა, სულ პატარა ამბებია, მაგრამ მაინც ჩამძახის: „სხვაგვარად უნდა იცხოვროს!“

ზოლტან ი. ვიცი, შენ გინდა დაწვირო იმ გოგონასა და სოფელზე, მარიკამ მიაბო, მაგრამ რამდენადაც ვიცი, ის ანბავი ჯერ კიდევ არ დათმავრებულია. თუ ორიგინალობის წყურვილი დაუმიზარებელს დატოვებ?

მწერალი ი. არა, უნდა დათმავრო (პაუზა) მე დავაბთავებ ამ ამბავს.

ზოლტან ი. (დამეინავად) როგორ დათმავრებ, ოპტიმისტურად?

მწერალი ი. (ემე, როგორც საჭიროა და, რასაკვირვლია, ოპტიმისტური აკორდით. ანსათვის საჭიროა ცოტა მიხედვლობა და დახმარების სურვილი.)

ზოლტან ი. (ფიქრითან) გასაკვირია... ერთი მიზნარი, როდისღა განთავისუფლდები მაგ ყალბი ილუზიები-საგან, როდის დაღწევი თავს სოციალისტური რეალიზმის ობტეკო სიროფს? სიმართლე და ოპტიმისტური აკორდი! ამ შენს ქეშმარიტებას რა ექნება საერთო ცხოვრებასთან, როგორ შევეგუება იგი სინამდვილეს, გაიღვიძე, თქვენ მუდამ კეთილად ათმავრებთ ყველაფერს, განა ცხოვრებაში ასე ზდება? საუფსურის ვადა-

და კვლევა ყალბი მონეტით გინდა? შენც კარგად იცი, რითაც დამთავრდება ეს ამბავი, რატომ იტყუები? მოხერხებლობა? დახმარების სურვილი? ადამიანები აღარ იტყვიანებ, ინტრიგანები უნას ჩაივლებ, ამ... სა-იქითის სამართლიანი გადაწყვეტა და ოპტიმისტური დამამთავრებელი აკორდი! (დაცინვით) მაპატიე, რა შეშინაფერი იქნებოდა ყველაფერი ეს, ჩვენი ცხოვრება რომ ასე არ იყოს მოწყობილი.

მ წ ვ რ ა ლ ი. (აღვილიდან წამოჭრა) შენ რა გააკეთე იმი-სათვის, რომ ამ ცხოვრებაში რაიმე შეეცვალა? თუ შენთვის ყველაფერი სულ ერთია? იქნებ შენც სწორედ ეს გინდა? რა გაგიკეთებია ცხოვრებაში? ახლა შენ სწორედ ყალბ ფულს მთავაზობ. მაყობ მაგ შენი უნა-ყოფობით, უმოქმედობით, განზე გამდგარი კაცის რო-ლის. კაცისა, რომელიც მშვიდად შესცქერის ჩვენი მზროლას, რა გააკეთე ცხოვრებაში? გაჭირვებისა რა-ტომ არ დახმარე მარიკას? ჩვენ ყველანი დაღუპვის პირის ვიყავით და განა მხოლოდ რამდენიმე არამზადა იყო დანაშაუვ. თქვენც, ამ ცხოვრების პასიურ, ზოწ-ლით მაქტრალადაც გვვდებთ ბრალი. და თუ კვლავ აყვდა მისი ქარციცხლი, დანაშაუვები მხოლოდ იარა-ლის შემქმნელი და გენერლები კი არ იქნებიან, არა-მედ შენხარივი ელვებატური პირობები, რომელთაც ყველაფერი სძლეთ. მე მჯერა ადამიანებისა და მინდა ამაზე ვწერო, რა ფასი აქვს შენს ცოდნას რწმენის გა-რდუმე? შენ მთელს ქვეყანას აფურთხებ ისე, როგორც თავისი ბოსტანის ღობეს მომდგარი კადანი. რით გან-სხვავდები კადანისგან? შენ ლაპარაკობ ადამიანურ სიმბრტყეზე, ადამიანთა აზარაობაზე და ამაში არის ჭეშმარიტების რაღაც ნაწილი, მაგრამ ამაზე ლაპარა-კის უფლება აქვს მხოლოდ იმას, ვისაც ამ სიმბრტყის წინააღმდეგ რაღაცანიარა უბრძოლია. მე შეიცვინა ჩე-ნი ბრალი. მე თავდაჯერებულად და დარწმუნებულად ვი-ყავი. ქედმაღლურად, შორიდან ვმსჯელობდი ადამიან-თა უბედურებასა და საზურხაზეც. ყოველივე ამას ვა-კეთებდი ამაღლებული, უცხო და აზარსებული ჭეშმარ-ტებისსათვის (პაუზა). მე ძვირ სასლურს ეხიდი ჩემი შეცდომებისსათვის.

(ხანგრძლივი პაუზა)
ზ ო ლ ტ ა ნ ი. (წამოღდა) საინტერესოა. კიდევ ვიკამათებ-დი, მაგრამ... უსაზღვროდ ველივ, როცა ადამიანებს სულოღურად სწამთ, რომ ჩვენი შვილები ბედნიერნი იქნებიან. ისინიც ასევე იფიქრებენ.

მ წ ვ რ ა ლ ი. მაშასადამე, მათ ცხოვრებასაც ექნება აზრი. შენ კი ბუნებრივი მღვდელივით მსჯელობ.

ზ ო ლ ტ ა ნ ი. ჩინებულება! ჩემი თავყენი ბრძენ მღვდელს! ახლა კი მართლა მივიღიარე (მარიკას ფაშალიარულად და მხარდაჭერის გამოხატვებით მზრთით დაუწყებთ თავს) თქვენ მარტო უნდა დარჩეთ და გადაწყვიტოთ ჯერ კიდევ განუხილავი საკითხები. ამ საქმეში კი ვერ დაგვხმარებთ. თუ დაგვხმარებთ, იცით როგორ მოშ-ნახათ. ერთი რამ გასთავადი: მე შემიძლია ლოდინი (კადის, მწერალი მიაცილებს).

მ ა რ ი ა. (თავს გააყოლებს მიმავალ ზოლტანს, მერე კი მიმართავს უკან მობრუნებულ ქვარს) როგორ დამა-თავრებ მაგ ამბავს?

მ წ ვ რ ა ლ ი. არ ვიცი. იოშვას უნდა მოვლაპარაკო, დე-დადამისთან უნდა შევარჩიო, უმცროს ბიძეს მესაზრონი წაიყვანს, იოშკა ტექნიკუმში შევა, დედამისსაც უნდა შეურიდვს.

მ ა რ ი კ ა. კი, მაგრამ შენ ხომ გინდოდა ცოლი ქმრისთვის დაგებურუნებინა, რა უთხარი იმ ქალს?

მ წ ვ რ ა ლ ი. ვუთხარი, რომ დაეცვა თავისი სიმართლე და დარწმუნოვით იმერ მესაზრომთან.

მ ა რ ი კ ა. ეს უთხარი?

მ წ ვ რ ა ლ ი. ასეც უნდა მეთქვა, მას უკვარს იმრე და არ შეუძლია სხვა უკვარდეს.

მ ა რ ი კ ა. შენი პრინციპები? შენი ფრზა „სხვისი უბედუ-რების საფასურად“?

მ წ ვ რ ა ლ ი. ეს ცრუ შეხედულებაა...

მ ა რ ი კ ა. კადანი?

მ წ ვ რ ა ლ ი. თუ გაიგებს, რომ ჩვენ გვეკუთვნის მხოლოდ ის, რისთვისაც ყოველდღიურად ვიბრძვით, კიდევ შე-უძლია ფეხზე დადგეს. ის მწარე გაკვეთილია (პაუზა), ყველაფერი დამოკიდებულია მის ვაკაცობაზე და იმ ადამიანებზე, რომლებიც მის ირგვლივ არიან.

მ ა რ ი კ ა. ბუნებრივი წესავალ?

მ წ ვ რ ა ლ ი. ალბათ მომიწვას წასვლა (პაუზა) ახლა ბევრი უნდა ვიშუშო, დღემდე ხომ... დღემდე ხომ არა-ფერი არ გამიკეთებია (პაუზა), დიას, არაფერი არ გა-მიკეთებია.

მ ა რ ი კ ა. (ხელ-ნელა წამოდგება, მიდის საბეჭდ მანქა-ნასთან, ჩახდებს შიგ ქაღალდს) დავიწყობ!

მ წ ვ რ ა ლ ი. (ვერაფერი გაუგია) მარიკა!

მ ა რ ი კ ა. მიკარნახე შენი მეთერთმეტე მენება!

მ წ ვ რ ა ლ ი. (რამდენიმე ხანს გაოგნებული დგას, შემდეგ ერუ მხით კარნახობს) ოდესღაც მეფევს უკვარდათ თქ-როს მოგვატოო თქროს მონებელიდან. მათ ეგონათ ადა-მიანებს ატყუებდნენ, ის კი ავიწყლებოდათ, რომ თქ-როს მონებლებზე, რომლებიც თანდათან კარგავდნენ ფასს, მათი სახე იყო გამოკვეთილი. მათ თქვენ გიამ-ბობთ უბრალო, მაგრამ საოცარ ამბავს (საბეჭდო მანქანის კაუნთი, მწერალი მარიკას თმაზე უსვამს ხელს).

მ ა რ ი კ ა. (ქმარს ახედავს) ეს ჩემი ფრჩხილები კაკუნე-ბენ, ხელს ხომ არ გიშლის? (მწერალი მოქმედებიდან გამოერთვება, მანქანის კა-უნს ხმადაბლა აჭყვება ხელივ)

მ წ ვ რ ა ლ ი. (მაყურებელს) ჩვენი აღარ გვინდა ვიცხოვ-როთ ათი მცნებით, ჩვენ გამოვალთ სუფთა პაერზე, ღია ცის ქვეშ... გიყვარდეს მამა შენი და დედა შენი? არა, ჩვენ გვინდა თვითონ გავხდეთ წინაპრნი, ახალი სამყაროს შემქმნელნი, „არა კაც კლა“, გიყვარდეს და დიავცი ცხოვრება! „არა იქურდო!“ არა, უნდა იცო-დე, რომ ყველაფერი შენ გვეკუთვნის, „არა ჭქმნა თავი-სა შენისადაც კერა?“ არა, ისწავლე ლამაზად სიყვარუ-ლი. გაიგე ადამიანო, შენ თვითონა ხარ შენი თავის ბატონპატრონი, შენ გაქვს გონება, გული, გვაყვამა ახმა-ნაგები, რომლებიც გაჭრილი ვაშლებივით გგვანან შენ, დავანახებოთი ძველი სჯოლის ქვა თავისი აკრძალე-ბით, ვიცხოვროთ ადამიანურად და სულს კარნახანი. მე ვიცი, რომ ძნელია ადამიანთა ბუნებაში ძველისა და ახლის დაცობა, მაგრამ, ქალებო, მე მჯერა თქვენს სიკეთისა, მამაკაცებო, მე მჯერა თქვენი შემოქმედე-ბითი მოუსვენრობისა, და თუ ხვალ ერთი თვეწევანი მანიც უკეთეს ადამიანად იგრძნობს თავს, ეს საქმეტა-ლი არ ყოფილა უბრალო კომედია

ფ ა რ დ ა